

Rhaglen Gyflawn

Cydweithio · Dysgu · Llwyddo
Collaborating · Learning · Succeeding

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

CONWY
CYNGOR BARDDESTRIP SIRIOL
COUNTY BOROUGH COUNCIL

CYNGOR
Sir Ddinbych
Denbighshire
COUNTY COUNCIL

CYNGOR
Sir y Fflint
Flintshire
COUNTY COUNCIL

wrexham
COUNTY BOROUGH COUNCIL
CYNGOR BARDDESTRIP SIRIOL
wrecsam

Cyfarfod

CYD-BWYLLGOR GWE

Dyddiad ac Amser

10.30 y.b., DYDD MERCHER, 12FED GORFFENNAF, 2023

Lleoliad

Zoom

Pwynt Cyswllt

Einir Rh Davies

01286 679868

EinirRhianDavies@gwynedd.llyw.cymru

(Dosbarthwyd 5 Gorffennaf 2023)

CYD-BWYLLGOR GWE

Aelodau a phleidlais

Y Cynghorwyr

Cynghorydd Dafydd Roberts
Cynghorydd Gill German
Cynghorydd Julie Fallon
Cynghorydd Mared Eastwood
Cynghorydd Phil Wynn
Cynghorydd Beca Brown

Cyngor Sir Ynys Mon
Cyngor Sir Ddinbych
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
Cyngor Sir y Fflint
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Cyngor Gwynedd

Aelodau cyfetholedig heb Bleidlais

Dylan Davies
Delyth Roberts
Alison Fisher
Jennie Downes

Cynrychiolydd Ysgolion Uwchradd
Cynrychiolydd Ysgolion Cynradd
Cynrychiolydd Llywodraethwyr
Cynrychiolydd Eglwys yng Nghymru

Swyddogion Heb Bleidlais

Marc Berw Hughes
Dr Lowri Brown
Claire Homard
Garem Jackson
Karen Evans
Geraint Davies

Cyngor Sir Ynys Mon
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
Cyngor Sir y Fflint
Cyngor Gwynedd
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Cyngor Sir Ddinbych

Swyddogion yn bresennol

Dewi Morgan
Sion Huws
Einir Davies
Arwyn Thomas
Alwyn Jones
Bethan Eleri Roberts
Graham Boase

Awdurdod Lletyol
Awdurdod Lletyol
Awdurdod Lletyol
Rheolwr Gyfarwyddwr GwE
Cyfarwyddwr Cynorthwyol GwE
Rheolwr Rheoli Perfformiad GwE
Cyngor Sir Ddinbych

Sylwedydd

R H A G L E N

1. YMDDIHEURIADAU

I dderbyn unrhyw ymddiheuriadau o absenoldeb.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

I dderbyn unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYS

Nodi unrhyw eitemau sy'n fater brys ym marn y Cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

4. COFNODION Y CYFARFOD BLAENOROL

4 - 8

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion cyfarfod o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 24 Mai, 2023 fel rhai cywir.

5. DATGANIAD O'R CYFRIFON, YN AMODOL AR ARCHWILIAD, AM Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN 31 MAWRTH 2023

9 - 48

I gyflwyno'r Datganiad o'r Cyfrifon, yn amodol ar archwiliad, am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 i'r Cyd-Bwyllgor ei gymeradwyo.

6. DATGANIAD LLYWODRAETHU

49 - 62

I gyflwyno'r Datganiad Llywodraethu i'r Cyd-Bwyllgor ei gymeradwyo.

7. STRATEGAETH ARFARNU AC EFFAITH

63 - 77

I gyflwyno'r Strategaeth Arfarnu ac Effaith i'r Cyd-Bwyllgor ei gymeradwyo.

CYD-BWYLLGOR GWE – 24/05/2023

Yn bresennol:

Y Cyngorwyr: Julie Fallon (Cadeirydd) (Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy)
Gill German (Is-Gadeirydd) (Cyngor Sir Ddinbych)

Beca Brown (Cyngor Gwynedd), Mared Eastwood (Cyngor Sir y Fflint), Ieuan Williams (Cyngor Sir Ynys Môn) a Phil Wynn (Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam).

Aelodau Cyfetholedig Heb Bleidlais: Justine Baldwin (Yr Eglwys yng Nghymru) (Mynychu ar ran Jennie Downes), Dylan Davies (Cynrychiolydd Ysgolion Uwchradd), Delyth Roberts (Cynrychiolydd Ysgolion Cynradd)

Swyddogion Heb bleidlais: Dr Lowri Brown (Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy), Neil Cockerton (Cyngor Sir y Fflint) (mynychu ar ran Graham Boase), Claire Homard (Cyngor Sir y Fflint), Dafydd Ifans (Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam), Marc Berw Hughes (Cyngor Sir Ynys Môn), Garem Jackson (Cyngor Gwynedd) a Geraint Davies (Cyngor Sir Ddinbych).

Swyddogion yn bresennol:

GwE – Arwyn Thomas (Rheolwr Gyfarwyddwr), Alwyn Jones (Cyfarwyddwr Cynorthwyol), Bethan Roberts (Rheolwr Rheoli Perfformiad).

Cyngor Gwynedd, yr Awdurdod Lletyol - Dewi Morgan (Pennaeth Adran Cyllid), Siôn Huws (Rheolwr Priodoldeb ac Etholiadau), Gwion Jones (Uwch Gyfrifydd), Lowri H Evans ac Einir Rh Davies (Swyddogion Gwasanaethau Democratiaeth) a'r Cyfieithydd.

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan Graham Boase (Cyngor Sir Ddinbych) a Karen Evans (Cyngor Bwrdeistrefol Sirol Wrecsam).

Croesawyd y Cyngorydd Mared Eastwood i'w chyfarfod cyntaf o Gydbwyllgor GwE.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. MATERION BRYD

Ni chodwyd unrhyw faterion bryd.

4. COFNODION Y CYFARFOD BLAENOROL

Cadarnhawyd fod y cofnod a gyflwynwyd o'r cyfarfod ar y 15fed o Chwefror, 2023 yn gywir.

5. CYFRIFON GwE 2022-2023 - ALLDRO REFENIW

Cyflwynwyd yr Adroddiad gan Bennaeth Adran Cyllid, ble nododd nad Cyfrifon Terfynol yw y rhain ond darlun mwy eglur o hanes ariannol GwE. Nododd bod gofyn i'r Cydbwyllgor wneud tri phenderfyniad :

Nodi a derbyn Cyfrif Incwm a Gwariant Refeniw Cydbwyllgor GwE am 2022/23.

Cymeradwyo trosglwyddiad ariannol o gronfa wrth gefn GwE i ariannu gorwariant o £138,871 yn 2022/23, ar ôl ystyried y prif wahaniaethau rhwng y gyllideb a'r gwir wariant.

Cymeradwyo sefyllfa ariannol derfynol 2022/23 fydd yn sail i'r datganiadau ariannol statudol GwE am y flwyddyn sydd i'w cynhyrchu, eu hardystio a'u cyhoeddi gan Adran Gyllid yr awdurdod lletya cyn y dyddiad statudol o 31 Mai.

Cyfeiriwyd at yr adroddiad oedd yn manylu yr amrywiadau ariannol, gan nodi bod GwE mewn sefyllfa o orwariant o dan rhai penawdau, tanwariant o dan eraill gyda rhai penawdau yn eithaf agos i'w lle.

Nodwyd bod tanwariant bychan o ran costau gweithwyr. Ar y llaw arall, roedd gorwariant dan y pennawd Eiddo, a hynny yn bennaf oherwydd bod llai o incwm wedi ei dderbyn o ddefnydd adeiladau na'r hyn oedd yn y gyllideb, gan nad oedd rhentu adeiladu wedi ail-gychwyn i'r graddau disgwyledig. Nodwyd bod cludiant hefyd mewn sefyllfa o danwariant. Roedd gorwariant ar rhai prosiectau penodol, ond mewn gwirionedd roedd hyn yn deillio o ddefnyddio balansau oedd wedi cronni.

Holodd, nododd a chwestiynodd y Cydbwyllgor fel a ganlyn :

Cadarnhawyd bod grantiau wedi eu rhannu gydag ysgolion ac o hynny y bydd canlyniadau yn cael eu cyflawni.

Cadarnhawyd bod arian dysgu proffesiynol yn fwriadol wedi ei roi yn ôl i'r ysgolion oherwydd oblygiadau y cwricwlwm newydd, gan gadarnhau bod yr arian yn rhoi sail gychwynol i ysgolion.

PENDERFYNWYD

Derbyn y diweddariad ar adolygiad ariannol terfynol cyllideb GwE am y flwyddyn gyllidol 2022/23, gan nodi yr amrywiadau ariannol sylweddol.

6. CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG

Cyflwynwyd yr Adroddiad Cynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC) gan Bennaeth yr Adran Cyllid, gyda chais i'r Cydbwyllgor ei gymeradwyo. Nodwyd bwriad y Cynllun i geisio edrych ymlaen mewn cyfnod ansefydlog, gan amlinellu y materion ariannol fydd yn wynebu GwE dros y tair blynedd nesaf.

Mae Tabl 4.11 yn nodi Effeithiau Cronnol ac yn gosod y senario. Fel y gwelir, yn ystod 23/24 adnabyddir y senario orau, gydag arbed ariannol o £102,000. Atgoffwyd y Cydbwyllgor nad yw Cytundeb Soulbury yn wybodus ar hyn o bryd, ac efallai y bydd angen ôl-ddyddio'r cynnydd cyflog hyd at Medi 2022.

Ar y pegwn arall, nodwyd ei bod yn anodd iawn edrych ar 24/25 heb wybod beth sydd gan y dyfodol i gynnig ac mae y senario gorau ar gyfer 24/25 fyddai dim rhagor o doriadau.

O ran gwerth am arian, arfarnu a dal effaith, cadarnhawyd ei bod yn ofynnol i osod cyllideb gytbwys, gan edrych am werth am arian a pharatoi ymlaen llaw, a theimlwyd bod y papur yn cydnabod y sefyllfa ac yn cynnig datrysiad.

Holodd, nododd a chwestiynodd y Cydbwyllgor fel a ganlyn :

Nodwyd ei bod yn ddogfen ddefnyddiol iawn ac y byddai yn ddefnyddiol edrych ar y toriadau hanesyddol mae GwE wedi ymgymryd (a grybwyllir yn Her Ariannol yr adroddiad). Un sialens yw ystyried beth yw senario ystyrion tra yn ceisio gwerth am arian ac effaith, ac mae gwaith yn parhau ar hyn. Teimlwyd bod gan GwE y cryfder o weithio mewn partneriaeth, ac nad oeddynt eisiau eu cyfyngu i doriadau yn unig. Yr allwedd yw gweledigaeth glir ac arweinyddiaeth glir a chroesawyd y cyd-ddatrysiad.

Nodwyd y pryder bod y ddogfen yn son am sialensiau o ddifrif. Teimlwyd bod y ffigyrau yn siarad trostynt eu hunain, gyda chyllidebau wedi eu casglu a chwestiynwyd onid oes angen i'r Cydbwyllgor siarad gyda y Llywodraeth? Yn sgil hyn, cyfeiriodd un Aelod at yr ad-daliad cyfraniad pensiwn oedd Cyngor Bwrdeistrefol Sirol Wrecsam wedi ei dderbyn fel credyd untro a chwestiynwyd pryd fydd y gronfa bensiwn yn cael ei hail-brisio?

Cadarnhaodd Pennaeth Cyllid yr Awdurdod Lletyol bod gwahaniaeth rhwng Cynllun Pensiwn Gwynedd a Chynllun Pensiwn Clwyd. Cadarnhawyd mai lleihau y cyfraniad, yn hytrach na rhoi ad-daliad, sydd wedi digwydd yn achos GwE.

Diolchwyd am yr adroddiad a nododd un Aelod bod y sefyllfa yn peri pryder, yn enwedig yn sgil bod y maes wedi bod drwy 'Lymder Un' eisoes. Atgyfnerthodd y sylw bod yn rhaid pwyso ar y Llywodraeth ar bob cyfle posib, neu ni fydd modd symud ymlaen heb fuddsoddiad. Cadarnhawyd bod y maes addysg angen mwy o gyllid, a nodwyd er y byddai yn fuddiol gosod achos i'r Llywodraeth, bod Llywodraeth Cymru yn ddibynnol ar Lywodraeth y DU, gan mai penderfynu ar ddefnydd yr arian mae Llywodraeth Cymru. Nodwyd yr angen i drafod rhai syniadau yn aeddfed, a herio gwariant Llywodraeth Cymru felly.

Cyfeiriwyd at gyfarfod diweddar gyda Llywodraeth Cymru ynglŷn â phwysau cyllidebol ar Awdurdodau Lleol, ac o hynny pwysau ar yr ysgolion. Adroddwyd bod Aelodau yn gorfod gwneud penderfyniadau anodd, a chadarnhawyd bod ADEW hefyd wedi rhannu y pryderon gyda Llywodraeth Cymru.

PENDERFYNWYD

Derbyn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC) diwygiedig.

7. ADRODDIAD BLYNYDDOL 2022-23 GwE

Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol ar berfformiad y gwasanaeth o safbwynt cyflawni swyddogaethau a nodau allweddol y Gwasanaeth gan y Cyfarwyddwr Cynorthwyol. Diolchwyd i Reolwr Rheoli Perfformiad GwE am y gwaith o gyd-gordio y wybodaeth.. Yn gryno, adroddwyd bod nifer o bethau cyffroes ar y gweill a bod cynnydd wedi ei wneud yn erbyn y pump maes - Gwella Arweinyddiaeth, Gwella'r Dysgu a'r Addysgu, Cwricwlwm a Darpariaeth, Cynnydd a Safonau Dysgwyr a Chymorth a Her i Ysgolion sy'n Destun Pryder.

Cytunwyd ei bod yn ddogfen gynhwysfawr iawn. Cwestiynwyd y Cynllun Cefnogaeth o ran sut y byddai yn gweithio yn GwE a gofynnwyd tybed fyddai modd iddo fod yn eitem agenda i'r dyfodol? Cadarnhawyd y byddai modd unai ei drafod mewn cyfarfod o'r Cydbwyllgor i'r dyfodol neu opsiwn arall fyddai cynnal gweithdy i edrych ar nifer o faterion gan gynnwys materion trawsnewid, deall rolau, gwaith partneriaeth, gwell defnydd o amser ac ati.

PENDERFYNWYD

Derbyn Adroddiad Blynyddol GwE 2022-2023 gan ystyried cynnal gweithdy i'r dyfodol i drafod materion penodol mewn mwy o fanylder.

8. CYNLLUN BUSNES GwE 2023-2026

Cyflwynwyd Cynllun Busnes GwE 2023-2026 gan Reolwr Gyfarwyddwr GwE a Chyfarwyddwr Arweiniol GwE / Cadeirydd y Bwrdd Rheoli. Nodwyd bod y Cynllun yn cyfarch blaenoriaethau ac anghenion ysgolion, , cyfeiriad a blaenoriaethau chwe Awdurdod y gogledd, a chyfeiriad a blaenoriaethau dogfennau cenedlaethol Llywodraeth Cymru gan gynnwys wyth ffactor cyfrannol gwireddu'r cwricwlwm yn llwyddiannus a'r chwe amcan a amlinellir yn Cenhadaeth ein Cenedl: safonau a dyheadau uchel i bawb.

Cyfeiriwyd at y saith amcan strategol sydd yn y Cynllun:Gwella Ysgolion, Cwricwlwm ac Asesu, Datblygu dysgu ac addysgu o safon uchel, Arweinyddiaeth, Profiad addysg gadarnhaol i bawb, Mae Cymraeg yn perthyn i bawb a Busnes, gan gadarnhau bod ieithwedd yr amcanion yn agos at ieithwedd y Llywodraeth a blaenoriaethau lleol a rhanbarthol Yn ogystal, cadarnhawyd fod pob Awdurdod Lleol gyda Chynllun Busnes unigol sydd yn cynnwys materion penodol i'w Awdurdod penodol.

Holodd, nododd a chwestiynwyd y Cydbwyllgor fel a ganlyn :

Nodwyd ei bod yn gynllun gwybodus iawn, yn ddogfen ar gyfer symud ymlaen, sydd wedi ei gosod yn glir, gan ddefnyddio ieithwedd Llywodraeth Gymru, gyda phroses adolygu gan gymheiriaid yn rhedeg drwyddo draw.

Cyfeiriwyd yn benodol at Amcan 5 - Profiad addysg gadarnhaol i bawb - gan nodi ei fod yn un positif iawn a nodwyd balchder yn hynny. Cadarnhawyd bod cynlluniau busnes manwl yn cyd-fynd â'r amcanion i gyd, ac y bydd adroddiad cynnydd ar y rhain yn cael ei gyflwyno i'r Cydbwyllgor yn chwarterol. Nodwyd y byddai modd cynnwys unrhyw faterion y dymuna'r Aelodau eu trafod ymhellach yn y gweithdy yn ogystal.

Diolchwyd i'r Rheolwr Rheoli Perfformiad am eglurer yr adroddiad.

PENDERFYNWYD

Cymeradwyo y Cynllun Busnes Rhanbarthol 2023-2026

9. ADOLYGU'R GOFRESTR RISG

Cyflwynwyd yr Adroddiad gan Reolwr Gyfarwyddwr GwE. Atgoffwyd y Cydbwyllgor mai pwrpas y gofrestr risg yw ffurfioli'r broses o adnabod risgiau a chymryd camau gweithredu dilynol i'w lliniaru, a'i bod yn ddogfen fyw sydd yn cael ei diweddarau yn amserol. Cadarnhawyd bod yr holl risgiau wedi eu hadolygu a'u diweddarau a'r diwygiadauwedi eu nodi mewn coch sef trefniadau gweithredu a strwythur staffio GwE, recriwtio a chynllunio olyniaeth, gwella ysgolion a hinsawdd undebol. Cadarnhawyd nad oes risg wedi ei ddileu.

Roedd y Cydbwyllgor yn fodlon gyda y pedwar ychwanegiad, oedd yn addas iawn yn yr hinsawdd bresennol, ac yn fodlon i'r gweddill aros.

PENDERFYNWYD

Derbyn yr addasiadau diweddaraf i'r Gofrestr Risg.

10. ADOLYGU'R TREFNIADAU GWEITHREDU A'R STRWYTHUR STAFFIO PRESENNOL

Nodwyd bod penderfyniad wedi ei wneud i ohirio trafodaeth ar yr eitem yma gan y bydd yn cael ei ystyried mewn cyfarfod o Brif Weithredwr y Gogledd ar y 7 Mehefin.

PENDERFYNWYD

Gohirio yr eitem .

11. YMGYNGHORIADAU

Cyflwynwyd yr Adroddiad gan Reolwr Gyfarwyddwr GwE, er gwybodaeth, yn nodi'r ymgynghoriadau perthnasol sydd ar y gweill, sef 'Llywodraeth Cymru - Adolygu rolau a chyfrifoldebau partneriaid addysg yng Nghymru a chyflawni trefniadau i wella ysgolion', 'Estyn - Arolygiadau gwasanaethau addysg llywodraeth leol 2024' a 'Llywodraeth Cymru - Bil Addysg y Gymraeg: papur gwyn'. Gofynnwyd i'r Cydbwyllgor nodi yr uchod a chadarnhawyd y byddai swyddogion GwE yn paratoi ymatebion.

Nododd y Cydbwyllgor bod Ymgynghoriad Estyn - Arolygiadau gwasanaethau addysg llywodraeth leol 2024 yn newid mawr a'i bod yn bwysig iawn bod yn rhan o'r ymgynghoriad hwn.

PENDERFYNWYD

Derbyn y wybodaeth sydd wedi ei rannu ag aelodau'r Cydbwyllgor ynghylch ymgynghoriadau perthnasol dros ben sydd ar y gweill.

Swyddogion GwE a'r Awdurdodau lleol i baratoi ymateb i'r ymgynghoriadau.

12. DIWRNOD DATHLU Y DAITH DDIWYGIO - 22/06/2023

Cyflwynwyd yr Adroddiad gan Reolwr Gyfarwyddwr GwE am y bwriad i gynnal 'Marchnad Cwricwlwm i Gymru' i arweinwyr ysgolion y rhanbarth ar 22 Mehefin 2023 yn Venue Cymru, Llandudno er mwyn dathlu y daith ddiwygio hyd yma. Cyfeiriwyd at y bwriad i drefnu gweithdai, stondinau a chyfle i ddewis pynciau o ddi-ddordeb, megis asesu, meysydd dysgu a phrofiad, pontio a thrawsnewid. Cadarnhawyd bod gwahoddiad i bob un oedd yn yr ystafell.

PENDERFYNWYD

Croesawu y bwriad i gynnal 'Marchnad Cwricwlwm i Gymru' i arweinwyr ysgolion y rhanbarth ar 22 Mehefin 2023 yn Venue Cymru, Llandudno er mwyn dathlu y daith ddiwygio hyd yma.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.35 y.b a daeth i ben am 12.05 y.p.

CADEIRYDD

Cydweithio · Dysgu · Llwyddo
Collaborating · Learning · Succeeding

CYFARFOD	Cyd-Bwyllgor GwE
DYDDIAD	12 Gorffennaf 2023
TEITL	Cyfrifon Terfynol y Cyd-Bwyllgor am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023
PWRPAS	Cyflwyno Datganiad o'r Cyfrifon, ar ffurf 'statudol', wedi'i ardystio, ond yn amodol ar archwiliad
ARGYMHELLIAD	Derbyn a nodi'r wybodaeth
AWDUR	Dewi Aeron Morgan, Pennaeth Cyllid, Cyngor Gwynedd

1. GOFYNION ADRODD ARIANNOL STATUDOL

- 1.1 Mae gofynion adrodd penodol ynghylch cyfrifo ac archwilio cyfrifon Cyd-Bwyllgorau.
- 1.2 Mae Adran 12 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn datgan fod Cyd-Bwyllgor o fwy nac un awdurdod (lleol) yn gorff llywodraeth leol, ac mae Adran 13 o'r Ddeddf yn mynnu bod cyrff o'r fath yn cadw cyfrifon sy'n destun archwiliad gan archwiliwr annibynnol wedi'i gymeradwyo gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.
- 1.3 Er nad yw'n endid cyfreithiol annibynnol, at ddibenion cadw cyfrifon a derbyn archwiliad, mae'r Cyd-Bwyllgor ei hun yn ddarostyngedig i'r un rheoliadau â chynghorau lleol eraill.
- 1.4 Cyngor Gwynedd yw'r Cyngor lletyol sy'n gyfrifol am gyflawni cyfrifoldebau cyfrifo ac adrodd ar faterion cyllidol Cyd-Bwyllgor GwE.
- 1.5 Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y diwygiwyd) yn mynnu bod pob Cyd-Bwyllgor yn paratoi cyfrifon blynyddol. Ble mae'r trosiant yn fwy na £2.5miliwn, rhaid paratoi datganiad o'r cyfrifon yn unol â chod CIPFA ar gyfer y Cyd-Bwyllgor.

2. CYFRIFON 2022/23

- 2.1 Cyflwynwyd adroddiadau “alldro” syml a chryno perthnasol i gyfrifon 2022/23 i Gyd-Bwyllgor y GwE ar 24 Mai 2023. Roedd yr adroddiad hwnnw yn fwy defnyddiol i bwrpasau mewnol / rheoli, tra mae'r Datganiad o Gyfrifon yn fwy addas ar gyfer pwrpasau allanol / llywodraethu.
- 2.2 Mae'r gorwariant net terfynol am 2022/23 yn £138,871. Roedd yr adroddiad “alldro” cyflwynwyd i'r Cyd-Bwyllgor ar 24 Mai 2023 yn manylu ar y rhesymau dros y gorwariant net hwnnw.
- 2.3 **Yn Atodiad A, cyflwynir y Datganiad o'r Cyfrifon am 2022/23 (yn amodol ar archwiliad), wedi'i ardystio** gan Dewi Aeron Morgan, y Swyddog Cyllid Statudol ar gyfer y Cyd-Bwyllgor. Mae'r datganiad yma ar ffurf safonol statudol ac yn hanfodol o safbwynt llywodraethu.
- 2.4 Mae'r Datganiad o'r Cyfrifon eisoes yn destun archwiliad gan Archwilio Cymru, archwilwyr allanol Cyngor Gwynedd wedi'u penodi gan Archwilydd Cyffredinol Cymru. Yna bydd yr archwilwyr yn cynhyrchu adroddiad “ISA 260”, sy'n manylu ar brif ddarganfyddiadau Archwilio Cymru, ac wedi'i gyhoeddi yn enw'r Archwilydd Cyffredinol, i'w gyflwyno i Gyd-Bwyllgor GwE ar 6 Rhagfyr 2023.

3. ARGYMHELLIAD

- 3.1 Gofynnir i'r Cyd-Bwyllgor dderbyn a nodi Datganiad o Gyfrifon GwE (yn amodol ar archwiliad) am 2022/23.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Swyddog Monitro:

Dim i'w ychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Y Swyddog Cyllid Statudol:

Awdur yr adroddiad.

Cyd-Bwyllgor GwE
(Cyngorau Conwy, Dinbych, Flint, Gwynedd,
Môn a Wrecsam)

DATGANIAD O'R
CYFRIFON
2022/23
(Yn amodol ar Archwiliad)

MYNEGAI

	Tudalen
Adroddiad Naratif	2 – 6
Datganiad Cyfrifoldebau	7
Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu	8
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	9
Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau	10
Y Fantolen	11
Datganiad Llif Arian	12
Nodiadau i'r Cyfrifon	13 – 35
Geirfa	36 – 37

ADRODDIAD NARATIF

RHAGARWEINIAD

Mae'r Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion Rhanbarthol (GwE) wedi ei sefydlu mewn partneriaeth rhwng chwe awdurdod Gogledd Cymru, sef Cyngor Bwrdeistrefol Sirol Conwy, Cyngor Sir Ddinbych, Cyngor Sir y Fflint, Cyngor Gwynedd, Cyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Bwrdeistrefol Sirol Wrecsam, i fod yn atebol i'r Cynghorau ac i gyflawni swyddogaethau statudol y Cynghorau yng nghyswllt effeithiolrwydd a gwella ysgolion. Mae hyn yn cynnwys y dyletswyddau i fonitro, herio, darparu gwasanaethau cefnogol ar gyfer datblygiad proffesiynol parhaus drwy'r cwricwlwm a rheoli ysgolion, a hefyd darparu gwasanaethau y gellir eu comisiynu gan ysgolion ac awdurdodau lleol.

Penodwyd Cyngor Gwynedd fel yr awdurdod lletya ar gyfer gweithredu a chynnal y gwasanaeth gyda Chyd-Bwyllgor o'r holl bartneriaid yn goruchwyllo rheolaeth o'r gwasanaeth.

Mae cyfrifon Cyd-Bwyllgor GwE am 2022/23 wedi'u cyflwyno yma ar dudalennau 8 i 35. Mae'r Datganiad o'r Cyfrifon yn cael ei baratoi yn unol â *Chôd Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig CIPFA 2022/23*.

Mae'r Cyfrifon yn cynnwys:-

- **Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu** – Er nad yw'n ddatganiad statudol, mae'n dangos sut mae gwariant blynyddol yn cael ei wario a'i ariannu yn unol â threfn cyfrifo cyffredinol arferol.
- **Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr** - Dengys y datganiad hwn y gost gyfrifyddol yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â pholisïau cyfrifeg cyffredinol derbyniol. Mae'r incwm a gwariant wedi ei rannu rhwng y chwe Cyngor fel a ganlyn am 2022/23:

Conwy	15.26%
Dinbych	15.48%
Fflint	22.67%
Gwynedd	17.59%
Ynys Môn	10.14%
Wrecsam	18.86%
Cyfanswm	100.00%

- **Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau** - Dengys y datganiad hwn y symudiad o fewn y flwyddyn mewn gwahanol reserfau a ddelir gan y Cyd-Bwyllgor, wedi eu dadansoddi yn 'reserfau defnyddiadwy' a 'reserfau na ellir eu defnyddio'.
- **Y Fantolen** - Sydd yn datgan sefyllfa ariannol y Cyd-Bwyllgor ar 31 Mawrth 2023.
- **Y Datganiad Llif Arian** - Mae'r datganiad yma'n crynhoi llif yr arian i mewn ac allan o'r Cyd-Bwyllgor yn ystod 2022/23 at ddibenion refeniw a chyfalaf.

Mae'r cyfrifon wedi eu paratoi ar sail busnes gweithredol a chefnogir y cyfrifon hyn gan yr Adroddiad Naratif yma, y Polisiau Cyfrifo ac amrywiol nodiadau i'r cyfrifon.

Gweledigaeth a Blaenoriaethau GwE

Gweledigaeth GwE yw:

- Craidd ein gwaith yw uchelgais gwirioneddol i weld yr ysgolion a'r sefydliadau rydyn ni'n gweithio gyda nhw yn cyflawni eu dyheadau a gweld pob dysgwr yn llwyddo.
- Yn Gymry balch ac â gwybodaeth ryngwladol, byddwn yn cefnogi ein hysgolion i ddod yn sefydliadau dysgu llwyddiannus a hyderus. Cydweithiwn i sicrhau'r hinsawdd a'r addysg y mae pob dysgwr yn ei haeddu er mwyn bod yn unigolion galluog a gwydn sy'n gwireddu eu llawn botensial.

Mae cynllun busnes GwE yn un dros gyfnod o dair blynedd rhwng 2023 a 2026, a hefyd yn cynnwys cynllun busnes manwl dros 12 mis ar gyfer 2023-2024. Mae'n amlinellu amcanion strategol GwE ar gyfer 2023-2026, a'r blaenoriaethau gwella a'r rhaglenni gwaith i'w cyflawni dros y 12 mis canlynol.

Mae'r blaenoriaethau rhanbarthol a'r meysydd ar gyfer gwelliant wedi'u gwreiddio'n gadarn ar ganfyddiadau prosesau hunan arfarnu mewnol, adolygiadau allanol o arferion presennol a chyfeiriad taith GwE, a thrwy ymgynghori â Phenaethiaid a'r Awdurdodau Lleol. Mae'r blaenoriaethau yn gyfuniad o wella darpariaeth, arweinyddiaeth a deilliannau ysgolion, yn ogystal â chyflawni'r Daith Ddiwygio a'r Cwricwlwm i Gymru.

Mae GwE yn parhau i edrych tuag allan a chroesawu her oddi mewn i Gymru, a thu hwnt, tra sicrhau bod yr hyn a ddatblygir yn addas i'r cyd-destun. Mae hyn yn cynnwys gwranddo'n barhaus ar lais pob rhanddeiliad, yn enwedig llais athrawon ac arweinwyr ysgolion ym mhob sector, a gwranddo ar blant a phobl ifanc wrth iddynt ddysgu a'u cefnogi i gyrraedd eu potensial.

Mae gan GwE gynllun clir sy'n amlinellu sut y bydd, drwy gydweithio'n agos â rhanddeiliaid allweddol, yn cryfhau arweinyddiaeth, yn gwella'r dysgu a'r addysgu, yn codi'r dyhead i gael effaith ar safonau, gan sicrhau bod amgylchedd yr ysgol yn cynnal lles dysgwyr ac ymarferwyr.

Rhydd y cynllun busnes sylw hefyd i flaenoriaethau strategol Llywodraeth Cymru a'r Awdurdodau Lleol, sydd o fewn cylch gorchwyl GwE. Rhydd y cynllun hefyd ystyriaeth i sut mae ysgolion a lleoliadau addysgol yn parhau i wynebu sgîl effeithiau Covid.

Strategaeth Ariannol

Mae Strategaeth Ariannol y Cyd-Bwyllgor a Chyllideb 2023/24 a fabwysiadwyd gan y Cyd-Bwyllgor yn ei gyfarfod ar 15 Chwefror 2023 yn gosod y sylfaen ar gyfer cyflawni'r blaenoriaethau gwella, wrth geisio dygymod hefyd gyda'r cynnydd parhaus yn y galw am wasanaethau. Yn anorfod, mae'r Strategaeth Ariannol yn ddibynnol ar y blaenoriaethau. Mae'r strategaeth ar gael yn: <https://www.gwegogledd.cymru/amdanom-ni/llywodraethu/cyd-bwyllgor/>

Mae sgîl effaith ariannol yr argyfwng Covid wedi bod yn sylweddol i'r Cynghorau sydd yn yn aelodau yn y Cyd-Bwyllgor, gyda chyfuniad o gostau ychwanegol, colledion incwm a methiant i wireddu arbedion. Nid oedd yr effaith mor sylweddol yn 2022/23 o'i gymharu â'r ddwy flynedd flaenorol ac yn wahanol i flynyddoedd cynt nid oedd yna gymorth ariannol cysylltiedig ar gael i'r Cynghorau gan Lywodraeth Cymru.

Perfformiad 2022/23

Mae'r GwE yn adrodd yn chwarterol ar berfformiad y gwasanaeth o ran cyflawni swyddogaethau'r gwasanaeth a'r nodau allweddol. Mae'r Adroddiad Perfformiad Blynyddol ar gael yn (Cyd-Bwyllgor 24 Mai 2023): <https://www.gwegogledd.cymru/amdanom-ni/llywodraethu/cyd-bwyllgor/>

Perfformiad Ariannol 2022/23

- Dengys y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar dudalen 9 fod gwariant referniw gros y Cyd-Bwyllgor ar y lefel 'cost gwasanaethau' yn £18,579k yn ystod 2022/23, gyda'r sefyllfa net yn £793k.
- Adroddir sefyllfa alldro ariannol 2022/23 i'r Cyd-Bwyllgor yn ei gyfarfod ar 24 Mai 2023. Gofynnir am gymeradwyaeth aelodau'r Cyd-Bwyllgor i drosglwyddo £139k o reserf penodol i ariannu gorwariant eleni.
- Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau ar dudalennau 9 a 10 yn darparu dadansoddiad o'r symudiadau yn y flwyddyn.

TABL 1 - Crynodeb o'r Gymhariaeth rhwng y Gyllideb a'r Gwir Sefyllfa (Net)

Mae Tabl 1 yn cynnwys cymhariaeth perfformiad cyllidebol ar lefel crynhoad, a cheir gwybodaeth bellach yn Nhabl 2.

	Cyllideb £'000	Gwir £'000	Gwahaniaeth £'000
Gwariant ar Weithgareddau	17,786	17,948	162
Incwm			
Cyfraniadau'r Cynghorau ar gyfer gwasanaeth craidd:			
Conwy	(671)	(671)	0
Dinbych	(680)	(680)	0
Fflint	(996)	(996)	0
Gwynedd	(773)	(773)	0
Ynys Môn	(445)	(445)	0
Wrecsam	(829)	(829)	0
Incwm Arall	(13,392)	(13,415)	(23)
(Tanwariant)/Gorwariant Net	0	139	139

TABL 2 – Symudiad Trawsddodiad rhwng 'Crynodeb o'r Gymhariaeth rhwng y Gyllideb a'r Gwir Sefyllfa (Net)' (Tabl 1) i'r fformat Incwm a Gwariant

	Adroddiad Perfformiad (Alldro) £'000	Addasiad Trawsddodiad £'000	Gwariant Net i'w Ariannu gan falansau'r Reserfau Defnyddiadwy £'000	Addasiadau rhwng y sail Ariannu a'r sail Cyfrifo £'000	Datganiad Incwm a Gwariant £'000
Gwariant	17,948	(137)*	17,811	768	18,579
Incwm	(17,809)	23**	(17,786)	0	(17,786)
Cost Gwasanaethau Net	139	(114)	25	768	793

*Addasiad Trawsddodiad - Mae'r addasiad yma yn cyfeirio at y cyfraniad net i ac o reserfau.

** Addasiad Trawsddodiad – Mae'r addasiad yma yn cyfeirio at y llog ar falansau dderbyniwyd yn y flwyddyn Ariannol.

Eitemau Materol o Incwm a Gwariant

Mae'r eitemau perthnasol yn cynnwys:-

- (£10,068k) yn y maes pensiwn, sef yr ailfesuriad blynyddol o'r ymrwymiad buddion diffiniedig net yn y maes pensiynau, yn unol ag asesiad Actiwari Cronfa Bensiwn Gwynedd (Nodyn 15).
- £17,786k mewn grantiau a chyfraniadau a'r gwariant cyfatebol (Nodyn 19).

Materion Eraill

- Mae ansefydlogrwydd economaidd sylweddol a risgiau ariannol yn y DU ac yn fyd-eang. Gyda'r Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol (OBR) wedi nodi bod rhagolwg cyllidol tymor canolig y DU wedi gwaethgu ers mis Mawrth 2022 hynny yn sgil economi wan, cyfraddau llog uwch a diweithdra. Mae'r Cyd-Bwyllgor wedi cymryd yr amgylchiadau i ystyriaeth yn ei gynlluniau ariannol, gan gadw lefel darbodus o reserfau.

Darpariaethau ac Arian wrth Gefn

Mae gan y Cyd-Bwyllgor reserfau defnyddiadwy o £1,154k. Ceir manylion yn y Fantolen, Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau a Nodyn 10.

Cronfa Bensiwn

Mae asesiad wedi cael ei wneud gan Actiwari Cronfa Bensiwn Gwynedd, Hymans Robertson, o sefyllfa actiwaraid y Cyd-Bwyllgor. Er mwyn cydymffurfio â Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 19, mae'r Cyd-Bwyllgor wedi dangos ymrwymiad net o ddim ar 31 March 2023 ar y Fantolen. Gweler Nodyn 22 am wybodaeth bellach.

Sefyllfa ar un pwynt mewn amser yw'r ymrwymiad pensiwn net. Gall prisiau'r farchnad gynyddu neu leihau yn sylweddol yn y tymor byr ac felly nid oes modd meintoli'r effaith tymor hir bydd symudiad o'r fath yma ym mhrisiau'r farchnad yn ei gael ar y Gronfa Bensiwn. Cafodd prisiau diwethaf ei gynnal 31 Mawrth 2022, gyda'r nesaf i'w gynnal 31 Mawrth 2025.

Llywodraethu

Mae GwE yn gyfrifol am sicrhau bod trefniadau llywodraethu cadarn yn bodoli, er hwyluso gweithrediad effeithiol ei swyddogaethau, sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg. Mae gwybodaeth bellach wedi ei gynnwys o fewn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Polisiâu Cyfrifo

Mae'r egwyddorion cyfrifo a fabwysiadwyd ar ran y Cyd-Bwyllgor yn cydymffurfio â holl ymarferion cyfrifeg gymeradwy berthnasol ac maent wedi'u hegluro yn llawn yn y Polisiâu Cyfrifo yn Nodyn 1 i'r Cyfrifon sy'n cychwyn ar dudalen 13.

Newidiadau mewn Polisiâu Cyfrifeg ac i'r Datganiad o'r Cyfrifon

Mae polisiâu cyfrifo presennol y Cyd-Bwyllgor wedi eu haddasu i adlewyrchu'r newidiadau sydd yn ofynnol yn unol ag arferion cyfrifo cywir yn unig, yn dilyn addasiadau sydd yn weithredol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2022/23 i Gôd Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig.

Gwybodaeth Bellach

Mae Datganiad o'r Cyfrifon ar gael ar wefan Cyngor Gwynedd sef www.gwynedd.llyw.cymru.

Ceir gwybodaeth bellach am y cyfrifon gan:

Ffion Madog Evans
Pennaeth Cyllid Cynorthwyol - Cyfrifeg a Phensiynau
01286 679133

neu

Gwion Elis Jones
Uwch Gyfrifydd
01286 679060

Adran Cyllid
Cyngor Gwynedd
Swyddfa'r Cyngor
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

Mae hyn yn rhan o bolisi'r Cyngor i ddarparu gwybodaeth lawn am weithgareddau'r Cyngor a'r Cyd-Bwyllgorau. Yn ychwanegol, mae gan aelodau'r cyhoedd sydd yn dymuno, hawl statudol i arolygu'r cyfrifon cyn cwblheir yr archwiliad. Hysbysir argaeledd y cyfrifon i'w harolygu ar wefan y Cyngor ar yr adeg briodol.

CYD-BWYLLGOR GwE

DATGANIAD O'R CYFRIFON

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AM Y DATGANIAD O'R CYFRIFON

CYFRIFOLDEB Y CYD-BWYLLGOR

Cyngor Gwynedd yw'r awdurdod lletya sydd â'r cyfrifoldeb am drefniadau a gweinyddiad ar faterion ariannol y Cyd-Bwyllgor.

Mae'n ofynnol ar Gyngor Gwynedd i wneud trefniadau ar gyfer iawn weinyddiad o'i faterion ariannol ac i sicrhau y rhoddir cyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny i un o'i swyddogion. Yng Nghyngor Gwynedd, y Pennaeth Cyllid yw'r "Swyddog Adran 151" hwnnw. Cyfrifoldeb y Cyd-Bwyllgor yw rheoli ei weithgareddau er mwyn sicrhau defnydd effeithiol, effeithlon ac economaidd o'i adnoddau, gwarchod ei asedau, a chymeradwyo'r Datganiad o'r Cyfrifon.

CYFRIFOLDEB Y PENNAETH CYLLID CYNGOR GWYNEDD

Pennaeth Cyllid Cyngor Gwynedd sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyd-Bwyllgor GwE yn unol â'r ymarfer priodol fel y gosodir yn y *Côd Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* (y "Côd").

Wrth baratoi'r Datganiad o'r Cyfrifon, mae'r Pennaeth Cyllid wedi dewis polisiau cyfrifo priodol gan eu defnyddio'n gyson; wedi ffurfio barnau a gwneud amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a darbodus ac yn cydymffurfio â'r Côd.

Hefyd, mae'r Pennaeth Cyllid wedi cadw cofnodion cyfrifo priodol a chyfamserol, ac wedi cymryd camau rhesymol i ddarganfod a gwarchod rhag twyll ac unrhyw anghysondebau eraill.

TYSTYSGRIF Y SWYDDOG CYLLIDOL CYFRIFOL

Tystiaf fod y Datganiad o'r Cyfrifon wedi ei baratoi yn unol â'r trefniadau uchod. Mae'r Datganiad yn cyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol y Cyd-Bwyllgor GwE ar 31 Mawrth 2023 ac incwm a gwariant y Cyd Bwyllgor am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

Dewi Aeron Morgan CPFA
Pennaeth Cyllid, Cyngor Gwynedd

30 Mehefin 2023

DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU

Mae'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu yn dangos sut mae gwariant blynyddol yn cael ei wario a'i ariannu o adnoddau yn unol â threfn cyfrifo cyffredinol arferol. Mae incwm a gwariant sydd fel arfer yn cael ei gyfrifo yn unol â threfn cyfrifo cyffredinol arferol yn cael ei gyflwyno yn fanylach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2021/22				2022/23		
Gwariant Net i'w Ariannu gan falansau'r Reserfau Defnyddiadwy	Addasiadau rhwng y sail Ariannu a'r sail Cyfrifo (Gweler nodyn 8)	Gwariant Net yn y Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr		Gwariant Net i'w Ariannu gan falansau'r Reserfau Defnyddiadwy	Addasiadau rhwng y sail Ariannu a'r sail Cyfrifo (Gweler nodyn 8)	Gwariant Net yn y Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
5,177	939	6,116	Gweithwyr	6,136	768	6,904
168	0	168	Eiddo	297	0	297
46	0	46	Cludiant	140	0	140
1,795	0	1,795	Gwasanaethau a Chyflenwadau	1,695	0	1,695
13,673	0	13,673	Trydydd Parti	9,543	0	9,543
0	0	0	Costau Heb eu Dosrannu	0	0	0
(20,572)	0	(20,572)	Incwm	(17,786)	0	(17,786)
287	939	1,226	Cost Gwasanaethau	25	768	793
0	256	256	Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	(23)	255	232
287	1,195	1,482	(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	2	1,023	1,025
(1,443)			Balans Agoriadol y Reserfau Defnyddiadwy	(1,156)		
287			(Gweddill)/Diffyg ar y Reserfau Defnyddiadwy yn y flwyddyn	2		
(1,156)			Balans Cau y Reserfau Defnyddiadwy	(1,154)		

DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Dengys y datganiad hwn y gost gyfrifyddol yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaeth y Cyd-Bwyllgor yn unol â pholisïau cyfrifeg cyffredinol dderbyniol.

2021/22			2022/23			
Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net	Nodyn	Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
6,116	0	6,116	Gweithwyr	6,904	0	6,904
168	0	168	Eiddo	297	0	297
46	0	46	Cludiant	140	0	140
1,795	0	1,795	Gwasanaethau a Chyflenwadau	1,695	0	1,695
13,673	0	13,673	Trydydd Parti	9,543	0	9,543
0	0	0	Costau Heb eu Dosrannu	0	0	0
0	(20,572)	(20,572)	Incwm	0	(17,786)	(17,786)
21,798	(20,572)	1,226	Cost Gwasanaethau	18,579	(17,786)	793
256	0	256	Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	255	(23)	232
22,054	(20,572)	1,482	(Gwarged) / Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	18,834	(17,809)	1,025
		(4,508)	Ailfesuriad o'r buddion pensiwn diffiniedig net ymrwymadau/(asedau)			(10,068)
		(4,508)	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall			(10,068)
		(3,026)	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr			(9,043)

DATGANIAD O'R SYMUDIAD MEWN RESERFAU

Dengys y Datganiad o'r Symudiadau Mewn Reserfau y symudiad o ddechrau'r flwyddyn i'r diwedd mewn gwahanol reserfau a ddelir gan y Cyd-Bwyllgor, wedi eu dadansoddi i 'reserfau defnyddiadwy' (h.y. y rhai hynny sy'n gymwysedig i ariannu gwariant) a 'reserfau na ellir eu defnyddio'. Mae'r Datganiad yn dangos sut mae'r symudiadau yn y flwyddyn yn reserfau'r Cyd-Bwyllgor yn cael eu torri lawr rhwng enillion a cholledion yn unol ag ymarferion cyfrifo sy'n gyffredinol gydnabyddedig. A hefyd yn dangos yr addasiadau statudol sy'n ofynnol i ddychwelyd at y swm a godir ar y dreth cyngor (trwy gyfraniadau'r Cyngorau). Mae'r llinell Cynnydd/Gostyngiad Net yn dangos symudiadau statudol y Reserfau Defnyddiadwy yn y flwyddyn yn dilyn yr addasiadau hyn.

		Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau		
Nodyn	Cyfanswm Reserfau Defnyddiadwy	Reserfau na ellir eu defnyddio	Cyfanswm Reserfau'r Cyd-Bwyllgor	
	£'000	£'000	£'000	
Balans 31 Mawrth 2021 a ddygwyd ymlaen	(1,443)	12,473	11,030	
<u>Symudiad mewn reserfau yn 2021/22</u>				
(Gwarged)/Diffyg ar ddarparu gwasanaethau	1,482	0	1,482	
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	0	(4,508)	(4,508)	
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,482	(4,508)	(3,026)	
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan y rheoliadau	(1,195)	1,195	0	9
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddiadau i Reserfau Defnyddiadwy	287	(3,313)	(3,026)	
(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2021/22	287	(3,313)	(3,026)	
Balans 31 Mawrth 2022 a ddygwyd ymlaen	(1,156)	9,160	8,004	10
<u>Symudiad mewn reserfau yn 2022/23</u>				
(Gwarged)/Diffyg ar ddarparu gwasanaethau	1,025	0	1,025	
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	0	(10,068)	(10,068)	
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,025	(10,068)	(9,043)	
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan y rheoliadau	(1,023)	1,023	0	9
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddiadau i Reserfau Defnyddiadwy	2	(9,045)	(9,043)	10
(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2022/23	2	(9,045)	(9,043)	
Balans 31 Mawrth 2023 a ddygwyd ymlaen	(1,154)	115	(1,039)	

Y FANTOLEN

Dengys y Fantolen werth asedau ac ymrwymïadau'r Cyd-Bwyllgor ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net y Cyd-Bwyllgor (asedau llai ymrwymïadau) yn cyfateb i'r reserfau a ddelir gan y Cyd-Bwyllgor. Adroddir ar y reserfau mewn dau gategori. Y categori cyntaf o reserfau yw'r reserfau defnyddiadwy, h.y. y reserfau hynny y gall y Cyd-Bwyllgor eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gadw lefel ddoeth o reserfau ac unrhyw gyfyngiad statudol o'u defnydd. Yr ail gategori o reserfau yw'r rhai hynny na all y Cyd-Bwyllgor eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori yma o reserfau yn cynnwys reserfau gydag elw a cholledion heb eu gwireddu (er enghraifft, y Reserf Ailbrïso), ble nad yw'r symïau ar gael i'w defnyddio i ddarparu gwasanaethau dim ond pan werthir yr asedau yn unig; a reserfau gyda gwahaniaethau amseriad fel y dangosir ar linell 'Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu yn unol â rheoliadau' o'r Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau.

31 Mawrth 2022 £'000	Nodyn	31 Mawrth 2023 £'000
1,177	Dyledwyr Tymor Byr	270
1,587	Arian a Chywerthoedd Arian	2,634
2,764	Asedau Cyfredol	2,904
(1,712)	Credydwyr Tymor Byr	(1,865)
(1,712)	Ymrwymïadau Cyfredol	(1,865)
(9,056)	Ymrwymïad Pensiwn	0
(9,056)	Ymrwymïadau Tymor Hir	0
(8,004)	Asedau Net	1,039
(1,156)	Reserfau Defnyddiadwy	(1,154)
9,160	Reserfau na ellir eu defnyddio	115
8,004	Cyfanswm Reserfau	(1,039)

DATGANIAD LLIF ARIAN

Dengys y Datganiad Llif Arian newidiadau mewn arian a chywerthoedd arian y Cyd-Bwyllgor yn ystod y cyfnod adrodd. Trwy rannu'r llif arian yn weithgareddau gweithredu, buddsoddi ac ariannu, dengys y datganiad sut mae'r Cyd-Bwyllgor yn cynhyrchu a defnyddio arian a chywerthoedd arian. Mae cyfanswm y llif arian net o weithgareddau gweithredu yn ddangosydd allweddol o faint o weithgareddau'r Cyd-Bwyllgor a ariennir trwy incwm grant neu gan dderbynyddion y gwasanaethau a ddarperir gan y Cyd-Bwyllgor. Mae'r Gweithgareddau Buddsoddi yn cynrychioli'r all-lif arian a wnaed am adnoddau y bwriedir eu defnyddio i gyfrannu tuag at ddarpariad gwasanaethau'r Cyd-Bwyllgor yn y dyfodol.

2021/22		<i>Nodyn</i>	2022/23
£'000			£'000
1,482	(Gwarged)/Diffyg Net ar Ddarparu Gwasanaethau		1,025
2,890	Addasiadau i'r gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau am symudiadau anariannol	16	(2,072)
4,372	Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredu		(1,047)
0	Gweithgareddau Buddsoddi		0
0	Gweithgareddau Ariannu		0
4,372	(Cynnydd)/Lleihad net mewn arian a chywerthoedd arian		(1,047)
(5,959)	Arian a chywerthoedd arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd		(1,587)
(1,587)	Arian a chywerthoedd arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd		(2,634)

NODIADAU I'R CYFRIFON

NODYN I – POLISIÂU CYFRIFO

I.1 Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad o'r Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Cyd-Bwyllgor yn y flwyddyn ariannol 2022/23 a'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn honno, sef 31 Mawrth 2023. Mae'r Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y diwygiwyd) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyd-Bwyllgor baratoi Datganiad o'r Cyfrifon yn flynyddol, a hynny yn unol ag arferion cyfrifo cywir. Mae'r arferion hyn wedi eu cynnwys yn bennaf yn y *Côd Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2022/23* ac yn cael eu cefnogi gan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh).

Confensiwn cost hanesyddol yw'r egwyddor cyfrifo sydd wedi ei fabwysiadu yn y Datganiad o'r Cyfrifon. Mae'r cyfrifon wedi eu paratoi ar sail busnes gweithredol.

Arfer y Cyd-Bwyllgor yw gweithredu ar y sail bod pob eitem o wariant yn cael eu trin fel refeniw yn y lle cyntaf. Os bydd unrhyw eitemau cyfalaf eu natur (e.e. offer TG, dodrefn) yn profi bod ganddynt arwyddocâd materol ar y cyflwyniad cywir a theg o'r sefyllfa ariannol, yna byddai'r eitemau yn cael eu trin yn unol ag arferion priodol.

Natur gyfyngedig sydd i drafodion y Cyd-Bwyllgor ac felly gweler isod y polisiau perthnasol yn unig.

I.2 Croniadau Incwm a Gwariant

Cyfrifir am weithgareddau yn y flwyddyn maent yn digwydd, nid pan wneir neu derbynnir taliadau arian parod.

- Bydd y refeniw o gytundebau gyda derbynwyr gwasanaeth, boed am wasanaeth neu nwyddau, yn cael ei adnabod pan fydd y gwasanaeth neu'r nwyddau yn cael eu trosglwyddo i dderbynnnydd y gwasanaeth yn unol â'r rhwymedigaethau perfformiad y cytundeb.
- Bydd cyflenwadau yn cael eu trin fel gwariant fel maent yn cael eu treulio – pan fydd bwllch rhwng y dyddiad mae'r cyflenwadau wedi eu derbyn a'u treulio, byddant yn cael eu dal fel stoc ar y Fantolen.
- Bydd treuliau, mewn cysylltiad â'r gwasanaeth a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaeth gan weithwyr cyflogedig) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fydd y gwasanaeth wedi ei dderbyn yn hytrach na pan fydd y taliad yn cael ei wneud.
- Bydd llog sy'n cael ei dderbyn o fuddsoddiadau a'r llog sydd yn daladwy ar fenthyciadau yn cael ei gyfrifo yn ôl eu trefn fel incwm a gwariant ar sail gyfradd llog effeithiol yr offeryn ariannol yn hytrach nag i'r llif arian sydd wedi ei bennu gan y cytundeb.
- Ble mae refeniw a gwariant wedi eu hadnabod ond nid yw'r arian wedi ei dderbyn neu ei dalu, bydd rhaid creu dyledwr neu gredydwr am y symiau perthnasol ar y Fantolen. Ble mae tebygolrwydd o beidio casglu'r dyled, bydd rhaid lleihau gwerth y dyledion a chodi tâl ar refeniw yn gwariant ac incwm ariannu a buddsoddi am yr incwm sydd yn annhebygol o gael ei gasglu.

I.3 Arian a Chywerthoedd Arian

Nid oes gan y Cyd-Bwyllgor gyfrif banc ei hun a gweinyddir yr holl arian parod gan Gyngor Gwynedd o fewn ei gyfrifon ei hun.

NODYN I – POLISIÂU CYFRIFO (parhad)

I.4 Buddiannau Gweithwyr

I.4.1 Buddion sy'n Daladwy yn Ystod Cyflogaeth

Buddion tymor byr yw'r rhai hynny sydd yn ddyledus o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddion megis cyflogau, tâl gwyliau a thâl salwch i weithwyr cyfredol ac maent yn cael eu hadnabod fel cost am wasanaethau yn y flwyddyn y mae'r gweithiwr yn gwasanaethu'r Cyd-Bwyllgor. Gwneir cronïad ar gyfer cost hawl gwyliau (neu unrhyw amser i ffwrdd o'r gwaith e.e. amser wedi ei gronni) sydd yn ddyledus i'r gweithwyr ond sydd heb ei gymryd cyn diwedd y flwyddyn ac yn cael ei gario drosodd i'r flwyddyn ariannol nesaf. Mae cost y cronïad yn mynd yn erbyn Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau, ond wedyn yn cael ei wrth-droi drwy'r Datganiad o'r symudiad mewn Reserfau i'r cyfrif absenoldebau croniedig fel bod cost y buddion gwyliau yn mynd yn erbyn y flwyddyn ariannol y cymerir y gwyliau.

I.4.2 Buddion Terfynu Cyflogaeth

Mae buddion terfynu cyflogaeth yn daladwy o ganlyniad i benderfyniad y Cyd-Bwyllgor i derfynu cyflogaeth swyddog cyn y dyddiad ymddeol arferol neu o ganlyniad i benderfyniad y swyddog i dderbyn diswyddiad yn wirfoddol ac fe'u codir ar sail addasiad cronïad yn erbyn y gwasanaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr unai pan na all y Cyd-Bwyllgor dynnu'r cynnig o'r buddion hynny yn ôl neu pan fo'r Cyd-Bwyllgor yn cydnabod cost o ail-strwythuro, p'run bynnag sydd gyntaf.

Pan fo buddion terfynu cyflogaeth yn cynnwys ychwanegiadau i bensiynau mae'r ddarpariaeth statudol yn golygu y dylai Cronfa'r Cyd-Bwyllgor dderbyn y gost sydd yn daladwy gan y Cyd-Bwyllgor i'r gronfa bensiwn neu i'r pensïynwr yn y flwyddyn yn hytrach na'r swm, sydd wedi ei gyfrifo yn unol â'r safonau cyfrifeg berthnasol. Yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau mae angen neilltuo symiau i ac o'r Gronfa Bensiwn er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau damcaniaethol am fuddion terfynu pensiynau ychwanegol a rhoi debydau am yr arian a dalwyd i'r Gronfa Bensiwn a'r pensïynwyr ac unrhyw symiau taladwy ond sydd heb eu talu at ddiwedd y flwyddyn yn eu lle.

I.4.3 Buddion Ôl-gyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyd-Bwyllgor yn aelodau o un cynllun pensiwn:

- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gronfa Bensiwn Gwynedd yng Nghyngor Gwynedd.

Mae'r cynllun yn darparu buddion diffiniedig i'w haelodau (pensiynau a lym-pensïau ymddeoliad) sydd wedi eu hennill yn ystod eu hamser gyda'r Cyd-Bwyllgor a'u cyn-gyflogwyr.

I.4.4 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae gan bob aelod arall o'r staff, yn amodol ar rai meini prawf, yr hawl i fod yn aelod o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r costau pensiwn a godir ar gyfrifon y Cyd-Bwyllgor ar gyfer y dosbarth yma o weithwyr yn cael eu pennu gan weinyddwyr y gronfa ac yn cynrychioli cyfran sefydlog o gyfraniad y gweithwyr i'r cynllun.

Mae'r Cynllun Llywodraeth Leol yn cael ei drin fel cynllun budd diffiniedig.

Mae ymrwymïadau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Cyd-Bwyllgor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid drwy'r dull rhagamcanu unedau h.y. asesiad o daliadau fydd yn cael eu gwneud yn y dyfodol mewn perthynas â buddion ymddeol a enillwyd hyd yn hyn gan y gweithwyr, yn seiliedig ar gyfradd marwolaeth, cyfradd trosiant gweithwyr a.y.y.b. yn ogystal â thafuniad enillion ar gyfer gweithwyr cyfredol.

Gostyngir yr ymrwymïadau i'w gwerth ar sail prisiau cyfredol, gan ddefnyddio graddfa ddisgownt o 4.75% wedi ei gyfrifo fel cyfartaledd cymhwysol 'spot yields' ar fondiau corfforaethol o raddfa AA.

Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Cyd-Bwyllgor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail gwerth teg a benderfynir gan Actiwari'r Gronfa.

Dadansoddir y newid yn ymrwymïad net pensiwn i'r **Tud: 25** yrannau canlynol:

NODYN I – POLISIŌAU CYFRIFO (parhad)

Cost gwasanaeth yn cynnwys:

- Cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn ymrwymadau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni – dyrennir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaeth.
- Cost gwasanaeth y gorffennol – mae'r cynnydd mewn ymrwymadau yn deillio o benderfyniadau yn y flwyddyn gyfredol ble mae eu heffaith yn gysylltiedig â'r blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach – mae'n cael ei ddebydu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Gostau heb eu Dosrannu.
- Llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net, h.y. y gost llog net i'r Cyd-Bwyllgor - y newid yn ystod y cyfnod yn yr ymrwymiad/(ased) buddion pensiwn diffiniedig net sy'n codi o dreigliad amser sy'n mynd yn erbyn llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr - mae hyn yn cael ei gyfrifo ar sail gweithredu'r gyfradd ddisgownt sy'n cael ei ddefnyddio i fesur yr ymrwymiad buddion diffiniedig ar gychwyn y cyfnod i'r ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net ar gychwyn y cyfnod - gan gymryd i ystyriaeth unrhyw newidiadau yn yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net yn ystod y cyfnod o ganlyniad i gyfraniadau a thaliadau budd.

Ailfesuriadau yn cynnwys:

- Enillion ar asedau'r cynllun - gan eithrio symiau sy'n gynnwysedig yn llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiwn fel Incwm a Gwariant Ariannu Cynhwysfawr Arall.
- Enillion a cholledion actiwaraidd - newidiadau i'r ymrwymiad pensiwn net oherwydd nad yw'r digwyddiadau yn cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaethpwyd yn y prisiad actiwaraidd diwethaf neu am nad yw'r actiwari wedi diweddarau ei ragdybiaethau - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiwn fel Incwm a Gwariant Ariannu Cynhwysfawr Arall.
- Cyfraniadau a delir i Gronfa Bensiwn Gwynedd - arian a delir fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r Gronfa Bensiwn ar gyfer setliad ymrwymadau sydd ddim yn cael eu cyfrifo fel traul.

Gyda buddion ymddeol, mae'n ofynnol, yn unol â darpariaethau statudol, i'r Gronfa Gyffredinol dderbyn cost y swm sy'n daladwy gan y Cyd-Bwyllgor i'r Gronfa Bensiwn neu'n uniongyrchol i'r pensiwnwyr yn ystod y flwyddyn, yn hytrach na'r swm a gyfrifir yn ôl y safonau cyfrifeg perthnasol. Yn y Datganiad o'r Symudiadau mewn Reserfau, mae hyn yn golygu bod angen neilltuo arian i fewn neu allan o'r Reserf Pensiwn er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau damcaniaethol ar gyfer buddion ymddeol a rhoi'r debydau am arian a dalwyd i'r Gronfa Bensiwn a phensiwnwyr ac unrhyw symiau sy'n daladwy ond sydd heb eu talu at ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sydd yn deillio o hyn yn y Reserf Pensiwn yn fesur o effaith buddiol i'r Cyd-Bwyllgor o orfod trin buddion ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na thros y cyfnod y mae'r gweithwyr yn derbyn y budd.

Mae'r Safon Cyfrifeg Rhyngwladol (SCRh) 19 yn rheoli sut y dylid trin a datgelu'r ymrwymadau tymor hir sy'n bodoli mewn perthynas â chostau pensiwn. Mae'n ofynnol i gynghorau lleol (yn cynnwys Cyd-Bwyllgorau) Cymru a Lloegr baratoi eu datganiadau ariannol yn unol â gofynion SCRh19.

1.4.5 Buddion Dewisol

Mae gan y Cyd-Bwyllgor hefyd bwerau cyfyngedig i wneud dyfarniadau dewisol mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Bydd unrhyw ymrwymadau sydd yn deillio o ddyfarniad o'r fath i unrhyw aelod o staff (yn cynnwys athrawon) yn cael eu cronni yn y flwyddyn y cymerwyd y penderfyniad i wneud y dyfarniad gan ddefnyddio'r un polisiâu â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol i gyfrifo amdanynt.

NODYN I – POLISIÂU CYFRIFO (parhad)

1.5 Digwyddiadau Wedi'r Cyfnod Adrodd

Digwyddiadau ôl-fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddiad y Datganiad o'r Cyfrifon. Gellir adnabod dau fath o ddigwyddiad:

- y rhai hynny sy'n darparu tystiolaeth o amgylchiadau a oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – caiff y Datganiad o'r Cyfrifon ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath; a
- y rhai hynny sy'n dynodi amgylchiadau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – ni chaiff y Datganiad o'r Cyfrifon ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond os ystyrir y byddai'n cael effaith faterol, yna byddai natur y digwyddiadau ynghyd ag amcangyfrif o'r effaith ariannol yn cael ei ddatgelu yn y nodiadau.

Nid yw unrhyw ddigwyddiadau sy'n digwydd wedi'r dyddiad awdurdodi cyhoeddiad yn cael eu hadlewyrchu yn y Datganiad o'r Cyfrifon.

1.6 Addasiadau Cyfnod Blaenorol, newidiadau i Bolisiau Cyfrifo, Amcangyfrifon a Gwallau

Gall yr angen i wneud addasiadau cyfnod blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiau cyfrifo neu i gywiro gwall sylweddol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifeg yn rhagolygol, h.y. yn y flwyddyn gyfredol a'r blynyddoedd i ddod a effeithir gan y newid, ac felly ni wneir addasiad cyfnod blaenorol.

Yr unig dro y gwneir newidiadau i bolisiau cyfrifo yw pan mae'n ofynnol gan ymarferion cyfrifo priodol neu fod y newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol am effaith trafodion, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol y Cyd-Bwyllgor. Pan wneir newid, cyfrifir amdano yn ôl-weithredol (oni bai y nodir yn wahanol neu yn anfaterol) trwy addasu balans agoriadol a ffigyrau cymharol y cyfnod blaenorol fel pe bai'r polisi wedi bodoli erioed.

Caiff gwallau materol a ddarganfyddir mewn ffigyrau cyfnodau blaenorol eu cywiro'n ôl-weithredol trwy addasu balans agoriadol a ffigyrau cymharol y cyfnod blaenorol.

1.7 Grantiau'r Llywodraeth a Chyfraniadau Eraill

Mae grantiau a chyfraniadau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf a refeniw yn cael eu cyfrifo ar sail groniodol, ac yn cael eu cydnabod ar unwaith fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, oni bai bod amod ynghlwm wrth y grant neu gyfraniad nad yw'r Cyd-Bwyllgor wedi ei fodloni.

1.8 Gorbenion a Chostau Gwasanaethau Cefnogol

Mae'r taliadau am wasanaethau a ddarperir gan Adrannau Canolog Cefnogol o fewn Cyngor Gwynedd yn seiliedig ar gyfuniad o brisiau a bennir ymlaen llaw, amser y staff a gofnodir, cofnodi trafodion a fformiwlâu penodedig.

1.9 Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle ar neu cyn dyddiad y Fantolen:

- sy'n rhoi rhwymedigaeth bresennol i'r Cyd-Bwyllgor.
- sy'n debyg o fod angen setliad trwy drosglwyddiad o fuddion economaidd neu botensial gwasanaeth.
- lle gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o swm y rhwymedigaeth.

Os nad yw'n glir os yw digwyddiad wedi cymryd lle ar neu cyn dyddiad y Fantolen, ystyrir ei fod yn arwain at rwymedigaeth bresennol os yw, ar ôl ystyried yr holl dystiolaeth sydd ar gael, yn fwy tebygol na pheidio bod rhwymedigaeth bresennol yn bodoli ar ddyddiad y Fantolen. Gall y rhwymedigaeth bresennol fod yn gyfreithiol neu'n adeiladol.

Caiff setliadau amcangyfrifedig eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol. Pan ddaw'n llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddion economaidd yn awr (neu y gwneir setliad is na'r disgwyl), caiff y ddarpariaeth ei wrthdroi a'i gredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol.

NODYN 1 – POLISIŌAU CYFRIFO (parhad)

1.10 Reserfau

Mae reserfau penodol yn cael eu creu ar gyfer rhoi symiau o'r neilltu ar gyfer cynlluniau gwario'r dyfodol. Mae hyn yn cael ei wneud drwy drosglwyddiadau allan o'r Balans Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau.

Cedwir rhai reserfau eraill sef 'reserfau na ellir eu defnyddio', i bwrpasau technegol o reoli'r prosesau cyfrifo ar gyfer asedau anghyfredol, offerynnau ariannol a buddion gweithwyr. Nid yw'r rhain yn cynrychioli adnoddau defnyddiadwy y Cyd-Bwyllgor.

1.11 Treth ar Werth

Dim ond mewn sefyllfa ble nad oes modd adennill TAW y cynhwysir TAW neu y caiff ei ddangos fel cost 'TAW anadferadwy' mewn gwariant referniw. Nid yw'r Cyd-Bwyllgor wedi cofrestru gyda TAW. Mae'r TAW yn cael ei adennill drwy gofrestrriad TAW Cyngor Gwynedd.

1.12 Dyledwyr a Chredydwy

Cedwir Cyfrifon y Cyd-Bwyllgor ar sail cronni yn unol â'r Còd Ymarfer Cyfrifeg. Mae'r cyfrifon yn adlewyrchu gwir wariant ac incwm sy'n berthnasol i'r flwyddyn dan sylw, boed y taliadau a'r derbyniadau wedi cael eu talu neu eu derbyn yn y flwyddyn neu ddim.

1.13 Gweithrediadau ar y Cyd

Mae gweithrediadau ar y cyd yn drefniant ble mae gan y partïon sydd â chydreolaeth yr hawl i'r asedau a'r oblygiadau o'r ymrwymadau sy'n gysylltiedig â'r trefniadau. Mae'r gweithgareddau y mae'r Cyd-Bwyllgor wedi ymgymryd â hwy ar y cyd â gweithredwyr eraill yn cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r cyd-weithredwyr. Mewn perthynas â'i ddiddordeb mewn trefniant gweithred ar y cyd, mae'r Cyd-Bwyllgor fel gweithredwr ar y cyd yn cydnabod ei gyfran o'r asedau, ymrwymadau, referniw a gwariant.

Mae'r Cyd-Bwyllgor wedi ei gategoreiddio fel Gweithrediad ar y Cyd gan wneud defnydd o asedau ac adnoddau'r gweithredwyr yn hytrach na sefydlu endid ar wahân.

NODYN 2 – NEWID MEWN POLISI CYFRIFO

Mae'r polisiâu cyfrifo presennol y Cyd-Bwyllgor wedi eu haddasu i adlewyrchu'r cyfarwyddiadau yn y Còd Ymarfer CIPFA ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2022/23.

NODYN 3 – ADDASIAD CYFNOD BLAENOROL

Nid oes unrhyw addasiadau cyfnod blaenorol yn ystod 2022/23.

NODYN 4 - SAFONAU CYFRIFEG SYDD WEDI EU CYHOEDDI OND HEB EU MABWYSIADU ETO

Mae'r Còd Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig CIPFA yn gofyn i effaith disgwylidig unrhyw safonau cyfrifeg sydd wedi eu cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu eto gael ei ddatgan.

Mae adolygiad o'r safonau cyfrifeg wedi ei wneud eleni, ond nid yw un o'r safonau dan sylw yn berthnasol i GwE.

NODYN 5 - BARN ALLWEDDOL WRTH DDEFNYDDIO'R POLISIÄU CYFRIFO

Wrth weithredu'r polisiau cyfrifo a restrir yn Nodyn 1, mae'r Cyd-Bwyllgor wedi gorfod barnu, gwneud amcangyfrifon a thybiaethau ynghylch trafodion cymhleth, rhai sy'n cynnwys ansicrwydd am ddigwyddiadau i'r dyfodol a symiau'r asedau ac ymrwymïadau i'w cario, nad yw'n amlwg o ffynonellau eraill.

Mae'r farn, amcangyfrifon a thybiaethau cysylltiol a wnaed wedi eu selio ar arferion cyfredol priodol, profiad hanesyddol a ffactorau eraill sy'n cynnwys tybiaethau a thafluniadau hanesyddol a chyfredol, a rhagamcanion i'r dyfodol, asesiadau proffesiynol, tueddiadau cyfredol a ffactorau lleol a ystyrir yn berthnasol.

Yn y blynyddoedd diwethaf bu peth ansicrwydd am lefelau ariannu grantiau refeniw a chyfalaf i'r dyfodol gan Lywodraeth Cymru. Mae'r mater yma yn rhan bwysig o strategaeth ariannol y Cyd-Bwyllgor sy'n cael ei ddiweddarau yn gyson, gyda'r ffactorau a wybyddir ac a ragwelir yn cael ystyriaeth briodol. Mae'r ansicrwydd economaidd yn dilyn i Brydain adael yr Undeb Ewropeaidd yn parhau, gyda lefelau uchel o chwyddiant a chyfraddau llog.

Gwneir pob ymdrech i ddod o hyd i, ac i ddefnyddio'r holl wybodaeth berthnasol wrth asesu a phennu'r sefyllfa, sy'n hynod allweddol wrth ystyried materion megis ailbrïso, dibrisiant ac amhariad asedau, prisiad yr actiwari o asedau a rhwymedigaethau'r gronfa bensiwn, reserfau a glustnodwyd, darpariaethau ac ymrwymïadau dibynnol. Fodd bynnag, gan nad oes modd pennu'r materion hyn i sicrwydd, gall y gwir ganlyniadau amrywio o'r amcangyfrifon. Mae'r amcangyfrifon a thybiaethau gwaelodol yn cael eu hadolygu'n gyson.

NODYN 6 - TYBIAETHAU WEDI EU GWNEUD AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU ERAILL O AMCANGYFRIF ANSICR

Mae'r Datganiad o'r Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau wedi eu hamcangyfrif yn seiliedig ar dybiaethau wedi eu gwneud gan y Cyd-Bwyllgor am y dyfodol neu sydd yn ansicr fel arall. Mae'r amcangyfrifon wedi eu seilio ar brofiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu rhai balansau yn bendant, gall y canlyniadau terfynol fod yn wahanol i'r tybiaethau ac amcangyfrifon.

Mae'r eitem ganlynol ar Fantolen y Cyd-Bwyllgor ar 31 Mawrth 2023 yn un a ystyrir gyda risg sylweddol (o ran sicrwydd y gwerth a amcangyfrifir) a allai arwain at gywiriadau arwyddocaol yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod:

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw canlyniadau gwir yn wahanol i dybiaethau
Ymrwymiad Pensiwn	<p>Mae amcangyfrif yr ymrwymiad net i dalu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth yn ymwneud â'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, y gyfradd y rhagwelir y bydd cyflogau'n cynyddu, newidiadau mewn oedrannau ymddeol, cyfraddau marwolaethau ac adenillion disgwylidig ar asedau'r gronfa pensiwn. Mae cwmni o actiwariaid ymgynghori yn ymwneud â rhoi cyngor arbenigol i'r Cyngor am y rhagdybiaethau i'w defnyddio.</p> <p>Cafodd Brexit a Covid effeithiau negyddol ar economi'r DU a gwerthoedd asedau pensiwn, bellach ceir cyfraddau chwyddiant a llogau uchel, ond mae'n ymddangos bod y farchnad yn gwella ac yn sefydlogi. Fodd bynnag, gallai pandemig neu argyfwng byd eang arall gael effaith niweidiol ar adenillion asedau, yn ogystal â chynnydd mewn cyfraddau llog i ffrwyno cynnydd chwyddiant o ganlyniad i'r adferiad.</p>	Mae effeithiau newidiadau mewn tybiaethau unigol ar ymrwymiad pensiwn net wedi'u nodi yn Nodyn 22.

NODYN 7 – EITEMAU MATEROL O INCWM A GWARIANT

Mae'r eitemau perthnasol yn cynnwys:-

- (£10,068k) yn y maes pensiwn ar ailfesuriad o'r ymrwymiad buddion pensiwn diffiniedig net yn y maes pensiynau, yn unol ag asesiad Actiwari Cronfa Pensiwn Gwynedd (Nodyn 15).
- £17,786k mewn grantiau a chyfraniadau a'r gwariant cyfatebol (Nodyn 19).

NODYN 8 – NODYN I'R DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU

2022/23				
ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU				
	Addasiadau i bwrpas Cyfalaf	Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiwn (i)	Gwahaniaethau Eraill (ii)	Cyfanswm Addasiadau
	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i ddod i'r ffigyrau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Gweithwyr	0	757	11	768
Eiddo	0	0	0	0
Cludiant	0	0	0	0
Gwasanaethau a Chyflenwadau	0	0	0	0
Trydydd Parti	0	0	0	0
Costau Heb eu Dosrannu	0	0	0	0
Incwm	0	0	0	0
Cost Gwasanaethau	0	757	11	768
Gwariant Gweithredol Arall	0	0	0	0
Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	0	255	0	255
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	0	0	0	0
(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	0	1,012	11	1,023

2021/22				
ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU				
	Addasiadau i bwrpas Cyfalaf	Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiwn (i)	Gwahaniaethau Eraill (ii)	Cyfanswm Addasiadau
	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i ddod i'r ffigyrau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Gweithwyr	0	935	4	939
Eiddo	0	0	0	0
Cludiant	0	0	0	0
Gwasanaethau a Chyflenwadau	0	0	0	0
Trydydd Parti	0	0	0	0
Costau Heb eu Dosrannu	0	0	0	0
Incwm	0	0	0	0
Cost Gwasanaethau	0	935	4	939
Gwariant Gweithredol Arall	0	0	0	0
Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	0	256	0	256
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	0	0	0	0
(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	0	1,191	4	1,195

NODYN 8 – NODYN I'R DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU (parhad)

(i) Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiynau

Newidiadau net ar gyfer dileu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegiadau *Buddion Gweithwyr* SCRh 19 sy'n gysylltiedig â chostau ac incwm pensiwn:

- Ar gyfer **Gwasanaethau**, mae hyn yn cynrychioli hepgor y cyfraniadau pensiwn cyflogwr wnaed gan y Cyd-Bwyllgor fel y caniateir trwy statud a'u hamnewid gyda'r costau gwasanaeth cyfredol a'r costau gwasanaeth hanesyddol.
- Ar gyfer **Incwm a gwariant ariannu a buddsoddi**, y llog net ar y rhwymedigaeth budd diffiniedig sy'n gost yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

(ii) Gwahaniaethau Eraill

Mae gwahaniaethau eraill rhwng y swm sy'n cael ei ddebydu/credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r symiau sy'n daladwy/derbyniadwy i gael eu cydnabod trwy statud:

- Ar gyfer **Gwasanaethau**, mae'r swm yn cynrychioli addasiad am Groniad absenoldebau a enillwyd ond heb eu cymryd yn ystod y flwyddyn.
- Ar gyfer **Incwm a gwariant ariannu a Buddsoddi**, mae'r golofn gwahaniaethau eraill yn cydnabod addasiadau i'r Gronfa Gyffredinol ar gyfer gwahaniaethau amseru am breimiymau a disgownt.

NODYN 9 - ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir i gyfanswm yr incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan y Cyd-Bwyllgor yn ystod y flwyddyn yn unol ag ymarferion cyfrifo priodol i'r adnoddau hynny a benodir gan ddarpariaethau statudol yn rhai sydd ar gael i'r Cyd-Bwyllgor i gwrdd â gwariant yn y dyfodol.

2022/23		
ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU	Reserf Defnyddiadwy Balans Cronfa Gyffredinol	Symudiad mewn Reserfau na ellir eu defnyddio
	£'000	£'000
Addasiadau yn ymwneud â'r Gronfa Bensiwn:		
Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol wedi eu debydu/ credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (Nodyn 22)	(1,900)	1,900
Cyfraniadau pensiwn y Cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	888	(888)
Addasiadau yn bennaf ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig		
Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(11)	11
Cyfanswm Addasiadau	(1,023)	1,023

2021/22		
ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU	Reserf Defnyddiadwy Balans Cronfa Gyffredinol	Symudiad mewn Reserfau na ellir eu defnyddio
	£'000	£'000
Addasiadau yn ymwneud â'r Gronfa Bensiwn:		
Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol wedi eu debydu/ credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (Nodyn 22)	(2,006)	2,006
Cyfraniadau pensiwn y Cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	815	(815)
Addasiadau yn bennaf ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig		
Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(4)	4
Cyfanswm Addasiadau	(1,195)	1,195

NODYN 10 – TROSLWYDDIAD I/O RESERFAU DEFNYDDIADWY

10a. Y Gronfa Gyffredinol

Mae'r nodyn isod yn amlygu'r swm a neilltuwyd o'r Gronfa Gyffredinol mewn reserfau defnyddiadwy er mwyn darparu cyllid ar gyfer cynlluniau gwario'r dyfodol, gyda lleihad o (£139k).

	Cronfa Gyffredinol Cyd-Bwyllgor GwE
	£'000
Balans 31 Mawrth 2022	437
<u>Trosglwyddiadau:</u>	
Mewn	0
Allan	(139)
Balans 31 Mawrth 2023	298

10b. Cronfa Athrawon Newydd Gymhwyso

Mae'r nodyn isod yn amlygu'r swm a neilltuwyd o'r Gronfa Athrawon Newydd Gymhwyso mewn reserfau defnyddiadwy er mwyn darparu cyllid ar gyfer cynlluniau gwario'r i gefnogi Athrawon Newydd Gymhwyso i'r dyfodol, gyda chynnydd o £137k.

	Cronfa Athrawon Newydd Gymhwyso Cyd-Bwyllgor GwE
	£'000
Balans 31 Mawrth 2022	719
<u>Trosglwyddiadau:</u>	
Mewn	137
Allan	0
Balans 31 Mawrth 2023	856

NODYN 11 – GWARIANT AC INCWM ARIANNU A BUDDSODDI

2021/22		2022/23
£'000		£'000
256	Llog net yr ymrwymadau/(asedau) buddion diffiniedig net	255
0	Llog derbyniadwy	(23)
256	Cyfanswm	232

NODYN 12 – DYLEDWYR TYMOR BYR

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2023 £'000
Symiau dyledus masnach	37	78
Blaendaliadau	57	55
Symiau dyledus eraill	1,083	137
Cyfanswm	1,177	270

NODYN 13 – ARIAN A CHYWERTHOEDD ARIAN

Nid oes gan y Cyd-Bwyllgor gyfrif banc ei hun a gweinyddir yr holl arian parod gan Cyngor Gwynedd o fewn ei gyfrifon ei hun. Dangosir un ffigwr net yn flynyddol yn y tabl, sef swm net yr arian parod wedi ei ddal ar ran y Cyd-Bwyllgor o fewn symiau Cyngor Gwynedd.

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2023 £'000
Arian mewn Banc a ddelir gan yr Awdurdod Lletya	1,587	2,634
Arian a Chywertoedd Arian	1,587	2,634

NODYN 14 – CREDYDWYR TYMOR BYR

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2023 £'000
Symiau taladwy masnach	410	406
Symiau taladwy eraill	1,302	1,459
Cyfanswm	1,712	1,865

NODYN 15 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO

31 Mawrth 2022		31 Mawrth 2023
£'000		£'000
(9,056)	Reserf Pensiynau	0
(104)	Cyfrif Absenoldeb Cronedig	(115)
(9,160)	Cyfanswm Reserfau na ellir eu defnyddio	(115)

Reserf Pensiynau

Mae'r Reserf Pensiynau yn amsugno'r gwahaniaethau amser sydd yn deillio o wahanol drefniadau cyfrifo ariannu buddion ymddeol yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r Cyd-Bwyllgor yn cyfrifo buddion ymddeol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel mae'r buddion yn cronni blynyddoedd o wasanaeth, gyda'r ymrwymiad yn cael ei ddiweddarau i adlewyrchu chwyddiant, newid tybiaethau ac enillion buddsoddiadau gan unrhyw adnoddau wedi ei neilltuo i gwrdd â'r gost. Fodd bynnag, mae anghenion statudol yn gofyn i fuddion enillwyd cael eu hariannu fel y mae'r Cyd-Bwyllgor yn cyfrannu dros y gweithwyr i'r gronfa bensiwn neu fel mae'n talu'r pensiynau hynny mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Mae balans debyd y Reserf Pensiynau felly yn dangos diffyg sylweddol yn y buddion enillwyd gan gyn-weithwyr a gweithwyr presennol a'r adnoddau mae'r Cyd-Bwyllgor wedi neilltuo i'w cyfarfod. Mae'r trefniadau statudol yn sicrhau bydd arian wedi ei neilltuo erbyn bydd y buddion angen eu talu.

2021/22 £000		2022/23 £000
(12,373)	Balans 1 Ebrill	(9,056)
4,508	Ailfesuriad o'r buddion pensiwn diffiniedig net (ymrwymadau)/asedau (Nodyn 22)	10,068
(2,006)	Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol sydd wedi eu debydu neu gredydu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,900)
815	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	888
(9,056)	Balans 31 Mawrth	0

Cyfrif Absenoldeb Cronedig

Mae'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig yn amsugno'r gwahaniaethau fyddai fel arall yn ymddangos ar Falans y Gronfa Gyffredinol trwy gronni absenoldebau cydadfer enilledig ond heb eu cymryd yn y flwyddyn, e.e. hawl gwyliau blynyddol a ddygir ymlaen ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i'r effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

2021/22 £000		2022/23 £000
(100)	Balans 1 Ebrill	(104)
(4)	Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(11)
(104)	Balans 31 Mawrth	(115)

NODYN 16 – DATGANIAD LLIF ARIAN: ADDASIADAU I'R GWARGED NEU DDIFFYG NET AR DDARPARU GWASANAETHAU AM SYMUDIADAU ANARIANNOL

2021/22	2022/23
£'000	£'000
3,413 (Cynnydd)/Gostyngiad mewn Credydwyr	(153)
668 Cynnydd/(Gostyngiad) mewn Dyledwyr	(907)
(1,191) Ymrwymiad Pensiwn	(1,012)
2,890	(2,072)

NODYN 17 – TALIADAU I SWYDDOGION

17a. Mae Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y diwygiwyd), yn gosod dyletswydd ar y Cyd-Bwyllgor i ddatgan y wybodaeth ganlynol ar gyfer rhai sydd wedi eu dynodi fel Uwch Swyddogion, sy'n derbyn cyflog rhwng £60,000 a £150,000. Yn unol â'r gofynion diffiniedig, cynhwysir isod y cyflog pensiwnadwy, cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a chostau eraill y cyflogwr (sydd yn cynnwys buddion diswyddo), ond ni chynhwysir cyfraniadau yswiriant gwladol y cyflogwr. Gwnaed y taliadau canlynol i uwch swyddogion y Cyd-Bwyllgor sydd wedi eu cyflogi'n uniongyrchol gan GwE:

2021/22			Uwch Swyddogion	2022/23		
Cyfraniadau Pensiwn				Cyfraniadau Pensiwn		
Cyflog	Cyflogwr	Cyfanswm		Cyflog	Cyflogwr	Cyfanswm
£	£	£		£	£	£
105,029	24,157	129,186	Prif Swyddog	106,954	24,599	131,553

17b. Mae'r Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018 yn gofyn i'r Cyd-Bwyllgor gyfrifo cymhareb tâl. Cymhareb tâl y Prif Swyddog i'r tâl canolrif o holl weithwyr y Cyd-Bwyllgor ar gyfer 2022/23 yw 1.79:1 (1.80:1 yn 2021/22).

17c. Talwyd y symiau canlynol i weithwyr eraill y Cyd-Bwyllgor a dderbyniodd mwy na £60,000 o dâl am y flwyddyn (ac eithrio cyfraniadau pensiwn ac yswiriant gwladol y cyflogwr) ond sydd yn cynnwys costau diswyddo. Nid oedd yna unrhyw gostau diswyddo perthnasol yn 2022/23 na 2021/22.

Nifer gweithwyr eraill a dderbyniodd mwy na £60,000 sydd yn cynnwys cyflogau a chostau diswyddo:			
Nifer yn 2021/22		Nifer yn 2022/23	
Cyfanswm		Cyfanswm	
15	£60,000 - £64,999	17	
9	£65,000 - £69,999	10	
3	£70,000 - £74,999	7	
1	£75,000 - £79,999	4	

NODYN 18 – COSTAU ARCHWILIO ALLANOL

Mae'r Cyd-Bwyllgor wedi derbyn y costau isod ar gyfer archwilio allanol.

2021/22	2022/23
£'000	£'000
11 Ffioedd taladwy i archwilydd apwyntwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru am wasanaethau archwilio allanol	14
11 Ffioedd Net	14

NODYN 19 – INCWM GRANT

Mae'r Cyd-Bwyllgor wedi credydu'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2021/22		2022/23	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Grantiau a Chyfraniadau wedi eu Credydu i Wasanaethau				
Llywodraeth Cymru -				
Grant Datblygu Disgyblion (GDD) - Plant Mewn Gofal	1,135		1,126	
GDD - Cynghorydd Strategol	103		100	
GDD - Cyllid Dan Arweiniad y Consortiwm	196		257	
Arall	374		321	
	<u>1,808</u>		<u>1,804</u>	
Grant Gwella Ysgolion Consortia Rhanbarthol - Llywodraeth Cymru (heb gynnwys y GGA)	10,801		7,601	
Grant Gwella Addysg (GGA)				
Ariannu Cyfatebol gan Gyngorau	1,625		1,259	
Llywodraeth Cymru	1,386		1,813	
	<u>3,011</u>		<u>3,072</u>	
Grantiau a Chyfraniadau gan Lywodraeth arall				
Cyngor Gweithlu Addysg	537		622	
	<u>537</u>		<u>622</u>	
Grantiau a Chyfraniadau eraill				
Cyfraniadau'r Cyngorau tuag at y Gwasanaeth Craidd				
Conwy	645		671	
Dinbych	649		680	
Fflint	960		996	
Gwynedd	745		773	
Ynys Môn	429		445	
Wrecsam	796		829	
	<u>4,224</u>		<u>4,394</u>	
Grantiau a Chyfraniadau eraill	191		293	
Cyfanswm Grantiau a Chyfraniadau wedi eu Credydu i Wasanaethau	<u>20,572</u>		<u>17,786</u>	

NODYN 20 – PARTIÖN CYSYLLTIEDIG

Mae'n ofynnol i'r Cyd-Bwyllgor ddatgelu trafodaethau materol-berthnasol gyda phartion cysylltiedig - cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu'r Cyd-Bwyllgor, neu i gael eu rheoli neu ddylanwadu gan y Cyd-Bwyllgor. Mae datgelu'r trafodaethau hyn yn galluogi'r darllenwyr i asesu a oes cyfyngiad ar allu'r Cyd-Bwyllgor i weithredu'n annibynnol, neu a yw'n medru cyfyngu ar allu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Cyd-Bwyllgor. I gydymffurfio efo'r gofynion, gwneir hyn drwy ofyn i'r Aelodau a'r Uwch Swyddog gwblhau datganiad personol, fel y diffinnir yng Nghôd Ymarfer CIPFA.

Gweithrediad y Cyd-Bwyllgor

Mae'r Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion Rhanbarthol (GwE) wedi ei sefydlu mewn partneriaeth rhwng chwe awdurdod Gogledd Cymru, sef Cyngor Bwrdeistrefol Sirol Conwy, Cyngor Sir Ddinbych, Cyngor Sir y Fflint, Cyngor Gwynedd, Cyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Bwrdeistrefol Sirol Wrecsam, i fod yn atebol i'r Cynghorau ac i gyflawni swyddogaethau statudol y Cynghorau yng nghyswllt effeithiolrwydd a gwella ysgolion. Mae hyn yn cynnwys y dyletswyddau i fonitro, herio, darparu gwasanaethau cefnogol ar gyfer datblygiad proffesiynol parhaus drwy'r cwricwlwm a rheoli ysgolion, a hefyd darparu gwasanaethau y gellir eu comisiynu gan ysgolion ac awdurdodau lleol. Fe grynhoir isod daliadau ac incwm rhwng y Cyd-Bwyllgor a'r Awdurdodau Lleol yn ystod y flwyddyn ariannol 2022/23. Penodwyd Cyngor Gwynedd fel yr awdurdod lletya ar gyfer gweithredu a chynnal y Gwasanaeth gyda Chyd-Bwyllgor o'r holl bartneriaid yn goruchwyllo rheolaeth o'r gwasanaeth.

	Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Cyd-Bwyllgor	Incwm a dderbyniwyd	Symiau sy'n ddyledus i'r Cyd-Bwyllgor
	£'000	£'000	£'000	£'000
Awdurdod Lleol				
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	1,793	39	718	13
Cyngor Sir Ddinbych	972	343	1,045	0
Cyngor Sir y Fflint	2,207	50	1,084	0
Cyngor Gwynedd	2,283	35	1,322	41
Cyngor Sir Ynys Môn	1,128	20	776	6
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	1,152	424	829	4

Aelodau

Mae gan aelodau'r Cyd-Bwyllgor ddylanwad dros bolisiau ariannol a gweithredol y Cyd-Bwyllgor.

Mae aelodau wedi datgan diddordeb neu berthynas (fel y'u diffinnir) mewn cwmnïau neu fusnesau a all fod yn ymdrin â'r Cyd-Bwyllgor. Mae dadansoddiad o'r taliadau a wnaed i'r cwmnïau yma yn ystod 2022/23 a'r balansau ar 31 Mawrth 2023 o dan y pennawd yma fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Cyd-Bwyllgor	Symiau sy'n ddyledus i'r Cyd-Bwyllgor
£'000	£'000	£'000
378	18	17

Mae'r ffigyrau yn seiliedig ar y wybodaeth parthed dychweliadau Cynghorwyr.

Swyddogion

Mae Uwch Swyddog y Cyd-Bwyllgor (fel y diffinnir) wedi datgan fel sydd yn ofynnol a phriodol, ddiddordeb neu berthynas mewn cwmnïau, cyrff gwirfoddol, elusennol neu gyhoeddus sydd yn derbyn taliadau gan y Cyd-Bwyllgor. Yn ystod 2022/23, ni wnaed unrhyw daliadau i'r cwmnïau a chyrrff yma ac nid oes unrhyw swm yn ddyledus gan nac i'r Cyd-Bwyllgor gan y cwmnïau a chyrrff a nodwyd.

NODYN 21 – PECYNNAU TERFYNU GWAITH

Nid oedd yna becynnau terfynu gwaith yn ystod 2022/23 na 2021/22.

NODYN 22 – COSTAU PENSIWN

Fel rhan o delerau ac amodau gwaith eu swyddogion a'u gweithwyr eraill, mae'r Cyd-Bwyllgor yn gwneud cyfraniadau at gostau buddiannau ôl-gyflogaeth. Er na fydd y buddion yma yn daladwy hyd nes i'r gweithwyr ymddeol, mae gan y Cyd-Bwyllgor ymrwymiad i wneud y taliadau. Mae'n rhaid eu dangos ar yr adeg mae'r gweithwyr yn ennill eu hawliau yn y dyfodol.

Mae GwE yn ymwneud â dau gynllun buddiannau ôl-gyflogaeth:

- a) **Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol** a weinyddir gan Gyngor Gwynedd. Mae'n gynllun wedi ei ariannu, gyda buddion diffiniedig yn seiliedig ar gyflog terfynol tan 31 Mawrth 2014, ac yn seiliedig ar gyflog cyfartaledd gyrra o 1 Ebrill 2014. Mae'r Cyd-Bwyllgor a'r gweithwyr cyflogedig yn talu cyfraniadau i'r gronfa, sydd wedi eu cyfrifo ar lefel sydd i fod i gydbwysu'r ymrwymadau pensiwn gyda'r asedau a fuddsoddir. Cyfran GwE o gyfanswm y cyfraniadau i Gronfa Bensiwn Gwynedd yn 2022/23 oedd 1.3% (1.5% yn 2021/22).
- b) **Trefniadau ar gyfer dyfarnu buddiannau ôl-ymddeol dewisol wrth ymddeol yn fuan.** Trefniant buddion diffiniedig heb ei ariannu yw hyn, lle adnabyddir yr ymrwymadau wrth wneud y dyfarniad. Fodd bynnag, nid oes asedau buddsoddi wedi eu cronni er mwyn cwrdd â'r ymrwymadau pensiwn, ac mae angen cynhyrchu arian er mwyn cwrdd â gwir daliadau pensiwn wrth iddynt ddod yn ddyledus.

Mae Cronfa Bensiwn Gwynedd yn cael ei gweithredu dan y fframwaith rheoleiddio ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a Phwyllgor Pensiwnau Cyngor Gwynedd sy'n gyfrifol am lywodraethu'r cynllun. Caiff polisi ei bennu yn unol â Rheoliadau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Yn y gorffennol mae rheolwyr buddsoddiadau'r gronfa wedi cael eu penodi gan Bwyllgor Cronfa Bensiwn Gwynedd. Wrth i'r buddsoddiadau gael eu trosglwyddo i Bartneriaeth Pensiwn Cymru (PPC) caiff y rheolwyr eu penodi gan y bartneriaeth.

Y prif risgiau i'r Cyd-Bwyllgor o'r cynllun yw'r rhagdybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (megis nifer fawr yn tynnu allan o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, enillion bondiau a pherfformiad buddsoddiadau ecwiti a ddelir yn y cynllun. Mae'r rhain wedi'u lliniaru i ryw raddau gan y gofynion statudol i godi'r symiau sy'n ofynnol gan statud fel a ddisgrifir yn y nodyn polisiâu cyfrifo i'r Gronfa Gyffredinol.

Trafodion sy'n Perthyn i Fuddion Ôl-gyflogaeth

Mae'r Cyd-Bwyllgor yn adnabod cost y buddion ymddeol yn y gost gwasanaethau a adroddir pan mae gweithwyr yn eu hennill, yn hytrach na phan fydd y buddion yn cael eu talu fel pensiwnau. Fodd bynnag, mae'r gost sydd angen ei wneud yn erbyn Treth y Cyngor (drwy gyfraniadau y Cyngorau) yn seiliedig ar yr arian a delir yn ystod y flwyddyn sy'n golygu bod gwir gost buddion ôl-gyflogaeth/ymddeol yn cael ei wrth-droi allan o'r Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau. Yn ystod y flwyddyn, mae'r trafodion canlynol wedi cael eu gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans y Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau:

NODYN 22 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Newid mewn Gwerth Teg Asedau'r Cynllun, Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir ac Ymrwymiad Net	Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2022			Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2023		
	Asedau	Ymrwymia dau	(Ymrwymia dau) /asedau net	Asedau	Ymrwymia dau	(Ymrwymia dau) /asedau net
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth Teg Asedau'r Cynllun	23,243	0	23,243	26,013	0	26,013
Gwerth Presennol Ymrwymiaid wedi eu hariannu	0	(35,616)	(35,616)	0	(35,069)	(35,069)
Gwerth Presennol Ymrwymiaid heb eu Hariannu	0	0	0	0	0	0
Sefyllfa Agoriadol ar 1 Ebrill	23,243	(35,616)	(12,373)	26,013	(35,069)	(9,056)
Cost Gwasanaeth Cyfredol*	0	(1,750)	(1,750)	0	(1,645)	(1,645)
Cost Gwasanaeth y Gorffennol (gan gynnwys cwtogiadau)	0	0	0	0	0	0
Cyfanswm Cost Gwasanaeth Llog Net	0	(1,750)	(1,750)	0	(1,645)	(1,645)
Incwm Llog ar Asedau'r Cynllun	471	0	471	711	0	711
Cost Llog ar Fuddion a Ddiffinnir Ymrwymiad	0	(727)	(727)	0	(966)	(966)
Cyfanswm Llog Net	471	(727)	(256)	711	(966)	(255)
Cyfanswm Cost Buddion a Ddiffinnir a Adnabyddir mewn Elw / (Colled)	471	(2,477)	(2,006)	711	(2,611)	(1,900)
Llif Arian						
Cyfraniadau Aelodau'r Cynllun	293	(293)	0	310	(310)	0
Cyfraniadau y Cyflogwr	807	0	807	852	0	852
Cyfraniadau ynglŷn â buddion wedi eu hariannu	0	0	0	0	0	0
Buddion a Dalwyd	(473)	473	0	(446)	446	0
Buddion Heb eu Hariannu a Dalwyd	0	0	0	0	0	0
Sefyllfa Cau y Disgwyilir	24,341	(37,913)	(13,572)	27,440	(37,544)	(10,104)
Ail Fesuriadau						
Newid mewn Tybiaethau Ariannol	0	2,727	2,727	0	13,064	13,064
Newid mewn Tybiaethau Demograffig	0	182	182	0	534	534
Profiadau Eraill**	0	(65)	(65)	(167)	1,070	903
Enillion ar Asedau ac eithrio symiau a gynhwysir yn llog net	1,672	0	1,672	(949)	0	(949)
Cyfanswm yr holl ail fesuriadau a gynhwysir yn Incwm Cynhwysfawr Arall (ICA)	1,672	2,844	4,516	(1,116)	14,668	13,552
Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr	26,013	0	26,013	26,324	0	26,324
Gwerth Presennol Ymrwymiaid wedi eu hariannu	0	(35,069)	(35,069)	0	(22,876)	(22,876)
Gwerth Presennol Ymrwymiaid heb eu hariannu	0	0	0	0	0	0
Sefyllfa Cau ar 31 Mawrth	26,013	(35,069)	(9,056)	26,324	(22,876)	3,448

* Mae'r gost gwasanaeth cyfredol yn cynnwys lwfans 0.5% cyflogau ar gyfer costau gweinyddiaeth.

** Mae'r profiadau eraill ar ymrwymiaidau yn cynnwys lwfans ar gyfer y gorchymyn cynnydd pensiwn a gymhwyswyd i'r ymrwymiaidau a ariennir ym mis Ebrill 2023 sy'n wahanol i'r rhagdybiaeth cynnydd pensiwn a fabwysiadwyd yn Atodlen canlyniadau'r Cyflogwr ar ddechrau'r cyfnod. O fewn yr eitem profiadau eraill hon, mae'r rhwymedigaethau a gyllidir wedi cynyddu £1,666,000 o ganlyniad i'r faith bod y gorchymyn cynnydd pensiwn yn wahanol i'r dybiaeth flaenorol.

NODYN 22 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Mae'r balans sero ar y Fantolen yn adlewyrchu gwarged yn y buddion a enillwyd gan weithwyr a'r adnoddau y mae'r Cyd-Bwyllgor wedi'u neilltuo i'w bodloni, sydd wedi'i gyfyngu gan IAS 19 ac IFRIC 14.

	31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2023
Gwerth Teg Asedau'r Cynllun	26,013	26,324
Gwerth Presennol Ymrwymadau wedi eu hariannu	(35,069)	(22,876)
Effaith IAS 19/ IFRIC 14	0	(3,448)
Ased/ (Ymrwymiad) Net Yn Deillio o Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir	(9,056)	0

Prif Gategoriâu Asedau'r Cynllun fel Canran o Gyfanswm Asedau'r Cynllun

Mae'r actiwari wedi darparu dadansoddiad manwl o asedau'r Gronfa yn unol â gofynion SCRh19. Mae'r dadansoddiad hwn yn gwahaniaethu rhwng natur a risg yr asedau hynny, ac yn eu torri i lawr ymhellach i'r rheiny sydd â dyfynbris mewn marchnad actif, a'r rheiny sydd ddim yn cael eu dyfynnu. Tybir bod rhaniad asedau Cyngor Gwynedd ar yr un gyfran â dyraniad asedau'r Gronfa fel yr oedd ar 31 Rhagfyr 2022. Mae'r tabl isod yn dangos y rhaniad. Mae'r actiwari yn amcangyfrif bod gwerth bid asedau'r Gronfa yn £2.771bn ar 31 Mawrth 2023, yn seiliedig ar wybodaeth a ddarparwyd gan yr Awdurdod Gweinyddu ac yn rhoi ystyriaeth i enillion mynegai lle bo hynny'n briodol. Dim ond elfen o hwn sydd yn berthnasol i GwE.

NODYN 22 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr

Mae gwerth yr asedau isod ar werth bid yn unol â gofynion SCRh 19.

Categori Ased	Ar 31 Mawrth 2022				Ar 31 Mawrth 2023			
	Prisiau a ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithredol	Prisiau na ddyfynnir mewn Marchnadoedd Gweithredol	Cyfanswm		Prisiau a ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithredol	Prisiau na ddyfynnir mewn Marchnadoedd Gweithredol	Cyfanswm	
	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	£'000	%
Ernesau Ecwiti								
Defnyddiwr	0	0	0	0	0	0	0	0
Cynhyrchu	0	0	0	0	0	0	0	0
Ynni a Gwasanaethau	0	0	0	0	0	0	0	0
Sefydliadau Ariannol	0	0	0	0	0	0	0	0
Iechyd a Gofal	0	0	0	0	0	0	0	0
Technoleg Gwybodaeth	0	0	0	0	0	0	0	0
Eraill	0	0	0	0	0	0	0	0
Ernesau Dyledion								
Eraill	0	0	0	0	0	0	0	0
Ecwiti Preifat								
Y cyfan	0	1,466	1,466	6	0	1,657	1,657	6
Eiddo Diriaethol								
Eiddo y DU	0	2,231	2,231	9	0	2,170	2,170	8
Eiddo Tramor	0	0	0	0	0	0	0	0
Cronfeydd								
Buddsoddi ac								
Ymddiriedolaethau								
Unedol								
Ecwiti	0	16,532	16,532	64	0	16,388	16,388	62
Is-adeiladwaith	0	508	508	2	0	747	747	3
Eraill	0	5,195	5,195	20	0	5,280	5,280	20
Arian a								
Chywerthoedd Arian								
Y cyfan	81	0	81	0	82	0	82	0
Cyfanswm	81	25,932	26,013	100	82	26,242	26,324	100

NODYN 22 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Sail ar gyfer amcangyfrif asedau ac ymrwymiadau

Mae'r ymrwymiadau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau, sef amcangyfrif o'r pensiwn fydd yn daladwy yn y dyfodol yn ddibynnol ar dybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, disgwyliad oes a lefelau cyflog. Mae disgwyliad oes yn seiliedig ar ragamcanion penodol i'r gronfa a elwir yn VitaCurves a thybir bod gwelliant tymor hir eisoes wedi cyrraedd yr eithaf, sydd gyfystyr â 1.5% y flwyddyn.

Mae Hymans Robertson, cwmni actiwari annibynnol, wedi amcangyfrif ymrwymiadau Cynllun Pensiwn Gwynedd ac ymrwymiadau Buddion Dewisol. Roedd amcangyfrifon Cronfa Pensiwn Gwynedd yn seiliedig ar y prisiad llawn ddiweddaraf o'r cynllun fel yr oedd ar 31 Mawrth 2022. Mae'r rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddir gan yr actiwari yn y tabl canlynol wedi cael effaith sylweddol ar werthoedd yr asedau a'r ymrwymiadau fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2023
Tybiaethau Ariannol	% y.f.	% y.f.
Cyfradd Codiad Pensiynau	3.20	2.95
Cyfradd Codiad Cyflogau	3.50	3.45
Cyfradd Chwyddiant	3.20	2.95
Cyfradd Ddisgownt	2.70	4.75
Cyfradd Enillion Tymor Hir a Ddisgwylir ar yr holl asedau	2.70	4.75
Nifer a ddisgwylir i gymryd yr opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeol		
am wasanaeth cyn Ebrill 2008	50	65
am wasanaeth ar ôl Ebrill 2008	75	65
Tybiaethau Marwolaeth	Blynyddoedd	Blynyddoedd
Hyd oes ar 65 oed am bensynwyr cyfredol		
Dynion	21.3	21.9
Merched	23.7	24.3
Hyd oes ar 65 oed am bensynwyr y dyfodol		
Dynion	22.4	22.9
Merched	25.7	25.9

Mae'r amcangyfrifiad o'r rhwymedigaethau buddion diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraidd sydd wedi'u nodi yn y tabl uchod. Er mwyn meintioli effaith unrhyw newid yn y rhagdybiaethau ariannol a ddefnyddir, mae'r actiwari wedi cyfrifo a chymharu gwerth ymrwymiadau'r cynllun fel yr oeddynt ar 31 Mawrth 2023 ar seiliau amrywiol. Mae'r dull a ddefnyddiwyd yn gyson â'r dull a fabwysiadwyd i gael y ffigurau SCR19 a ddarperir yn y nodyn hwn.

Er mwyn meintioli'r ansicrwydd ynghylch disgwyliad hyd oes, mae'r actiwari wedi cyfrifo'r gwahaniaeth yn y gost i'r Cyd-Bwyllgor pe bai cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes. Yn nhermau sensitifrwydd, caiff hyn ei dybio i fod yn gynnydd o tua 3-5% yn y gost o fudd-daliadau. Yn ymarferol bydd gwir gost cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes yn ddibynnol ar strwythur y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os yw gwelliannau mewn cyfraddau goroesi yn bennaf berthnasol i oedrannau iau neu hŷn).

NODYN 22 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Mae'r ffigyrau yn y tabl isod wedi deillio'n seiliedig ar broffil aelodaeth y Cyd-Bwyllgor fel yr oedd ar 31 Mawrth 2022, sef dyddiad y prisiad actiwaraid diweddaraf. Mae'r dull a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd a ddangosir isod yn gyson â'r dull a ddefnyddiwyd y flwyddyn flaenorol.

Newid tybiaeth	Brasamcan cynnydd i'r Rhwymedigaeth Buddion Diffiniedig 31 Mawrth 2023	
	Brasamcan cynnydd i'r Rhwymedigaeth Buddion Diffiniedig 31 Mawrth 2023	Brasamcan swm ariannol 31 Mawrth 2023
	%	£'000
0.1% o leihad i'r gwir gyfradd ddisgownt	2	439
Cynnydd o 1 flwyddyn yn nisgwylad oes aelodau	4	915
0.1% o gynnydd i'r gyfradd codiad cyflog	0	68
0.1% o gynnydd i'r gyfradd codiad pensiwn	2	377

Y brif ragdybiaeth ddemograffig yw'r dybiaeth hirhoedledd (h.y. disgwylad oes yr aelod). At ddibenion sensitifrwydd, amcangyfrifir y bydd cynnydd o flwyddyn yn y disgwylad oes yn cynyddu Rhwymedigaeth Budd Diffiniedig y Cyflogwr tua 3-5%. Yn ymarferol, bydd y gwir gost o flwyddyn o gynnydd yn nisgwylad oes yn dibynnu ar strwythur y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os yw gwelliannau i'r cyfraddau goroesi yn bennaf berthnasol i oeddrannau iau neu hŷn).

Effaith ar Lif Arian y Cyd-Bwyllgor

Un o amcanion y cynllun yw y dylid cadw cyfraniadau cyflogwyr ar gyfradd mor gyson â phosib. Mae Cyngor Gwynedd wedi cytuno ar strategaeth gydag actiwari'r gronfa i gyflawni lefel cyllido o 100% dros yr 17 mlynedd nesaf. Caiff lefelau cyllido eu monitro'n flynyddol.

Caiff y cyfraniadau a delir gan y Cyd-Bwyllgor eu gosod gan Actiwari'r Gronfa yn y prisiad pob tair blynedd (y diweddaraf oedd 31 Mawrth 2022), neu ar unrhyw adeg arall pan roddir cyfarwyddyd i wneud hynny gan yr Awdurdod Gweinyddu. Mae'r cyfraniadau sy'n daladwy dros y cyfnod tan 31 Mawrth 2023 wedi'u gosod yn y dystysgrif Cyfraddau ac Addasiadau. Am fanylion pellach ar y dull a ddefnyddiwyd i osod cyfraddau cyfrannu ar gyfer y Cyd-Bwyllgor, dylid cyfeirio at adroddiad actiwaraid 2022, dyddiedig 28 Mawrth 2023.

Gwybodaeth am yr Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir

	Rhaniad Ymrwymiad 31 Mawrth 2023	
	£'000	%
Aelodau Gweithredol	12,741	55.7
Aelodau Gohiriedig	1,777	7.8
Aelodau Pensiynwyr	8,358	36.5
Cyfanswm	22,876	100.0

Mae'r ffigyrau uchod yn cynnwys ymrwymadau wedi eu hariannu yn unig. Nid ydynt yn cynnwys ymrwymadau pensiynwyr heb eu hariannu. Mae'r parhad yn effeithiol ar brisiad swyddogol blaenorol ar 31 Mawrth 2022.

NODYN 22 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Effaith ar y Blynnyddoedd i ddod

Disgwylir i gyfanswm y cyfraniadau a wneir i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol gan y Cyd-Bwyllgor fod yn £693k yn y flwyddyn i 31 Mawrth 2024.

Gan fod adroddiad Actiwari yn seiliedig ar amcangyfrifon, ac o ganlyniad i wahaniaethau amser, gwnaed addasiad o £36k yn 2022/23, (£8k yn 2021/22), i ddod â'r diffyg yn y Gronfa ar sail ffigyrau Actiwaraidd yn unol â'r ymrwymiad perthnasol i gynllun pensiwn buddiannau sydd wedi eu diffinio ar y Fantolen. Mae'r gwahaniaeth yma wedi ei drin fel Enillion a Cholledion Actiwaraidd ar Asedau ac Ymrwymadau Pensiwn ac felly wedi eu cynnwys yn y ffigyrau Ymrwymiad sy'n berthnasol i gynllun pensiwn buddiannau a ddiffinnir yn y Fantolen.

NODYN 23 – DIGWYDDIADAU AR ÔL Y CYFNOD ADRODD

Awdurdodwyd y Datganiad o'r Cyfrifon gan y Pennaeth Cyllid ar 30 Mehefin 2023. Nid yw digwyddiadau yn dilyn y dyddiad yma wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol na'r nodiadau cysylltiedig. Lle'r oedd digwyddiadau a oedd yn digwydd cyn y dyddiad hwn yn darparu gwybodaeth am amodau a oedd yn bodoli ar 31 Mawrth 2023, mae'r ffigyrau yn y datganiadau a'r nodiadau ariannol wedi'u haddasu ym mhob agwedd faterol i ddangos yr effaith.

Geirfa

Amhariad – Lleihad yng ngwerth cario ased sefydlog oddi tan ei werth cario (oherwydd darfodedigrwydd, difrod neu newid croes mewn amgylchedd statudol).

Ased - Eitem o werth sydd yn cael ei fesur mewn cyd-destun pris.

- Caiff ased cyfredol ei dreulio neu gall gollu gwerth ariannol materol o fewn y flwyddyn ariannol nesaf.
- Mae ased anghyfredol yn darparu budd i'r Cyngor ac i'r gwasanaethau mae'n ddarparu am gyfnod o dros flwyddyn.

Balansau (neu Reserfau) - Mae'r rhain yn cynrychioli cyllid cronedig sydd ar gael i'r Cyngor. Caiff rhai balansau (reserfau) eu clustnodi ar gyfer pwrpas penodol i ariannu menterion diffiniedig yn y dyfodol neu i gwrdd â risg neu ymrwymadau gaiff eu hadnabod.

CIPFA (Chartered Institute of Public Finance and Accounting) – Sefydliad proffesiynol ar gyfer cyfrifwyr sy'n gweithio yn y sector gyhoeddus.

Costau Gwasanaeth Cyfredol – Cynnydd mewn gwerth cyfredol ar ymrwymadau cynllun pensiwn diffiniedig a ddisgwyllir i godi o wasanaeth gweithiwr yn y cyfnod presennol.

Credydwyr - Symiau yn ddyledus gan y Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaeth a dderbyniwyd, sydd â thaliadau heb eu gwneud erbyn diwedd y cyfnod cyfrifo.

Cronfa Gyffredinol - Prif gronfa refeniw'r Cyngor sydd yn cynnwys cost net holl wasanaethau a ariennir gan drethdalwyr lleol a grantiau Llywodraeth.

Cynllun Buddiannau Diffiniedig – Pensiwn neu fudd ymddeoliad arall sydd ddim yn cynnwys cynllun cyfraniad diffiniedig.

Cynllun Cyfraniadau Diffiniedig – Pensiwn neu gynllun budd ymddeoliad arall lle gwelir gweithiwr yn cyfrannu symiau penodol rheolaidd fel swm neu ganran o'r cyflog, a ni fydd rhwymedigaeth gyfreithiol nac adeiladol i dalu cyfraniadau pellach petai'r cynllun ddim ag asedau digonol i dalu buddion i'r holl weithwyr mewn perthynas â gwasanaeth y gweithiwr yn y cyfnod presennol a blaenorol.

Darpariaeth – Rhwymedigaeth sydd ag amseru neu swm ansicr, sydd i'w gael ei dalu drwy drosglwyddo buddion economaidd.

Dyledwyr - Symiau yn ddyledus i'r Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaeth a dderbyniwyd, o fewn y cyfnod cyfrifo, sydd â thaliadau heb eu derbyn erbyn diwedd y cyfnod cyfrifo.

Eiddo Buddsoddi – Eiddo sydd yn bwrpasol ar gyfer ennill incwm rhent neu ar gyfer arbrisiant cyfalaf, neu'r ddau.

Enillion a Cholledion Actiwaraid - Ar gyfer cynllun pensiwn diffiniedig, mae'r newidiadau mewn gwarged actiwaraid sydd yn codi oherwydd bod digwyddiadau heb gyd-daro gyda rhagdybiaeth actiwaraid a wnaed ar gyfer y prisiaid diwethaf (profiad enillion a cholledion) neu mae'r rhagdybiaeth actiwaraid wedi newid.

Gwariant Cyfalaf - Gwariant caffael ar ased anghyfredol, a gaiff ei ddefnyddio wrth ddarparu gwasanaeth tu hwnt i'r cyfnod cyfrifo neu wariant sydd yn cyfrannu, a ddim yn unig yn cynnal, at werth ased anghyfredol.

Gwerth Teg - Y pris a dderbynnir i werthu ased, neu delir i drosglwyddo ymrwymiad mewn trafodyn trefnus rhwng cyfranwyr i'r farchnad ar ddyddiad y mesuriad.

Offerynnau Ariannol - Unrhyw gytundeb sydd yn cynyddu ased un endid ac ymrwymadau ariannol neu offeryn ecwiti un arall. Mae'r term yn cynnwys asedau ariannol ac ymrwymadau ariannol, o fasnach dderbyniadwy (anfoneb ddyledus) a masnach daladwy (anfoneb i'w casglu) i ddeilliadau cymhleth a deilliadau wedi eu mewnbrannu.

Partïon Cysylltiedig - Caiff partïon eu hystyried i fod yn gysylltiedig os oes gan un parti'r gallu i reoli'r parti arall neu i ymarfer dylanwad penodol dros y parti arall wrth wneud penderfyniadau ariannol neu weithredol.

Reserfau - Swm a bennir i un ochr ar gyfer pwrpas penodol mewn un flwyddyn gaiff ei gario ymlaen i gyfarfod ymrwymadau'r dyfodol.

Rhestr Eiddo - Niferoedd stoc heb eu defnyddio sy'n cael eu dal gyda'r disgwyliad o'u defnyddio yn y dyfodol. Fe gawn eu categorio fel nwyddau neu asedau eraill a brynwyd i'w gwerthu ymlaen, nwyddau traul, defnydd crai a chyfansoddion, nwyddau a gwasanaeth mewn camau canolog rhwng cwblhad a gorffenedig.

Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh) – Cyfres o safonau cyfrifo a ddefnyddir ar draws y byd. Rhaid iddynt gael eu defnyddio gan bob endidau sy'n adrodd i bob datganiad cyllidol er mwyn darparu darlun gwir a theg o safle ariannol yr endid, ac fel ffordd i gysoni a chymharu gyda datganiad cyllidol endidau eraill.

Ymrwymadau – Symiau sydd yn ddyledus i unigolion neu sefydliadau fydd yn orfodol i'w dalu ar ryw ben yn y dyfodol.

ADRODDIAD AR GYFER Y CYD-BWYLLGOR 12 GORFFENNAF 2023

Adroddiad gan: Rheolwr Gyfarwyddwr GwE

Pwnc: Datganiad Llywodraethu ar gyfer Cydbwyllgor GwE

1.0 Pwrpas yr Adroddiad

1.1 Derbyn a chymeradwyo y datganiad llywodraethu blynyddol.

2.0 Cefndir

2.1 Mae Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018 yn gosod gofynion penodol ar gyffwrdd cyhoeddus sydd yn gweithredu trefniadau rheoli partneriaethol trwy gyd-bwyllgorau ffurfiol.

2.2 Gofyniad Rhan 5 yw i'r Cyd-Bwyllgor adolygu a chymeradwyo datganiad rheolaeth fewnol. Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi ei ddarparu i gyd-fynd â'r gofyniad hwn. Mae'r ddogfen wedi ei pharatoi i gynnig fframwaith i weithrediad y Cyd-Bwyllgor.

3.0 Argymhellion

3.1 Gofynnir i'r Cydbwyllgor dderbyn a chymeradwyo y Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

4.0 Goblygiadau ariannol

4.1 Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol yn codi o'r adroddiad hwn.

5.0 Effaith o ran cydraddoldeb

5.1 Nid oes unrhyw effaith newydd o ran cydraddoldeb yn codi o'r adroddiad hwn.

6.0 Goblygiadau Personél

6.1 Nid oes unrhyw oblygiadau newydd o ran personél yn codi o'r adroddiad hwn.

7.0 Atodiadau

7.1 Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022/23

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Swyddog Monitro:

Rwy'n fodlon fod y datganiad yn cynnwys disgrifiad priodol o drefniadau llywodraethu GwE.

Y Swyddog Cyllid Statudol:

Rwyf yn fodlon fod y datganiad yma yn adlewyrchiad teg o drefniadau llywodraethu GwE yn 2022/23, a bod trefniadau ar gyfer atebolrwydd yn briodol. Mae'r datganiad yn cwrdd â'r gofyn i ddisgrifio fframwaith llywodraethu GwE, ac i asesu pa mor effeithiol mae'n gweithredu.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Mae'r datganiad hwn yn bodloni'r angen i gynhyrchu Datganiad Rheolaeth Fewnol yn unol â Rheoliad 5 o'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 fel y'i diwygiwyd gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018.

Rhan 1: CWMPAS CYFRIFOLDEB

1.1 Sefydlwyd GwE yn Gyd-Bwyllgor gan chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru yn 2013 i fod yn wasanaeth effeithiolrwydd gwella ysgolion rhanbarthol drwy gyflawni'r swyddogaethau a fanylir arnynt mewn cytundeb rhwng y Cyd-Bwyllgor a'r awdurdodau. Yn y cytundeb, mae'r Cynghorau wedi cytuno i weithio gyda'i gilydd mewn partneriaeth i sefydlu Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion Rhanbarthol a fydd yn atebol i'r Cynghorau, ac yn cyflawni swyddogaethau statudol y Cynghorau yng nghyswllt effeithiolrwydd a gwella ysgolion.

1.2 Y weledigaeth oedd sefydlu Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion Rhanbarthol a fydd yn atebol i, ac yn ymgymryd â chyfrifoldebau statudol y chwe Awdurdod Lleol yng Ngogledd Cymru yng nghyswllt eu dyletswyddau i fonitro, herio, darparu gwasanaeth cefnogol ar gyfer datblygiad proffesiynol parhaus drwy'r cwricwlwm a rheoli ysgolion yn ogystal â darparu gwasanaethau y gellir eu comisiynu gan ysgolion ac awdurdodau lleol.

1.3 Mae GwE yn gyfrifol am sicrhau bod ei weithgareddau yn cael eu cynnal yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i gyfrifo amdano yn briodol, a'i ddefnyddio mewn ffordd economaidd, effeithlon ac effeithiol.

1.4 Wrth gyflawni'r holl gyfrifoldebau hyn, mae GwE hefyd yn gyfrifol am gynnal trefniadau priodol ar gyfer llywodraethu ei swyddogaethau, cynorthwyo gweithrediad effeithiol ei weithgareddau, sy'n cynnwys trefniadau i reoli risg a rheoli ariannol digonol ac effeithiol.

Rhan 2: PWRPAS Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

2.1 Mae'r fframwaith llywodraethu'n cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd hynny sy'n cyfeirio a rheoli GwE, a'r gweithgareddau ble mae'n adrodd i, cysylltu gydag ac yn arwain y gymuned. Mae'n galluogi'r awdurdodau sydd yn rhan o GwE i fonitro llwyddiant ei amcanion strategol, ac ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau addas a chost effeithiol.

2.2 Mae'r system reolaeth fewnol yn rhan allweddol o'r fframwaith honno ac mae wedi ei dylunio i reoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu'r risg o fethiant yn gyfan gwbl i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion; ni all felly ond darparu sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd diamod.

2.3 Mae'r system reolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus sy'n adnabod a blaenoriaethu risgiau sy'n berthnasol i gyflawni polisiau, bwriadon ac amcanion GwE, i werthuso'r tebygolrwydd o'r risgiau hynny'n cael eu gwireddu a'r effaith petai hynny'n digwydd, ac i reoli'r risgiau mewn ffordd effeithlon, effeithiol ac economaidd.

2.4 Mae'r fframwaith llywodraethu a ddisgrifir uchod wedi bod ar waith yn GwE ar gyfer y flwyddyn sy'n diweddau 31 Mawrth 2023, a hyd at ddyddiad cymeradwyo datganiad cyfrifon 2022/23.

Rhan 3: TREFNIADAU LLYWODRAETHU A'U HEFFEITHIOLRWYDD

3.1 Mae Bwrdd Rheoli GwE yn monitro materion yn ymwneud â llywodraethu yn barhaus mewn ffordd ddisgybledig, gan godi ymwybyddiaeth o'r rhain ar raddfa ehangach ac yn hybu perchnogaeth ehangach o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

3.2 Er mwyn arddangos llywodraethu da, rhaid i GwE ddangos ei fod yn cydymffurfio â'r egwyddorion craidd (a chefnogol) sydd yn y 'Framework for Delivering Good Governance in Local Government (CIPFA/Solace, 2016)'. Paratowyd y datganiad hwn yn unol â'r egwyddorion hynny.

3.3 Yng ngweddill y Datganiad Llywodraethu Blynyddol, rhoddir amlinelliad o'r Meysydd Llywodraethu a threfniadau GwE i ddelio gyda'r rhain, ac effeithiolrwydd y trefniadau hyn.

3.4 Ar gyfer pob egwyddor llywodraethu, arfarnwyd yn seiliedig ar gyfuniad o:

- Adolygiad o adroddiadau a dogfennau perthnasol a baratowyd yn ystod y flwyddyn;
- Adolygu'r cynnydd a wnaed yn erbyn y Cynllun Busnes;
- Trafod â swyddogion, yr UDA a'r Bwrdd Rheoli a sylwadau a gafwyd ganddynt hwythau;
- Myfyrio'n barhaus ar effeithiolrwydd y gwaith, yn fewnol ac yn allanol h.y. Estyn, Education Development Trust, Yr Athro Graham Donaldson, OECD, Llywodraeth yr Alban, OECD a'r Consortia Rhanbarthol eraill.

3.5 Ers mis Mawrth 2020, hyd at ddyddiad cyhoeddi Datganiad Cyfrifon 2022/23, mae GwE wedi addasu ei waith er mwyn parhau i ddarparu gwasanaethau a chefnogaeth effeithiol i'w cymunedau ysgolion yn ystod pandemig COVID. Ble cafodd hyn effaith sylweddol ac amlwg ar drefniadau llywodraethu GwE, nodwyd hyn isod.

Egwyddor A	Ymddwyn ag integriti, gan ddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesol, a pharchu rheol gyfreithiol
Asesu	Sicrhawyd

Sut ydym yn gwneud hyn:

- Dilyna GwE reolau gweithredu yr awdurdod lletyol (Cyngor Gwynedd), sydd yn manylu ar sut mae angen gwneud penderfyniadau a'r gweithdrefnau i'w dilyn i sicrhau eu bod yn effeithlon, yn dryloyw ac ar gael i bobl leol.
- Mae Cytundeb Rhyng-Awdurdod GwE wedi cytuno i ddilyn yr egwyddorion llywodraethu da a ganlyn:
  - Bod yn Agored ac Ymddiriedaeth
  - Ymrwymiad a Chymhelliant
  - Sgiliau a Chreadigedd
  - Perthnasau Effeithiol
  - Datblygu ac Addasu
  - Enw Da
  - Rhesymoldeb Gwneud Penderfyniadau
  - Caniatâd Angenrheidiol
  - Ymrwymadau Aelodau a Swyddogion

- Mae aelodau Cyd-Bwyllgor GwE sydd â hawliau pleidleisio yn cael eu llywodraethu gan God Ymddygiad eu Cyngor perthnasol. Mae'r Cod Ymddygiad ar gyfer Cynghorwyr a chyflogeion o fewn Cyfansoddiad yr awdurdod lletyol yn seiliedig ar egwyddorion bod yn agored, yn dryloyw ac yn onest.
- Yn rhan o'r Cynllun Busnes Rhanbarthol, mae'r gwerthoedd gwasanaeth a phersonol hyn wedi'u gwau yn y gwasanaeth ac wedi'u gosod er mwyn galluogi'r gwasanaeth i gyflawni'r weledigaeth a'r amcanion. Dyma nhw:
  - Parch
  - Ymddiriedaeth
  - Lles
  - Arloesi ac ysbrydoli
  - Cefnogi a chydweithio
  - Cymru a'r Gymraeg
- Mae gan GwE, gyda chymorth yr awdurdod lletyol, weithdrefnau ar waith i sicrhau bod cyfarfodydd y Cyd-Bwyllgor yn cael eu cynnal yn effeithiol a bod y broses o wneud penderfyniadau yn un effeithiol.
- Cynhaliwyd pob cyfarfod o'r Cyd-Bwyllgor yn ystod 2022-23 yn rhithiol ar Zoom. Rhoddwyd canllawiau at ei gilydd i'r Aelodau mewn perthynas â Mynychu Cyfarfodydd Rhithiol.

Egwyddor B	Sicrhau natur agored ac ymgysylltiad llawn rhanddeiliaid
Asesu	Sicrhawyd

Sut ydym yn gwneud hyn:

- Mae cyfarfodydd Cyd-Bwyllgor GwE yn rhai agored a chyhoeddir yr holl bapurau ar wefan yr awdurdod lletyol (Cyngor Gwynedd) a gwefan GwE.
- Mae calendr cyfarfodydd y Cyd-Bwyllgor wedi'u gosod am y flwyddyn sydd i ddod.
- Sefydliad partneriaeth yw GwE, yn enwedig gyda'r Awdurdodau Lleol ac yn fwy byth yn ystod y pandemig ac wrth symud ymlaen. Mae'r cyd-ymdrech a'r gweithredu rhanbarthol effeithiol rhwng y chwe awdurdod lleol a GwE yn sicrhau llywodraethiant gref a chysondeb rhanbarthol o ran y cymorth, y negeseuon a'r canllawiau a roddir i ysgolion.
- Un o brif gryfderau'r gwaith ar draws Gogledd Cymru fu'r negeseuon cyson gan y chwe awdurdod lleol trwy eu deilyddion portffolio addysg gwleidyddol a'r cyfarwyddwyr sy'n gweithio gyda GwE er sicrhau un neges gyffredin i ysgolion Gogledd Cymru. Nid ysgolion yn unig sydd wedi croesawu'r negeseuon cyson hyn, ond fe'u croesawyd hefyd gan undebau athrawon ac undebau eraill, sydd oll wedi gwerthfawrogi'r eglurder a'r gefnogaeth i'w haelodau staff.
- Mae ymgysylltiad llawn rhanddeiliaid drwy amrywiol fforymau o fewn y drefn lywodraethu ffurfiol, a thu allan iddi.
- Mae'r blaenoriaethau rhanbarthol a'r meysydd ar gyfer gwelliant wedi'u gwreiddio'n gadarn ar ganfyddiadau ein prosesau hunan arfarnu mewnol, adolygiadau allanol o'n harferion presennol a chyfeiriad ein taith, a thrwy ymgynghori â Phenathiaid a'r Awdurdodau Lleol.
- Mae GwE yn parhau i edrych tuag allan a chrosawu her oddi mewn i Gymru, a thu hwnt, tra sicrhau bod yr hyn a ddatblygir yn addas i'r cyd-destun. Mae hyn yn cynnwys gwranddo'n barhaus

ar lais pob rhanddeiliad, yn enwedig llais athrawon ac arweinwyr ysgolion ym mhob sector, a gwranddo ar blant a phobl ifanc wrth iddynt ddysgu a'u cefnogi i gyrraedd eu potensial.

- Mae GwE yn annog i'w rhanddeiliaid ymgysylltu a rhoi adborth drwy ystod eang o ddulliau cyfathrebu ac ymgysylltu. Dyma enghreifftiau: presenoldeb mewn cyfarfodydd Ffederasiwn Penaethiaid; grwpiau clwstwr; bwletin wythnosol; cyfryngau cymdeithasol ac ati.
- Cynhyrchodd GwE gyfres o adroddiadau a rannwyd â'r Bwrdd Rheoli a'r Cyd-Bwyllgor yn ystod y flwyddyn. Yn yr adroddiadau hyn, ceir safbwyntiau ysgolion, staff a'r awdurdodau lleol ar effeithiolrwydd arferion y rhanbarth. Mae pob adroddiad yn disgrifio ansawdd y ddarpariaeth ac yn adnabod meysydd ar gyfer gwelliant i yrru'r agenda ddysgu ymlaen.
  - Cyd-ymdrech a gweithredu rhanbarthol effeithiol rhwng y chwe awdurdod lleol a GwE.
  - Mae cydweithio wedi sicrhau llywodraethiant gadarn a chysondeb rhanbarthol o ran y cymorth, y negeseuon a'r canllawiau a roddir i ysgolion.
  - Sefydlu llinellau cyfathrebu clir gyda rhanddeiliaid allweddol.
  - Adroddiadau i'r Cyd-Bwyllgor
  - Cyfarfodydd â'r Bwrdd Rheoli a'r Deilyddion Portffolio Addysg - penderfyniadau strategol a gwleidyddol allweddol.
  - Rhannu diweddariadau cyson a sicrhau cyswllt a chymorth.
  - Rhannu gwybodaeth, negeseuon allweddol a ffrydiau gwaith â'r ALI/Aelodau Etholedig.
  - Diweddarau rhanddeiliaid allweddol ar amrywiol faterion GwE.
  - Rhannu gwybodaeth rhanbarthol a sicrhau negeseuon cyson.
  - Sicrhau cysondeb o ran gwybodaeth genedlaethol a rhanbarthol.
  - Sicrhau cyfathrebu effeithiol.
  - Paratoi a chydlynu cyfarfodydd rhanbarthol, er enghraifft y Bwrdd Rheoli a'r Cyd-Bwyllgor.
  - Cysylltu â rhanddeiliaid allweddol.
- Bu gwaith tîm, gweithio ar y cyd a chydweithredu hefyd wrth wraidd y gwaith gydag ysgolion. Mae GwE wedi annog ysgolion i gydweithio drwy rannu arferion a chyd-lunio meysydd sydd angen eu gwella. Rydym wedi buddsoddi mewn amrywiol fodolau clwstwr, cynghreiriau a rhwydweithiau ac wedi annog ysgolion i ganfod ystod o bartneriaid priodol i gyflawni gwelliannau a newidiadau. Mae pob ysgol yn y rhanbarth yn rhan o glwstwr neu fforwm, lle gallant ddod ynghyd i drafod materion gweithredol yn ogystal â rhannu'r arferion gorau. Bu'r cydweithio hwn, a hwylusir gan staff GwE, yn llwyddiannus iawn, ac mae'n gosod sylfaen gadarn iawn i waith yn y dyfodol a'r berthynas waith ar draws y rhanbarth.
- Mae'r rhanbarth hefyd wedi edrych tuag allan am arferion da o ran adnabod modelau effeithiol ar gyfer adolygu cymheiriaid, yn ogystal ag annog ein hysgolion i ddatblygu ac esblygu eu harferion eu hunain. Cred GwE y dylai gwaith ymgysylltu â chymheiriaid gyd-fynd â'r dimensiynau a nodir yng nghyhoeddiad yr OECD 'What Makes a School a Learning Organisation'. Mae'r egwyddorion ynghlwm yn rhan o bob Dysgu Proffesiynol ac ar draws GwE.
- Mae pedair thema drawsliniol sy'n rhedeg drwy gydol y gwaith hwn, ac sy'n greiddiol i ddatblygu sefydliad sy'n dysgu, sef Ymddiriedaeth, Amser, Technoleg a Meddwl Gyda'n Gilydd. Bu'r rhain yn sylfaenol ar gyfer datblygu ffordd GwE o fynd ati i ddatblygu partneriaethau cryf gan fod ymddiriedaeth yn sylfaen i'r berthynas sydd ei hangen, yn fewnol ac yn allanol, er mwyn i sefydliadau sy'n dysgu ffynnu.
- Ers pum mlynedd, bu cytundeb â Phenathiaid ar gyfres o egwyddorion rhanbarthol ar gyfer ymgysylltu â chymheiriaid. Cytunwyd ar fodel adolygu cymheiriaid a chynllunio gwelliant (sef y Rhaglen Partneriaeth Ysgolion [SPP]), a gymeradwywyd gan y Bwrdd Rheoli a'r Cyd-bwyllgor. Mae holl YCG GwE wedi cael hyfforddiant a chymorth parhaus ar adolygu cymheiriaid, hwyluso, mentora a hyfforddi ac mae rhaglenni ar waith i gynnig hyfforddiant ar y RhPY i'r 407 o ysgolion yn y rhanbarth a'r Unedau Cyfeirio.
- Ym mis Mehefin 2022, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y canllawiau a'r wybodaeth newydd ar wella ysgolion a'r fframwaith newydd ar gyfer gwerthuso, gwella ac atebolrwydd. Mae GwE yn

parhau i gydweithio ag ysgolion a lleoliadau i ddatblygu a mireinio prosesau hunan arfarnu ysgolion yn rhan o'u proses gwella strategol.

- Mae GwE a'r Awdurdodau Lleol yn cydweithio'n agos ac wedi sefydlu Gweithgor Gorchwyl a Gorffen Canllawiau Gwella Ysgolion Rhanbarthol i ddatblygu dull gweithredu rhanbarthol i adnabod, creu, cyflwyno a monitro Cynlluniau Cymorth Ysgolion. Mae'r grŵp yn edrych ar lwybrau posibl i gryfhau'r cydweithio ar draws yr Awdurdodau Lleol i ddatblygu cynhwysedd a sicrhau mwy o gysondeb yn y gefnogaeth a sicrhau ein bod yn mabwysiadu dull gweithredu holistaidd a thryloyw o ran adrodd ar wybodaeth a rhannu gwybodaeth.

Egwyddor C	Diffinio deilliannau o ran manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol sydd yn gynaliadwy.
Asesu	Sicrhawyd

Sut ydym yn gwneud hyn:

- Nodir gweledigaeth gyffredinol GwE yn y cynllun busnes tair blynedd ac fe'i cryfheir ymhellach yn y cynllun busnes blyneddol.
- Mae'r blaenoriaethau rhanbarthol a'r meysydd ar gyfer gwelliant wedi'u gwreiddio'n gadarn ar ganfyddiadau'r prosesau hunan arfarnu mewnol, ac adolygiadau allanol o'n harferion presennol a chyfeiriad ein taith, a thrwy ymgynghori â Phenathiaid a'r Awdurdodau Lleol. Rhydd y Cynllun Busnes sylw hefyd i flaenoriaethau strategol Llywodraeth Cymru a'r Awdurdodau Lleol, sydd o fewn cylch gorchwyl GwE. Mae gan bob Awdurdod Lleol gynllun busnes manwl sydd wedi'i gytuno rhwng y pennaeth gwasanaeth a'r arweinydd craidd.
- Mae'r fframwaith atebolrwydd clir a grymus yn gryfder allweddol yn GwE. Mae cynlluniau busnes manwl ar bob lefel o gynllunio yn mynd i'r afael â phob agwedd ar waith GwE ac yn nodi'n glir cyfraniad y gwasanaeth at yr agenda trawsnewid. Yn y cynlluniau, ceir meini prawf llwyddiant clir a cherrig milltir ar gyfer cyflawni'r amcanion hynny.
- Ceir trefniadau hunan arfarnu manwl. Adolygir y cynlluniau pob chwarter, ble arfarnir cynnydd ac effaith. Mae staff, ar bob lefel, yn llawn ddeall eu cyfrifoldeb dros welliant parhaus ac atebolrwydd. Caiff cynnydd tuag at gyflawni'r deilliannau cytûn, ar lefel awdurdod lleol, ei fonitro pob chwarter a'i drafod yn rheolaidd mewn cyfarfodydd rhwng yr ymgynghorydd arweiniol a'r Awdurdod Lleol. Caiff materion parhaus eu cyfeirio at Uwch Arweinwyr GwE yn amserol.
- Mae hunan arfarnu yn nodwedd gref yn GwE ac mae'r broses hunan arfarnu yn un gylchol a pharhaus. Rhoddir pwys mawr ar atebolrwydd ac adolygu parhaus, ac mae pwyslais cyson ar gynnydd yn unol â'r blaenoriaethau.
- Mae dadansoddiad ariannol cadarn yn sail i gyflawni'r cynllun busnes. Mae cynllun ariannol tymor canolig a chynllun gweithlu yn cyd-fynd â'r cynllun busnes. Drwy ddefnyddio data yn gynyddol effeithiol i adnabod blaenoriaethau allweddol, cryfheir y cyswllt rhwng y broses cynllunio busnes a phenderfyniadau cynllunio ariannol gan fod y ffrydiau gwaith sy'n sail i'r cynllun busnes yn nodi'n glir yr adnoddau i'w defnyddio.
- Lluniwyd fframwaith ffurfiol i asesu'r gwerth am arian ehangach a ddarperir gan GwE. Mae'r farn bellach yn gyson ar draws yr holl randdeiliaid ar sut y gellir mesur gwerth am arian gweithgareddau GwE o fewn strwythur ac amcanion y cynllun busnes.
- Mae GwE hefyd wedi datblygu Strategaeth Arfarnu ac Effaith fel y gall arfarnu a chofnodi'n glir effaith ei waith yn unol â'i swyddogaeth gwella ysgolion graidd, ac fel y gall fodloni'n llawn y disgwyliadau a amlinellir yn y Canllawiau Gwella Ysgolion. Pwrpas y Strategaeth yw nodi'n glir sut y bydd GwE yn rhan o brosesau arfarnu parhaus yn unol â'i ymrwymiad i ddatblygu diwylliant o welliant parhaus fel sefydliad sy'n dysgu a datblygu prosesau hunan arfarnu hyn yn tynnu ar

amrywiaeth o ffynonellau ansoddol a meintiol sy'n cefnogi ysgolion i weithio tuag at y blaenoriaethau cenedlaethol.

- Mae trefniadau trylwyr a chynhwysfawr ar waith i adnabod a rheoli, yn fanwl gywir, risgiau ar lefel leol, rhanbarthol a chenedlaethol. Mae'r gofrestr risg yn ddogfen fyw, a chaiff ei diweddarau'n gyson i adnabod risgiau sy'n cynyddu, neu risgiau na fernir sy'n lefel uchel mwyach. Fe'i cyflwynir i'r Cyd-bwyllgor yn flynyddol, a hefyd pan fydd risgiau newydd yn cael eu hadnabod a bod angen i'r Cyd-bwyllgor wybod amdanynt. Trwy reoli'r risgiau i'r rhanbarth yn effeithiol, gall GwE gefnogi amcanion y rhanbarth, gwneud defnydd effeithiol o adnoddau a chyflawni'r deilliannau yn ôl y bwriad.

Egwyddor D	Penderfynu ar yr ymyraethau sydd yn angenrheidiol i optimeiddio cyflawniad y deilliannau penodol
Asesu	Sicrhawyd

Sut ydym yn gwneud hyn:

- Mae'r Bwrdd Rheoli yn monitro materion yn ymwneud â llywodraethiant yn barhaus ac mae gan GwE weithdrefnau ar waith i sicrhau bod cyfarfodydd y Cyd-bwyllgor yn cael eu cynnal yn effeithiol a bod y broses o wneud penderfyniadau yn un effeithiol. Lluniwyd cyfres o adroddiadau a'u rhannu â'r Bwrdd Rheoli a'r Cyd-bwyllgor yn ystod y flwyddyn. Mae'r adroddiadau hyn yn cynnwys barn ysgolion, staff ac awdurdodau lleol ar effeithiolrwydd arferion rhanbarthol. Ym mhob adroddiad, disgrifir ansawdd y ddarpariaeth a nodir y meysydd i'w gwella er mwyn gyrru'r agenda dysgu yn ei blaen.
- Mae ymweliadau rheolaidd gan AEM Estyn drwy'r Arolygydd Cyswllt y Consortia Rhanbarthol yn rhoi adborth cadarnhaol iawn yn gyson ar y canlynol:
  - o Cyfeiriad Strategol y Gwasanaeth
  - o Aeddfedrwydd cynyddol yn y bartneriaeth gydag Awdurdodau Lleol
  - o Ansawdd y gefnogaeth i ysgolion unigol
  - o Cywirdeb canfyddiadau GwE yn cyfateb i rai arolygwyr
  - o Ystod ac ansawdd y Dysgu Proffesiynol a gynigir
  - o Proses Cynllunio Busnes trylwyr o ansawdd uchel
  - o Ysgolion yn gwneud sylwadau cyson ar ansawdd y gefnogaeth a natur gefnogol y gwaith gyda GwE
- Mae gan GwE Gytundeb Rhyng-Awdurdod (CRhA) sydd yn nodi'r glir sut y mae'r Cyd-Bwyllgor yn gweithredu a sut mae penderfyniadau yn cael eu gwneud a sut mae angen dilyn gweithdrefnau er mwyn sicrhau effeithlonrwydd, tryloywder ac atebolrwydd.
- Mae'r Cyd-Bwyllgor yn gyd-bwyllgor sydd wedi'i gyfansoddi gan y Cynghorau dan Adran 101(5) ac 102 (1) Deddf Llywodraeth Leol 1972 ac Adran 20 Deddf Llywodraeth Leol 2000. Mae cyfarfodydd y Cyd-Bwyllgor yn ddarostyngedig i ddarpariaethau Deddf Llywodraeth Leol 1972 gan gynnwys y darpariaethau ar fynediad at wybodaeth a chyfarfodydd a gynhelir yn gyhoeddus.
- Mae gan aelodau'r Cyd-bwyllgor a'r cyhoedd y fantais o allu gweld, yn llawn, papurau'r Cyd-Bwyllgor a gwybodaeth ategol.
- Bydd y Cyd-Bwyllgor yn cyfarfod o leiaf dair gwaith y flwyddyn.
- Yn y CRhA, nodir dau gategori o benderfyniadau ynghyd â'r modd y cânt eu gwneud, sef:
  - o 'Mater Cyd-Bwyllgor' - sef mater i'w benderfynu mewn cyfarfodydd cworwm (3 aelod â phleidlais) o'r Cyd-Bwyllgor gan y rheiny sydd yn bresennol ac â'r hawl i bleidleisio a bydd y cyfryw benderfyniad yn rhwymo pob Cyngor;
  - o 'Mater a gedwir yn ôl i'r Cynghorau' - sef mater y bydd yn rhaid ei gyfeirio at bob Cyngor i benderfynu arno, er mwyn osgoi cymhlethdod, ni fydd y Cyd-Bwyllgor yn delio gydag

unrhyw fater fel hyn (yn ôl y galw) nes bydd y mater wedi'i benderfynu gan yr holl Gyngorau. Pe bydd y Cynghorau yn methu cyrraedd yr un penderfyniad efo mater fel hyn, yna cyfeirir y mater o dan Datrys Anghydfod fel anghydfod i'w ddatrys.

- Cylch gorchwyl a phwerau dirprwyedig y Cyd-Bwyllgor yw hybu cydweithio wrth ddarparu'r Gwasanaeth drwy:
  - hwyluso gwaith partneriaeth buddiol;
  - cysylltu â chyrrff a rhanddeiliaid allweddol â buddiant, pan fo'n briodol;
  - cyflawni gweithgareddau eraill a fwriedir i hwyluso, neu sydd yn arwain at ddarparu'r Gwasanaeth yn llwyddiannus;
  - goruchwyllo gwaith rheoli'r Gwasanaeth a sicrhau bod y Gwasanaeth yn cael ei ddarparu ac yn perfformio yn unol â disgwyliadau'r Awdurdodau Partner fel y nodir yn yr Achos Busnes Llawn, y Cytundeb Rhyng-Awdurdod a'r Cynllun Busnes a'r Cynlluniau Comisiynu cytûn;
  - cymeradwyo cyllideb y Gwasanaeth pob blwyddyn;
  - cymeradwyo cynllun busnes y Gwasanaeth pob blwyddyn;
  - monitro a rheoli'r risgiau sydd yn gysylltiedig â'r Gwasanaeth;
  - cadarnhau ceisiadau gan y Gwasanaeth am arian cyllideb ychwanegol gan Gyngorau unigol;
  - cymeradwyo strwythur staffio'r Gwasanaeth;
  - penodi Rheolwr Gyfarwyddwr y Gwasanaeth;
  - penderfynu ar gamau disgyblu yn erbyn y Rheolwr Gyfarwyddwr;
  - ble'n ofynnol, pennu neu drefnu i bennu apeliadau mewn perthynas â materion Adnoddau Dynol.
- Cefnogir y Cyd-Bwyllgor gan Fwrdd Rheoli sydd â'r cylch gorchwyl hwn:
  - Cyd-lunio'r Cynllun Busnes blynyddol, gan gynnwys yr atodiadau unigol i adnabod gofynion penodol ar lefel ALL unigol;
  - Monitro cynnydd yn erbyn y blaenoriaethau a'r deilliannau a nodir yn y Cynllun Busnes yn rheolaidd;
  - Cael trefniadau ar waith i sicrhau bod mesurau a systemau rheoli ariannol GwE yn gadarn;
  - Darparu cyngor proffesiynol i'r Cyd-Bwyllgor o ran penodi'r Rheolwr Gyfarwyddwr;
  - Adrodd yn rheolaidd i'r Cyd-Bwyllgor.
- Mae GwE wedi myfyrio'n barhaus ar effeithiolrwydd y gwaith. Mae staff GwE wedi addasu eu gwaith er mwyn parhau i ddarparu gwasanaethau a chefnogaeth effeithiol i'w cymunedau ysgolion yn ystod pandemig COVID. Mae'r gwasanaeth yn ei gyfanrwydd wedi ailgyfeirio sawl tro yn ystod y cyfnod COVID er mwyn bodloni anghenion yr ystod o randdeiliaid. Mae'r gallu i fod yn hyblyg ac ystywyth a chydweithio yn effeithiol mewn gwahanol dimau, yn draws sector yn aml, wedi cael effaith sylweddol ar ymddygiad sefydliadol ac argraff allanol.
- Mae GwE yn parhau i edrych tuag allan a chroesawu her oddi mewn i Gymru, a thu hwnt, tra sicrhau bod yr hyn a ddatblygir yn addas i'r cyd-destun. Mae hyn yn cynnwys gwrando'n barhaus ar lais pob rhanddeiliad, yn enwedig llais athrawon ac arweinwyr ysgolion ym mhob sector, a gwrando ar blant a phobl ifanc wrth iddynt ddysgu a'u cefnogi i gyrraedd eu potensial.
- Defnyddiwyd adnoddau mewnol ac allanol i sicrhau bod gennym ni bersectif cytbwys ar ansawdd y gwaith. Mae hyn wedi cynnwys gweithio gyda'r Education Development Trust, OECD, Llywodraeth yr Alban a Chonsortia Rhanbarthol eraill i ddatblygu'r sefydliad a chynllunio seilwaith y dyfodol.

- Mae gan y consortiwm brosesau rheolaeth ariannol effeithiol ar waith. Mae cyfathrebu ac ymgynghori ynghylch trefniadau ariannol yn effeithiol, gyda staff GwE, yr awdurdod lleol lletyol a'r Cyd-bwyllgor yn adolygu'r cyllid craidd a'r gwariant grant yn rheolaidd.
- Mae dadansoddiad ariannol cadarn yn sail i gyflawni'r cynllun busnes. Mae cynllun ariannol tymor canolig a chynllun gweithlu yn cyd-fynd â'r cynllun busnes. Drwy'r broses hunanarfarnu, cryfheir y cyswllt rhwng y broses cynllunio busnes a phenderfyniadau cynllunio ariannol gan fod y ffrydiau gwaith sy'n sail i'r cynllun busnes yn nodi'n glir yr adnoddau i'w defnyddio.

Egwyddor E	Datblygu capasiti yr endid, gan gynnwys gallu ei arweinwyr a'i unigolion.
Asesu	Sicrhawyd

Sut ydym yn gwneud hyn:

- Mae staff GwE wedi ail-bwrpasu eu gwaith yn briodol at ddibenion gwahanol dros y blynyddoedd diwethaf i barhau i ddarparu gwasanaethau effeithiol a chymorth i'w holl gymunedau o ysgolion yn ystod pandemig Covid-19 ac wedyn.
- Mae'r cyfathrebu a'r ymgysylltu o fewn strwythur arweinyddol GwE yn rheolaidd ac yn glir. Gwnaethpwyd penderfyniadau strategol a gwleidyddol allweddol gyda eglurder a hyder. O ganlyniad, cafwyd negeseuon cyson gan yr awdurdodau lleol trwy eu deilyddion portffolio addysg gwleidyddol a'r cyfarwyddwyr sydd yn gweithio gyda GwE er sicrhau un neges gyffredin i ysgolion Gogledd Cymru. Nid ysgolion yn unig sydd wedi croesawu'r negeseuon cyson hyn, ond fe'u croesawyd hefyd gan undebau athrawon ac undebau eraill, sydd oll wedi gwerthfawrogi'r eglurder a'r gefnogaeth i'w haelodau staff.
- Mae staff GwE wedi addasu eu gwaith er mwyn parhau i ddarparu gwasanaethau a chefnogaeth effeithiol i'w holl gymunedau ysgolion. Mae GwE wedi aros yn dryw i'w weledigaeth a'i werthoedd fel sefydliad sy'n parhau i ddysgu.
- Wrth wraidd y gwaith gydag ysgolion a phartneriaid y bu themâu trawsliniol Y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd (OECD), sef Ymddiriedaeth, Meddwl Gyda'n Gilydd, Amser a Thechnoleg.
- Mae'r gwasanaeth yn ei gyfanrwydd wedi ailgyfeirio sawl tro hwn er mwyn bodloni anghenion yr ystod o randdeiliaid. Mae'r gallu i fod yn hyblyg ac ystwyth a chydweithio yn effeithiol mewn gwahanol dimau, a hynny'n draws sector yn aml, wedi cael effaith sylweddol ar ymddygiad sefydliadol ac argraffiadau allanol. Wrth wraidd yr ailgyfeirio y bu'r angen i sicrhau bod lles arweinwyr ysgolion, eu staff a'u dysgwyr o'r pwys mwyaf wrth wneud penderfyniadau a sicrhau y gall y gwasanaeth gyfeirio'n gywir y lefel briodol o gefnogaeth, boed hynny'n gefnogaeth weithredol neu broffesiynol.
- Mae cysondeb ac ansawdd yr her a'r cymorth i ysgolion yn dda. Mae hyfforddiant, cymorth a thrafodaethau yn sicrhau bod gwybodaeth a dealltwriaeth Ymgynghorwyr Cefnogi Gwelliant o ddatblygiadau cenedlaethol a lleol, a goblygiadau hyn i'w rôl, yn dda.
- Mae prosesau Sicrhau Ansawdd yn parhau i ddatblygu ac esblygu yn unol â datblygiadau ac egwyddorion cenedlaethol. Parhaodd y broses Adolygiad Proffesiynol Blynyddol yn ystod y flwyddyn.
- Cyflëir negeseuon a gwybodaeth yn glir ac yn rheolaidd i bob gweithiwr. Cynigir rhaglenni cefnogaeth generig, pwrpasol ac effeithiol. Mae cyfarfodydd tîm llawn a sector yn cynnig cyfleoedd rheolaidd i gydweithio, ymgynghori a chyfrannu at drafodaethau a phenderfyniadau yn ymwneud â chyfeiriad gwaith GwE yn ystod cyfnod o newid sylweddol.
- Mae GwE hefyd wedi gweithio gyda'r Athro Graham Donaldson ers dechrau Gwanwyn 2021 i ddatblygu ei staff er mwyn iddynt allu cefnogi ysgolion yn effeithiol efo'r cwricwlwm newydd.

Egwyddor F	Rheoli risgiau a pherfformiad drwy fesurau rheoli mewnol cadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref.
Asesu	Sicrhawyd

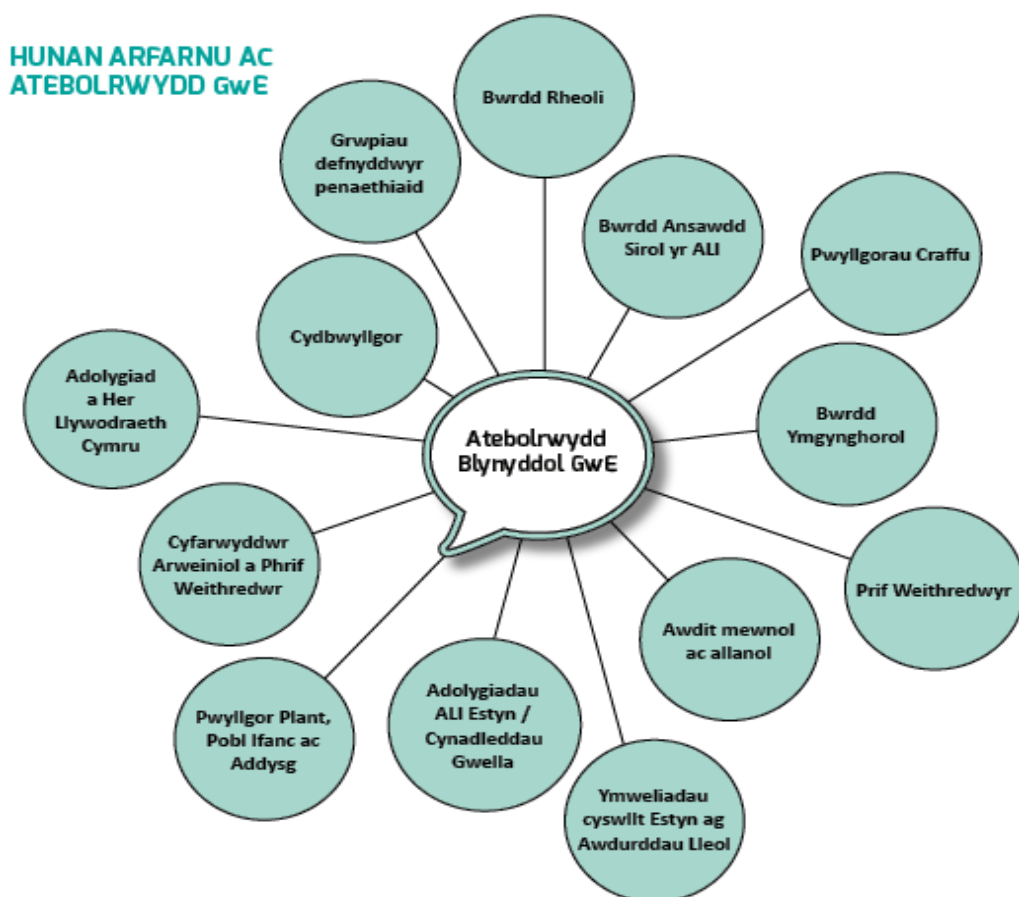
Sut ydym yn gwneud hyn:

- Mae'r fframwaith atebolrwydd clir a grymus yn gryfder allweddol yn GwE. Mae cynlluniau busnes manwl ar bob lefel o gynllunio yn mynd i'r afael â phob agwedd ar waith GwE. Yn y cynlluniau, ceir meini prawf llwyddiant clir a cherrig milltir ar gyfer cyflawni'r amcanion hynny.
- Trwy gydol y flwyddyn, bydd adroddiadau yn ymwneud â'n ffrydiau blaenoriaeth yn y Cynllun Busnes yn cael eu bwydo drwy ein grwpiau llywodraethu. Adroddir ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Busnes Rhanbarthol bob chwarter, i'r Cyd-bwyllgor.
- Ceir trefniadau hunan arfarnu manwl. Adolygir y cynlluniau pob chwarter, ble arfarnir cynnydd ac effaith. Mae staff, ar bob lefel, yn llawn ddeall eu cyfrifoldeb dros welliant parhaus ac atebolrwydd.
- Mae gan bob Awdurdod Lleol gynllun busnes manwl sydd wedi'i gytuno rhwng y pennaeth gwasanaeth a'r ymgynghorydd craidd. Caiff cynnydd tuag at gyflawni'r deilliannau cytûn, ar lefel awdurdod lleol, ei fonitro pob chwarter a'i drafod yn rheolaidd mewn cyfarfodydd rhwng yr ymgynghorydd arweiniol a'r Awdurdod Lleol. Caiff materion parhaus eu cyfeirio at Uwch Arweinwyr GwE yn amserol.
- Mae'r broses hunan arfarnu yn un gylchol a pharhaus. Rhoddir pwys mawr ar atebolrwydd ac adolygu parhaus, ac mae pwyslais cyson ar gynnydd yn unol â'r blaenoriaethau.
- Mae gan y consortiwm brosesau rheolaeth ariannol effeithiol ar waith. Mae cyfathrebu ac ymgynghori ynghylch trefniadau ariannol yn effeithiol, gyda staff GwE, yr awdurdod lleol lletyol a'r Cyd-Bwyllgor yn adolygu'r cyllid craidd a'r gwariant grant yn rheolaidd.
- Mae dadansoddiad ariannol cadarn yn sail i gyflawni'r cynllun busnes. Mae cynllun ariannol tymor canolig a chynllun gweithlu yn cyd-fynd â'r cynllun busnes. Drwy ddefnyddio data yn gynyddol effeithiol i adnabod blaenoriaethau allweddol, cryfheir y cyswllt rhwng y broses cynllunio busnes a phenderfyniadau cynllunio ariannol gan fod y ffrydiau gwaith sy'n sail i'r cynllun busnes yn nodi'n glir yr adnoddau i'w defnyddio.
- Lluniwyd fframwaith ffurfiol i asesu'r gwerth am arian ehangach a ddarperir gan GwE. Mae'r farn bellach yn gyson ar draws yr holl randdeiliaid ar sut y gellir mesur gwerth am arian gweithgareddau GwE o fewn strwythur ac amcanion y cynllun busnes.
- Mae trefniadau trylwyr a chynhwysfawr ar waith i adnabod a rheoli, yn fanwl gywir, risgiau ar lefel leol, rhanbarthol a chenedlaethol. Mae'r gofrestr risg yn ddogfen fyw, a chaiff ei diweddarau'n gyson i adnabod risgiau sy'n cynyddu, neu risgiau na fernir sy'n lefel uchel mwyach. Fe'i hadolygir pob mis mewn cyfarfod uwch arweinyddol a bydd y Bwrdd Rheoli a'r Cyd-Bwyllgor yn adolygu'r gofrestr pob chwarter.
- Trwy reoli'r risgiau i'r rhanbarth yn effeithiol, gall GwE gefnogi amcanion y rhanbarth, gwneud defnydd effeithiol o adnoddau a chyflawni'r deilliannau yn ôl y bwriad.

Egwyddor G	Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio er mwyn rhoi atebolrwydd effeithiol
Asesu	Sicrhawyd

Sut ydym yn gwneud hyn:

- Mae gweithdrefnau grymus ar waith yn rhanbarthol ac yn lleol i osod cyfeiriad a dwyn y Gwasanaeth Effeithiolrwydd Ysgolion Rhanbarthol (GwE) i gyfrif. Mae rôl benodol y gwasanaeth mewn gwella ysgolion yn amlwg ac yn glir i'r holl randdeiliaid.
- Mae strategaethau, polisiau a phrosesau eglur iawn ar waith ar gyfer gwella'r berthynas rhwng y chwe awdurdod lleol a GwE, ac a ddeallir gan yr holl randdeiliaid.
- Mae'r gwasanaeth rhanbarthol yn gwerthuso ei waith yn rheolaidd ac yn defnyddio gwybodaeth yn effeithiol i sicrhau bod meysydd ar gyfer gwelliant yn cael eu hadnabod yn gyflym, ac yn cael sylw cadarn drwy gyfrwng cynllunio busnes manwl. Mae proses glir ac effeithiol i sicrhau bod y gwasanaeth rhanbarthol yn cyrraedd blaenoriaethau a thargedau corfforaethol yr Awdurdodau Lleol.
- Mae cyfarfodydd Cyd-Bwyllgor GwE yn rhai agored a chyhoeddir yr holl bapurau ar wefan yr awdurdod lletyol (Cyngor Gwynedd) a gwefan GwE.
- Trwy gydol y flwyddyn, bydd adroddiadau yn ymwneud â'n ffrydiau blaenoriaeth yn y Cynllun Busnes yn cael eu bwydo drwy ein grwpiau llywodraethu. Mae gan GwE atebolrwydd blynyddol i amrywiol randdeiliaid ar draws y flwyddyn, fel y gwelir yn y diagram hwn.

- Mae GwE yn 'gorff perthnasol' sydd yn gorfod cynnal system archwilio mewnol ddigonol ac effeithiol o'i gofnodion cyfrifo a'i system reolaeth fewnol. Er mwyn cydymffurfio â'r gofynion statudol hyn, darperir gwasanaeth archwilio mewnol yr awdurdod lletyol i GwE, yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Mae'r Safonau yn berthnasol i bob darparwr gwasanaeth archwilio mewnol i'r sector cyhoeddus, boed yn wasanaeth mewnol, yn un a rennir, neu'n allanol.
- Mae'r broses ganlynol i adnabod yr angen am archwilio mewnol a gweithredu ar yr argymhellion mewn lle:
  - Nodi'r angen am archwiliad mewn meysydd penodol. Lle bo'n bosibl, bydd y cynllun gwaith hwn yn cael ei ddatblygu trwy ystyried cofrestris risg, adroddiadau perfformiad, cynlluniau busnes ac ati.
  - Cyfarfod rhwng Rheolwr Archwilio yr awdurdod lletyol a Rheolwr Gyfarwyddwr GwE.
  - Cytuno ar y rhaglen archwilio ar gyfer y flwyddyn efo'r Bwrdd Rheoli.
  - Rhannu cynnwys y rhaglen â'r Cyd-Bwyllgor.
  - Uned Archwilio yr awdurdod lletyol i gynnal yr archwiliadau.
  - Rhannu adroddiadau archwilio drafft â rheolwyr perthnasol GwE er cywirdeb a chytuno ar gamau gweithredu i roi sylw i unrhyw risg.
  - Uned Archwilio yr awdurdod lletyol i anfon adroddiadau archwilio at Reolwr Gyfarwyddwr a rheolwyr perthnasol GwE.
  - Swyddogion perthnasol GwE i weithredu ar y camau gweithredu (materion gweinyddol ble nad oes angen cynnwys y Cyd-Bwyllgor).
  - Rheolwr Gyfarwyddwr GwE i rannu adroddiadau archwilio unigol â'r Bwrdd Rheoli.
  - Rheolwr Archwilio yr awdurdod lletyol i gyflwyno adroddiad blynyddol i'r Cyd-bwyllgor ar unrhyw archwiliadau a wnaed yn ystod y flwyddyn.
  - Swyddogion perthnasol GwE i weithredu ar benderfyniadau'r Cyd-Bwyllgor.
  - Swyddogion GwE i adrodd am gynnydd i'r Cyd-bwyllgor fel bo angen.
- Mae GwE wedi llwyddo i reoli a gwerthuso ei hun yn rheolaidd. O ganlyniad, bu barn cyrff atebolrwydd allanol yn gadarnhaol.

Rhan 4: MATERION LLYWODRAETHU ARWYDDOCAOL

4.1 Noda'r asesiad uchod nad oes unrhyw faterion sydd yn fater llywodraethu arwyddocaol.

4.2 Mae pob maes llywodraethu wedi'u hadolygu yng nghyd-destun sut mae ysgolion a lleoliadau addysgol yn parhau i wynebu heriau'r pandemig ac rydym yn fodlon bod GwE wedi gallu addasu ei drefniadau gweithio er mwyn delio gyda'r argyfwng hwn.

Rhan 5: ADNABOD MATERION LLYWODRAETHU

5.1 Ni adnabuwyd Materion Llywodraethu yn 2022/23.

Rhan 6: BARN

Rydym o'r farn bod y trefniadau llywodraethu a ddisgrifir uchod yn cynnig sicrwydd cryf bod ein trefniadau llywodraethu yn gweithio'n dda.

Swyddog Arweiniol GwE

Dyddiad: _____

ARWYN LLOYD THOMAS

Rheolwr Gyfarwyddwr GwE

Cadeirydd Cydbwyllgor GwE

Dyddiad: _____

ADRODDIAD I'R CYD-BWYLLGOR

12 GORFFENNAF 2023

Adroddiad gan: Alwyn Jones, Cyfarwyddwr Cynorthwyol GwE

Pwnc: Strategaeth arfarnu ac effaith

1.0 Pwrpas yr Adroddiad

1.1 Cyflwyno gwybodaeth, ac i aelodau'r Cyd-bwyllgor gymeradwyo ein 'Strategaeth arfarnu ac effaith'.

2.0 Cefndir

2.1 Ers 2015, mae Llywodraeth Cymru wedi cychwyn ar gylch newid sylweddol i wireddu Cwricwlwm newydd i Gymru. Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod, er mwyn llwyddo i wireddu, mae'n hollbwysig bod pob agwedd ar y system ysgolion yn gyson â'r cwricwlwm newydd a'r egwyddorion sy'n sail iddo, ac yn eu cefnogi.

2.2 Ym Mis Mehefin 2022, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y canllawiau a'r wybodaeth newydd ar wella ysgolion a'r fframwaith newydd ar gyfer gwerthuso, gwella ac atebolrwydd. Mae'r canllawiau hyn yn berthnasol i ysgolion, unedau cyfeirio disgyblion (UCD), Awdurdodau Lleol, awdurdodau esgobaethol, consortia rhanbarthol ac Estyn, ac yn amlinellu'r disgwyliadau ar bob un wrth gyfrannu at welliant cynaliadwy mewn ysgolion. Bydd angen felly i'r holl randdeiliaid yn y gyfundrefn addysg yng Nghymru weithio o fewn y Fframwaith Gwella Ysgolion newydd hwn ar gyfer gwerthuso, gwella ac atebolrwydd.

2.3 Mae angen i GwE allu arfarnu a chofnodi'n glir effaith ei waith yn unol â'i swyddogaeth graidd o wella ysgolion, ac fel y gall fodloni'n llawn y disgwyliadau a amlinellir yn y Canllawiau Gwella Ysgolion.

3.0 Ystyriaethau

- 3.1 Pwrpas y Strategaeth hon (gweler atodiad 1) yw nodi'n glir sut y bydd GwE yn rhan o brosesau arfarnu parhaus yn unol â'i ymrwymiad i ddatblygu diwylliant o welliant parhaus fel sefydliad sy'n dysgu. Bydd y prosesau hunan arfarnu yn tynnu ar amrywiaeth o ffynonellau a gwybodaeth ansoddol a meintiol sy'n cefnogi ysgolion i weithio tuag at y blaenoriaethau cenedlaethol.
- 3.2 Ar draws Gogledd Cymru, mae GwE a'r chwe Awdurdod Lleol wedi datblygu partneriaethau cadarn ac effeithiol i wella ysgolion. Gyda chydlynedd y dull gweithredu hwn, a amlinellir yn y Strategaeth, gall GwE a'r Awdurdodau Lleol gofnodi effaith y ddarpariaeth a'r cymorth a roddir i wella ysgolion. Rhoddir ystyriaeth hefyd i sut y cofnodir effaith ar lefel ysgol unigol ac ar lefel system ar draws y rhanbarth, a hynny yn y tymor byr, canolig a hir.
- 3.3 Yn unol â'r argymhelliad yn Dyfodol Llwyddiannus, bydd GwE yn defnyddio methodoleg samplu yn rhan o'r strategaeth hon. Cynllunnir ac ystyrir yn ofalus i sicrhau bod y dulliau samplu yn briodol a phwrpasol i gynnwys lleoliadau, dysgwyr ac ymarferwyr i ffurfio sampl gynrychioladol o'r rhanbarth.
- 3.4 Nod arall y strategaeth yw sicrhau y rhennir gwybodaeth yn amserol drwy gydol y flwyddyn ag ystod eang o randdeiliaid, gan roi hyder ac eglurder ynghylch ansawdd ac effaith yr ystod eang o waith a wneir. Rhydd y strategaeth hon dryloywder i'r rhanddeiliaid a'r cyhoedd a dengys werth am arian.
- 3.5 Bydd y strategaeth yn rhoi modd hefyd i GwE a'r Awdurdodau Lleol adnabod a deall yr arferion effeithiol yn eu darpariaeth eu hunain. Wrth weithredu'r polisi cenedlaethol, mae'r strategaeth yn rhoi modd i GwE gofnodi effaith arferion ar lefel leol a chenedlaethol. Fel hyn, bydd canfyddiadau hunan arfarnu yn bwydo i flaenoriaethau cynllunio busnes rhanbarthol a lleol ac yn bwydo i bolisiau cenedlaethol yn y dyfodol, ble bo hynny'n briodol.
- 3.6 Nodir yr egwyddorion allweddol sydd yn sail i'r strategaeth, yn unol â'r ymddygiad a nodir yn y Fframwaith Ysgolion newydd ac yn unol â GwE yn gweithio fel sefydliad sy'n dysgu.

4.0 Argymhellion

- 4.1 Gofynnir i'r Cyd-Bwyllgor dderbyn a chymeradwyo'r 'Strategaeth arfarnu ac effaith'.

5.0 Goblygiadau Ariannol

- 5.1 Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol yn codi o'r adroddiad hwn. Bydd GwE yn gweithredu oddi mewn i'r adnoddau ariannol presennol.

6.0 Effaith ar Gydraddoldeb

- 6.1 Nid oes unrhyw oblygiadau cydraddoldeb newydd yn codi o'r adroddiad hwn.

7.0 Goblygiadau Personél

7.1 Nid oes unrhyw oblygiadau personél newydd yn codi o'r adroddiad hwn.

8.0 Ymgynghori sydd wedi digwydd

8.1 Ymgynghorwyd â chynrychiolwyr o'r Awdurdodau Lleol, y Tîm Llawn a'r Bwrdd Rheoli.

9.0 Atodiadau

9.1 Atodiad 1 - Strategaeth arfarnu ac effaith

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Swyddog Monitro:

Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Swyddog Cyllid Statudol:

Rwyf yn fodlon na fydd mabwysiadu'r Strategaeth Arfarnu ac Effaith yn creu ymrwymiad gwario newydd, felly nid oes gennyf wrthwynebiad i'r penderfyniad a geisir o safbwynt priodoldeb ariannol.

CYNNWYS

- Cyd-destun
- Pwrpas y Strategaeth
- Egwyddorion y Strategaeth
- Cylch a Phrosesau Arfarnu
- Adnoddau Arfarnu
- Adrodd ar Arfarnu
- Monitro ac Adolygu
- Cyfeiriadau
- Atodiadau

Cyd-destun

Ers 2015, mae Llywodraeth Cymru wedi cychwyn ar gylich newid sylweddol i wireddu Cwricwlwm newydd i Gymru. Mae'r Pedwar Diben wrth wraidd y weledigaeth gyffredin i bob plentyn a pherson ifanc yng Nghymru. Fel y cyfryw, mae'r rhaglen ddiwygio uchelgeisiol hon yn bellgyrhaeddol ac yn cwmpasu pob agwedd ar y gyfundrefn addysg. Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod, er mwyn llwyddo i wireddu, mae'n hollbwysig bod pob agwedd ar y system ysgolion yn gyson â'r cwricwlwm newydd a'r egwyddorion sy'n sail iddo, ac yn eu cefnogi.

Ym mis Mehefin 2022, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y canllawiau a'r wybodaeth newydd ar wella ysgolion a'r fframwaith newydd ar gyfer gwerthuso, gwella ac atebolrwydd. Mae'r canllawiau hyn yn berthnasol i ysgolion, unedau cyfeirio disgyblion (UCD), Awdurdodau Lleol, awdurdodau esgobaethol, consortia rhanbarthol ac Estyn, ac yn amlinellu'r disgwyliadau ar bob un wrth gyfrannu at welliant cynaliadwy mewn ysgolion. Yn genedlaethol, mae Llywodraeth Cymru wedi gosod yr 8 ffactor cyfrannol a ganlyn, gan ddisgrifio'r nodweddion allweddol a fydd gan ysgolion er mwyn gwireddu'r cwricwlwm newydd yn llwyddiannus:

1. Galluogi pob dysgwr, ac yn benodol y rheini o gefndiroedd difreintiedig, i wneud cynnydd ar hyd eu llwybr dysgu eu hunain a chodi eu uchelgeisiau i gyflawni eu llawn botensial, gan ddilyn amrywiaeth o ddulliau asesu i ddeall a chefnogi'r cynnydd hwn.
2. Datblygu cwricwlwm ar y cyd, yn unol â fframwaith y Cwricwlwm i Gymru, sy'n hyrwyddo amrywiaeth eang o wybodaeth, sgiliau a phrofiadau (gan gynnwys profiadau cymdeithasol a rhyngweithiol) gyda dealltwriaeth glir o pam y mae'r rhain yn bwysig.
3. Sicrhau bod amgylchedd yr ysgol yn cefnogi lles dysgwyr ac ymarferwyr.
4. Cefnogi dealltwriaeth ymarferwyr o'r hyn sy'n gweithio wrth gynllunio cwricwlwm drwy fuddsoddi yn sgiliau ymholiad ac addysgeg pob aelod o staff.

Tud. 66

5. Galluogi dysgu proffesiynol uchelgeisiol i bob ymarferydd mewn ysgol sy'n ymroddedig i fod yn sefydliad sy'n dysgu.
6. Ymgorffori prosesau myfyrio, hunanwerthuso a gwella mewn ysgolion, gyda phrosesau arweinyddiaeth ysgolion da yn rhagamod i hynny.
7. Bod wrth wraidd eu cymunedau – gan feithrin cydberthnasau gwell rhwng ysgolion a theuluoedd, cymunedau a chyflogwyr, i gefnogi a hyrwyddo cyrhaeddiad addysgol a chyflogaeth ardderchog a'r camau nesaf mewn addysg a hyfforddiant.
8. Gwrando ar blant a phobl ifanc wrth iddynt fynd ati i ddysgu a'u cefnogi i gyflawni eu dyheadau.

Bydd angen felly i'r holl randdeiliaid yn y gyfundrefn addysg yng Nghymru weithio o fewn y Fframwaith Gwella Ysgolion newydd hwn ar gyfer gwerthuso, gwella ac atebolrwydd.

Pwrpas y Strategaeth Arfarnu ac Effaith

Mae angen i GwE allu arfarnu a chofnodi'n glir effaith ei waith yn unol â'i swyddogaeth graidd o wella ysgolion, ac fel y gall fodloni'n llawn y disgwyliadau a amlinellir yn y Canllawiau Gwella Ysgolion.

Pwrpas y Strategaeth hon yw nodi'n glir sut y bydd GwE yn dal effaith yn rhan o'i brosesau arfarnu parhaus yn unol â'i ymrwymiad i ddatblygu diwylliant o welliant parhaus fel sefydliad sy'n dysgu. Bydd y prosesau hunan arfarnu yn tynnu ar amrywiaeth o ffynonellau a gwybodaeth sydd yn ansoddol a meintiol sy'n cefnogi ysgolion i weithio tuag at y blaenoriaethau cenedlaethol.

Ar draws Gogledd Cymru, mae GwE a'r chwe Awdurdod Lleol wedi datblygu partneriaethau cadarn ac effeithiol i wella ysgolion. Gyda chydlynedd y dull gweithredu hwn, gall GwE a'r Awdurdod Lleol ddal effaith y ddarpariaeth a'r cymorth a roddir i wella ysgolion. Rhoddir ystyriaeth hefyd i sut y cofnodir effaith ar lefel ysgol unigol ac ar lefel system ar draws y rhanbarth, a hynny yn y tymor byr, canolig a hir.

Yn unol â'r argymhelliad yn Dyfodol Llwyddiannus, bydd GwE yn defnyddio methodoleg samplu yn rhan o'r strategaeth hon. Cynllunnir ac ystyrir yn ofalus i sicrhau bod y dulliau samplu yn briodol a phwrpasol i gynnwys lleoliadau, dysgwyr ac ymarferwyr i ffurfio sampl gynrychioladol o'r rhanbarth.

Nod arall y strategaeth yw sicrhau y rhennir gwybodaeth yn amserol drwy gydol y flwyddyn ag ystod eang o randdeiliaid, gan roi hyder ac eglurder ynghylch ansawdd ac effaith yr ystod eang o waith a wneir. Rhydd y strategaeth hon dryloywder i'r rhanddeiliaid a'r cyhoedd a dengys werth am arian.

Bydd y strategaeth yn rhoi modd hefyd i GwE a'r Awdurdodau Lleol adnabod a deall yr arferion effeithiol yn eu darpariaeth eu hunain. Wrth weithredu'r polisi cenedlaethol, mae'r strategaeth yn rhoi modd i GwE ddal effaith arferion ar lefel leol a chenedlaethol. Fel hyn, bydd canfyddiadau hunan arfarnu yn bwydo i flaenoriaethau cynllunio busnes rhanbarthol a lleol ac yn bwydo i bolisiau cenedlaethol yn y dyfodol, ble bo hynny'n briodol.

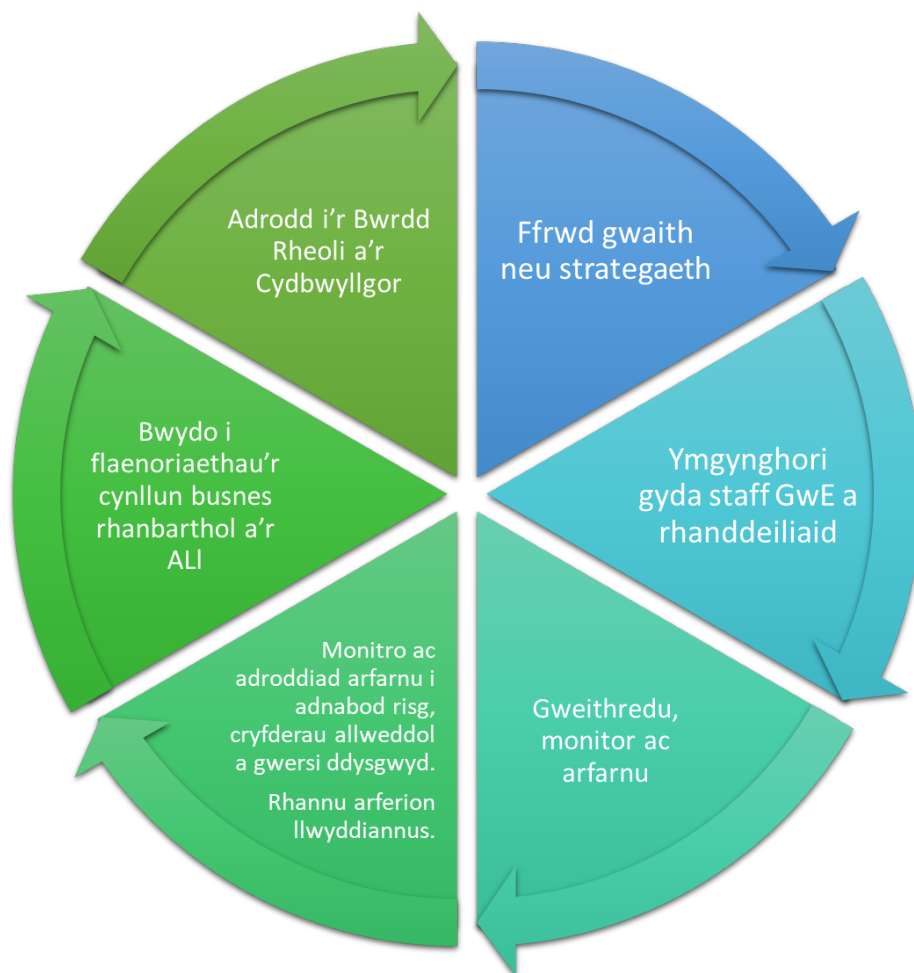
Pwrpas y Strategaeth Arfarnu ac Effaith

Yr egwyddorion allweddol a ganlyn sydd yn sail i'r strategaeth, yn unol â'r ymddygiad a nodir yn y fframwaith gwella ysgolion newydd ac yn unol â GwE yn gweithio fel sefydliad sy'n dysgu. Fel gwasanaeth, bydd GwE yn:

- tynnu ar ystod eang o dystiolaeth, gan ddefnyddio data yn gymesur ochr yn ochr â thystiolaeth uniongyrchol, i arfarnu cryfderau'r gwasanaeth a meysydd i'w gwella;
- myfyriol, gonest a chynhwysol, gan ddefnyddio dulliau trylwyr yn seiliedig ar dystiolaeth sydd yn ystyried ystod eang o safbwyntiau gan nifer o randdeiliaid;
- adrodd ar gynnydd yn rheolaidd yn erbyn blaenoriaethau gwella'r gwasanaeth, gan arfarnu effaith y camau gweithredu a gymerir yn gyson;
- defnyddio prif flaenoriaethau ysgolion ar draws y rhanbarth i fwydo ei gynllunio ar gyfer gwelliant ei hun ac adolygu'r cynnig dysgu proffesiynol a'r cymorth i ysgolion;
- datblygu ac annog diwylliant o welliant cyson ar draws y gyfundrefn;
- cefnogi ysgolion i ddatblygu eu prosesau arfarnu eu hunain allai gynnwys hwyluso a brocera ystod o ddysgu proffesiynol a hyrwyddo cyfleoedd i gymheiriaid weithio ar hunan arfarnu rhwng ysgolion.

Cylch a Phrosesau Arfarnu

Mae arfarnu a chynllunio gwelliant yn ganolog i waith y gwasanaeth. Mae gan GwE gylch arfarnu pendant a grynhoir yn y diagram hwn:

Yn y cylch arfarnu hwn, defnyddir yr amrywiaeth ehangaf a chyfoethocaf bosibl o wybodaeth a data, meintiol ac ansoddol, i lywio'r broses hunan arfarnu a chynllunio gwelliant. Mae'r llun isod yn dangos yr haenau sydd ar waith o fewn GwE ar gyfer dal effaith.

WEDI DEILWRA

Adolygiad allanol

- i'w gyflawni ar gais yn unol â threfniadau llywodraethiant
- yn unol â blaenoriaethau cenedlaethol ac yn rhan o gylch arfarnu
- gan gyfrannu i'r broses hunanwerthuso rhanbarthol a lywio rhaglenni gwaith a modelau yn y dyfodol.

WEDI DARGEDU

Gwerthusiad manwl ar ffocws penodol

- ar ffrydiau gwaith/prosiectau mawr sydd wedi eu hadnabod
- gyda ffocws neu gwestiwn penodol i ddal effaith e.e. effaith cydweithio
- drwy ddull cydweithredol posibl gydag ALL, sefydliadau addysg uwch, consortia rhanbarthol neu gomisiwn allanol fel CIEREI

CYFFREDINOL

Gwerthusiadau gan holl YCG fel rhan o'u rôl wrth gefnogi ysgolion

- yn ffocysu ar wella Ysgolion ac effaith ar lefel ysgol gan gyfrannu at effaith ar lefel gwasanaeth
- gyda'r effaith wedi adnabod o fewn cynlluniau busnes a chynlluniau cefnogaeth i gynnwys dysgu proffesiynol
- gan gyfrannu i adroddiadau blynyddol ar lefel gwasanaeth ac Awdurdoau Lleol

Mae 'cyffredinol' yn cwmpasu'r agweddau hynny ar arfarnu y mae'r holl Ymgynghorwyr Cefnogi Gwelliant yn ymwneud â hwy ac a nodir yn y cynlluniau cymorth ar lefel ysgol a chwstwr/cynghrair a thrwy gynlluniau busnes ar lefel ranbarthol a lleol. Mae hyn hefyd yn cynnwys arfarnu'r cynnig dysgu proffesiynol i ysgolion.

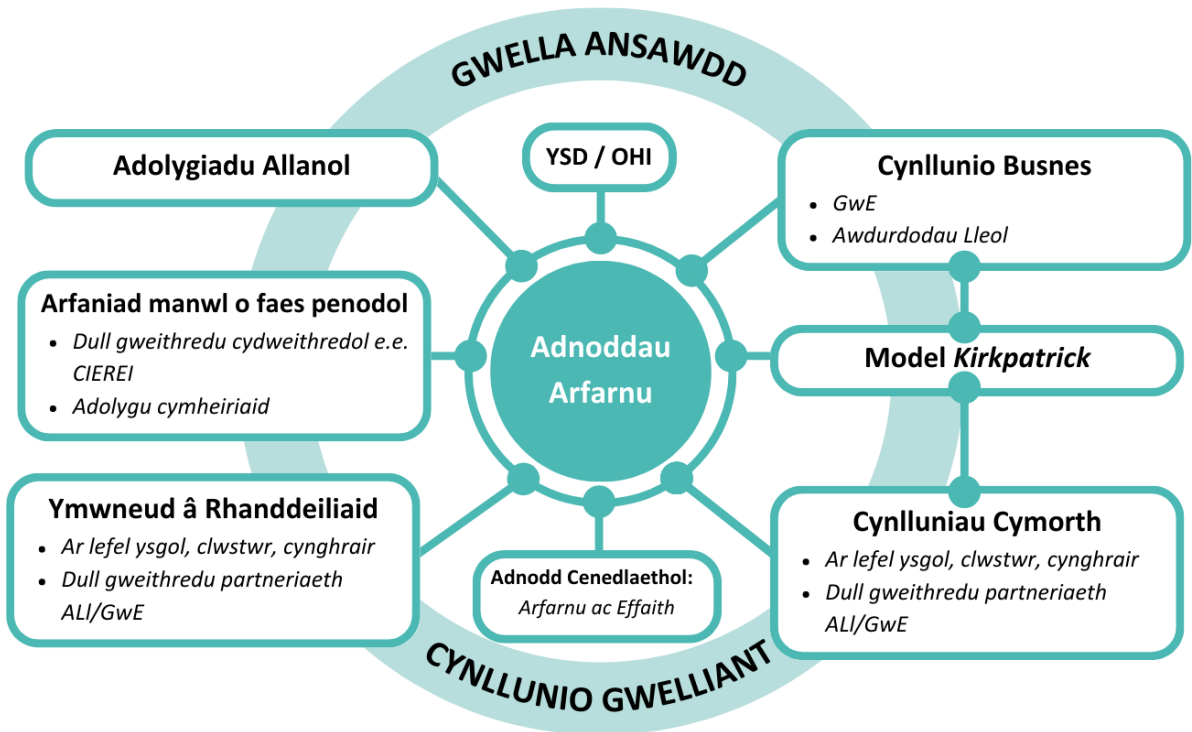
Cynllunnir ar gyfer prosesau arfarnu 'wedi'i dargedu' ac fe'u cynhelir yn rheolaidd ar faes neu thema benodol. Gall yr arfarniad dargedu yn unol â ffrydiau gwaith mawr a blaenoriaethau er mwyn gweld effaith a gweithio gydag ystod o randdeiliaid yn rhan o hyn. O fewn prosesau arfarniad wedi'i dargedu, defnyddir dull cydweithio gyda GwE a phartneriaid yn aml.

Arfarnu wedi'i deilwra yw'r drydedd haen ble defnyddir adolygiadau allanol yn rhan o'r cylch arfarnu. Bydd yr arfarniadau hyn yn golygu comisiynu grwpiau allanol i ganolbwyntio ar agweddau penodol ar y gwasanaeth, yn unol â'r trefniadau llywodraethu.

Wrth gyd-lunio deilliannau ar gyfer y camau gweithredu a'r dysgu proffesiynol o fewn y cynlluniau busnes a chymorth, bydd yr Ymgynghorwyr Cefnogi Gwelliant yn ystyried yr allbynnau tymor byr disgwylidig a'r effaith yn y tymor hwy. Dylai'r deilliannau hyn ystyried yr effaith ddisgwylidig yng nghyd-destun darpariaeth yr ysgol, y dysgu a'r addysgu mewn ysgolion, a'r effaith ar ddeilliannau bwriedig y gwasanaeth.

Adnoddau Arfarnu

Er mwyn casglu tystiolaeth i'r broses arfarnu a chynllunio gwelliant, bydd GwE yn galw ar amrywiaeth o adnoddau arfarnu a ddefnyddir o fewn y dull tair haen a ddisgrifir uchod. Defnyddir yr adnoddau hyn ar draws y lefelau cyffredinol, wedi'i dargedu ac wedi'i deilwra, fel y bo'n briodol ac yn berthnasol i'r maes arfarnu. Gweler isod ffeithlun o'r adnoddau a ddefnyddir, gyda mwy o fanylion ar bob un.

● CYNLLUNIAU BUSNES

Mae Fframwaith Cynllunio Busnes GwE yn sicrhau eglurder, atebolrwydd a chydlynedd strategol wrth gyflawni'r blaenoriaethau yn lleol, yn rhanbarthol ac yn genedlaethol. Rhydd strwythur ar gyfer monitro cynnydd yn effeithiol. Adroddir ar y cynnydd ynn erbyn pob blaenoriaeth yn y Cynllun Busnes pob chwarter yn erbyn blaenoriaethau rhanbarthol gan ddarparu trosolwg penodol fesul awdurdod lleol hefyd.

● CYNLLUNIAU CYMORTH

Yn rhan o'r disgwyliadau yn y Fframwaith Gwella Ysgolion newydd, mae cynllun cymorth ar waith i bob ysgol a lleoliad yn y rhanbarth. Trwy drafodaethau proffesiynol cyson ag arweinydd ysgolion, cyd-luniwyd y cynlluniau cymorth hyn fel bod cyd-berchnogaeth. Ym mhob cynllun, manylir ar y cymorth a gynigir gan naill ai GwE neu'r Awdurdod Lleol a chydabyddir ac adolygir y deilliannau a'r effaith ddisgwyliedig. Mae cynlluniau cymorth hefyd yn nodi'r gwaith cydweithio sydd yn digwydd ar draws clystyrau a chynghreiriau, ac unwaith eto nodir deilliannau ac effaith ddisgwyliedig y cymorth a roddir gan GwE a'r ALL. Caiff effaith y cymorth ei dal wrth samplu drwy astudiaethau achos manwl.

● MODEL GwE AR GYFER DAL EFFAITH YN SEILIEDIG AR DDULL PEDAIR HAEN KIRKPATRICK

O fewn y cynlluniau busnes a chymorth, ceir model GwE ar gyfer dal effaith yn seiliedig ar Fodel Gwerthuso Pedair Lefel Donald Kirkpatrick. Nodir y pedair lefel isod gan gydnabod y gellir gweld effaith ar wahanol lefelau dros amser wrth i'r dysgu a'r ymddygiad wreiddio.

Beth		Pa bryd	
Lefel 4	CANLYNIADAU	Effaith ar ganlyniadau	Effaith hirdymor
Lefel 3	YMDDYGIAD	Effaith ar y ddarpariaeth	Effaith hirdymor
Lefel 2	DYSGU	Effaith ar athrawon	Deilliant tymor byr
Lefel 1	YMATEB	Ymateb i Ddysgu Proffesiynol	Deilliant tymor byr

Caiff effaith tymor byr ei dal drwy werthuso boddhad a dealltwriaeth y cyfranogwyr o'r dysgu proffesiynol neu'r cymorth a ddarperir ac wrth samplu, sut maen nhw'n mynd ati i ddefnyddio'r dysgu yn eu hysgol neu eu lleoliad nhw. Dros y tymor hwy, caiff yr effaith ar y ddarpariaeth, y dysgu a'r addysgu hefyd ei dal gan ddefnyddio dull samplu.

- **ADNODD GENEDLAETHOL: ARFARNU AC EFFAITH**

Mae GwE yn cefnogi ysgolion i ddefnyddio'r Adnodd Cenedlaethol i ddatblygu prosesau hunanarfarnu a gwella effeithiol a chadarn. Mae'r prociâu arfarnu, yr adnoddau rhyngweithiol a'r astudiaethau achos oll yn adnoddau ymarferol i ysgolion eu defnyddio yn rhan o hunan arfarnu.

- **YMGYSYLLTIAD Â RHANDEILIAID**

Mae ymgysylltu â rhanddeiliaid yn agwedd bwysig ar y broses arfarnu ar draws pob agwedd ar waith GwE. Defnyddir amrywiaeth o ddulliau ar draws sianeli adborth ffurfiol ac anffurfiol.

Adborth Ffurfiol

Cynllunnir holiaduron ac arolygon i randdeiliaid a grwpiau ffocws i sicrhau y gall gwybodaeth fwydo i'r broses cynllunio gwelliant.

- **ARFARNIAD MANWL O FAES PENODOL**

Mae cynnal arfarniadau manwl o faes penodol yn agwedd bwysig ar y broses hunan arfarnu ar draws GwE. Yn unol â chynlluniau busnes a phrosiectau mawr a ffrydiau gwaith, gofynnir am y rhain yn amserol ac i ganolbwyntio ar flaenoriaethau allweddol a themâu. Cydweithwyr GwE a fydd yn cynnal yr arfarniadau hyn, mewn partneriaeth â'r Awdurdodau Lleol a, ble'n briodol, comisiynir partneriaid allweddol gan gynnwys SAU.

Sefydliad Cydweithredol er Ymchwil i Addysg, Tystiolaeth ac Effaith (CIEREI)

Mae CIEREI yn gydweithrediad strategol ffurfiol rhwng GwE, Prifysgol Bangor, ysgolion a chyrff a sefydliadau eraill sydd â diddordeb mewn deilliannau addysgol. Prif nod CIEREI yw helpu i wella deilliannau i blant drwy ysgolion. Sefydlu CIEREI yw'r trydydd cam wrth ddatblygu cydweithrediad ymchwil ac arfarnu rhanbarthol yn y Gogledd.

Drwy waith CIEREI, mae GwE wedi ymrwymo i nifer o arfarniadau ffurfiol parhaus sydd yn cyfrannu at ddatblygu cynhwysedd ymchwil ar draws y rhanbarth a Chymru fel cyfundrefn. Bydd canfyddiadau o'r

arfarniadau hyn yn bwysig o ran bwydo i brosesau hunanarfarnu GwE, a byddant hefyd yn dal effaith ar lefel ysgol gyda'r ysgolion hynny sy'n cymryd rhan.

Adolygu Cymheiriaid

Bydd GwE yn gweithio gyda chymheiriaid yn yr Awdurdodau Lleol i gynnal adolygiadau cymheiriaid fel y bo'n briodol. Yn ogystal, bydd cyfoedion o'r partneriaethau a'r consortia rhanbarthol hefyd yn cymryd mewn adolygiadau ar y cyd i graffu ar agweddau ar waith.

- **ADOLYGIADAU ALLANOL**

Bydd GwE yn gweithio gyda ac yn tynnu ar gomisiynau grwpiau allanol i ganolbwyntio ar agweddau penodol ar y gwasanaeth, yn unol â'r trefniadau llywodraethu.

- **YSGOLION FEL SEFYDLIADAU SY'N DYSGU [SLO] / MYNEGAI IECHYD SEFYDLIADOL [OHI]**

Mae GwE hefyd yn cynnig cyfleoedd i ddefnyddio adnoddau arfarnu sydd yn cynnwys Ysgolion fel Sefydliadau sy'n Dysgu (OECD a Llywodraeth Cymru) a'r Mynegai Iechyd Sefydliadol (McKinsey and Company). Mae'r arolygon hyn yn gyfle i'r holl staff gyfrannu a bydd canfyddiadau'r arolygon yn bwydo i brosesau cynllunio gwelliant ac yn gadael i GwE ddysgu o arferion rhyngwladol.

Adrodd ar yr Arfarnu

Mae'r prosesau a'r adnoddau arfarnu y manylir arnynt uchod i gyd yn helpu i lywio gwaith y gwasanaeth ac yn rhoi modd i adnabod a dal effaith y cymorth a roddir i ysgolion a lleoliadau. Dyma yw sail dystiolaeth yr adrodd. Mae amrywiaeth o fformatau adrodd sydd yn addas i'r pwrpas a'r gynulleidfa, ac yn unol â thryloywder i'r holl randdeiliaid. Dyma rai fformatau:

- Adroddiadau monitro ac effaith ar gyfer strwythurau llywodraethu, e.e. Bwrdd Rheoli, Cyd-bwyllgor, cyfarfodydd craffu Awdurdod Lleol
- Yn unol â'r disgwyliadau, ysgrifennir adroddiadau tymhorol i Lywodraeth Cymru sydd yn adolygu'r cynnydd a wnaed yn erbyn blaenoriaethau ac yn unol ag amodau grant.
- At hynny, mae GwE mewn cyswllt ag Estyn o ran darparu gwybodaeth ar gyfer adroddiadau thematig yn ôl yr amserlen a osodir gan Lywodraeth Cymru.
- Trwy rannu arferion gan ddefnyddio astudiaethau achos:
  - sianeli cyfathrebu rheolaidd, e.e. Bwletin GwE, gwefan, cyfryngau cymdeithasol
  - cyfarfodydd rhwydwaith a fforymau
  - gweithdai ac/neu gynadleddau

Monitro ac Adolygu

Caiff y polisi hwn ei fonitro yn rheolaidd yn ôl y prosesau arfarnu a nodir uchod. Adroddir yn rheolaidd ar y canfyddiadau i'r Bwrdd Rheoli a'r Cyd-bwyllgor, fel y bo'n briodol. Adolygir y polisi hwn gan wneud addasiadau fel y bo'n briodol gan ddilyn trefniadau llywodraethu GwE.

Cyfeiriadau

[Canllawiau gwella ysgolion: fframwaith ar gyfer gwerthuso, gwella ac atebolrwydd - Hwb \(gov.wales\)](#)

[Datganiad Ysgrifenedig: Gwella ysgolion a'r dirwedd o ran gwybodaeth \(19 Ionawr 2023\) | LLYW.CYMRU](#)

[Astudiaeth gwmpasu ar gyfer gwerthuso'r diwygiadau cwricwlwm ac asesu yng Nghymru \(llyw.cymru\)](#)

[Ymchwil: Archwilio system wybodaeth newydd ar gyfer ysgolion | LLYW.CYMRU](#)

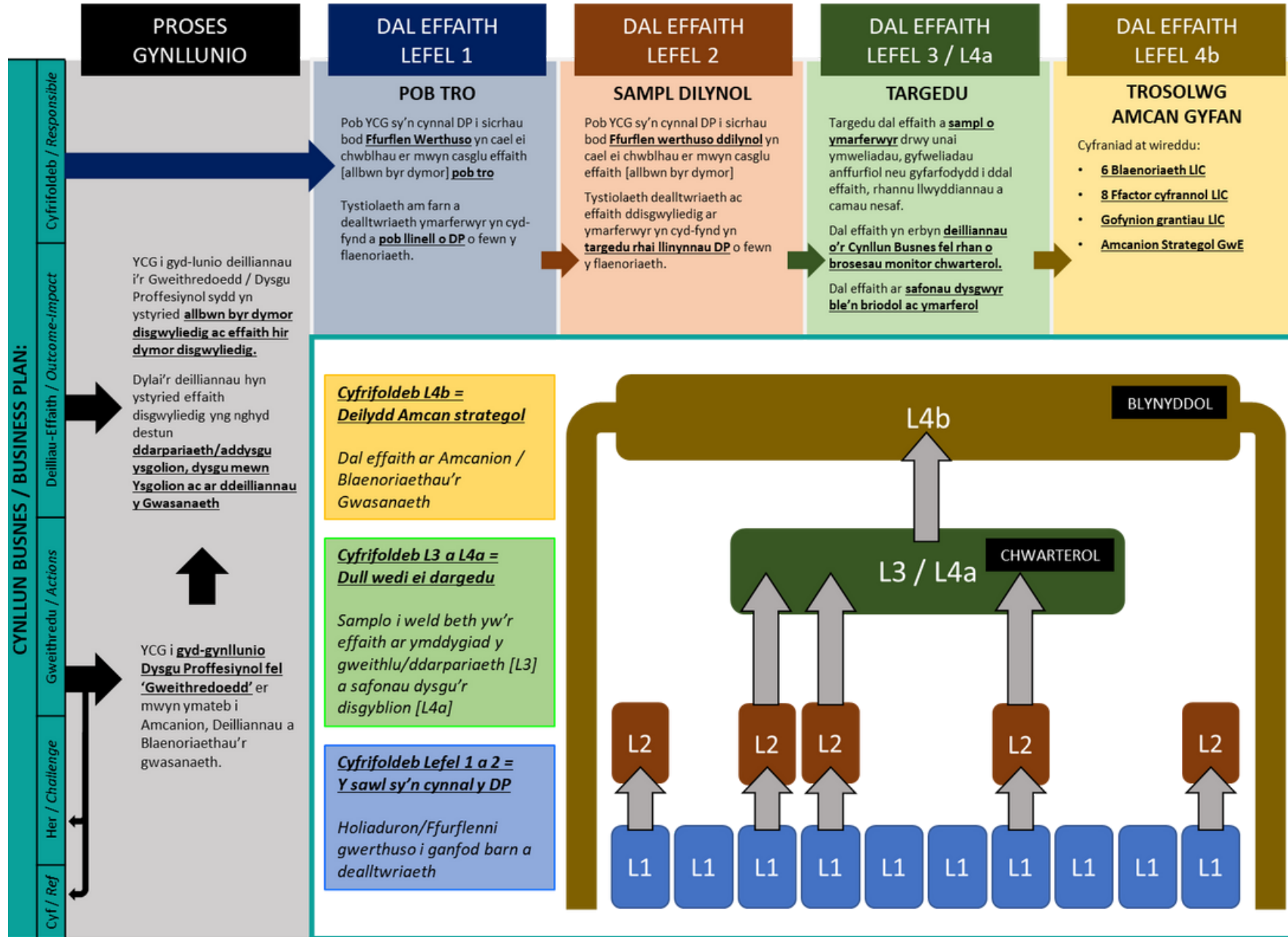
[Yr adnodd cenedlaethol: gwerthuso a gwella - Hwb \(gov.wales\)](#)

[Y Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Ymchwil ac Ymholiad Addysgol: dogfen weledigaeth | LLYW.CYMRU](#)

Atodiad 1:

TROSOLWG O SUT Y CAIFF EFFAITH EI DAL AR DRAWS Y DULL PEDAIR HAEN

Tud. 74

Atodiad 2:

DULL ARFARNU 'WEDI'I DARGEDU' GwE

PAM? Nodau arfarniad sydd wedi'i dargedu

Mae prosesau arfarniad wedi'i dargedu yn cael eu cynllunio a'u cynnal yn rheolaidd yn erbyn maes neu thema benodol yn gysylltiedig â blaenoriaethau neu ffrydiau gwaith a phrosiectau mawr.

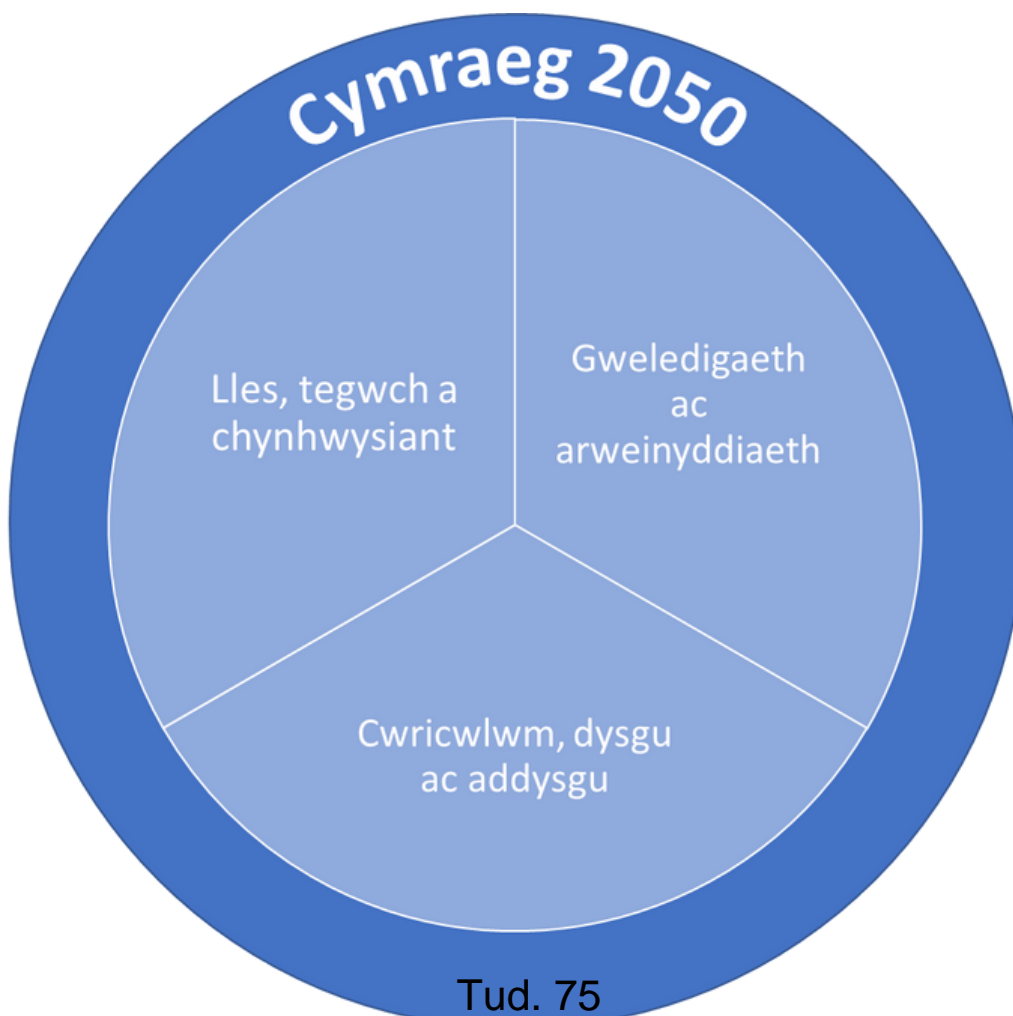
Wrth benderfynu ar faes yr arfarniad wedi'i dargedu, rhoddwyd ystyriaeth hefyd i'r ffynonellau hyn:

- Dadansoddiad o flaenoriaethau lefel uchel ysgolion
- Blaenoriaethau'r Cynllun Busnes Rhanbarthol
- Blaen-gynllun y rhaglen waith craffu ar draws Chwe Awdurdod Lleol
- Dogfennau cenedlaethol gan gynnwys wyth ffactor cyfrannol gwireddu'r cwricwlwm yn llwyddiannus a'r chwe amcan a amlinellir yn Cenhadaeth ein Cenedl: safonau a dyheadau uchel i bawb

Mae meysydd ar gyfer arfarniad wedi'i dargedu wedi'u mapio mewn trosolwg lefel uchel (gweler isod).

BETH? Trosolwg o themâu a ffocws arfarniad wedi'i dargedu

O fewn y Canllawiau Gwella Ysgolion newydd, mae tri maes trosfwaol ar gyfer hunan arfarnu i ysgolion eu hystyried, fel y gweler yn y ffeithlun isod. Felly, er mwyn deall y cynnydd a wna ysgolion ar draws y meysydd hyn, bydd GwE yn cynnal arfarniad wedi'i dargedu ym mhob un o'r meysydd hyn drwy gydol y flwyddyn academiaidd. Bydd ein gwaith yn cefnogi ac yn gwbl gyson â'r ymrwymiad i ddatblygu Cymraeg 2050: miliwn o siaradwyr.

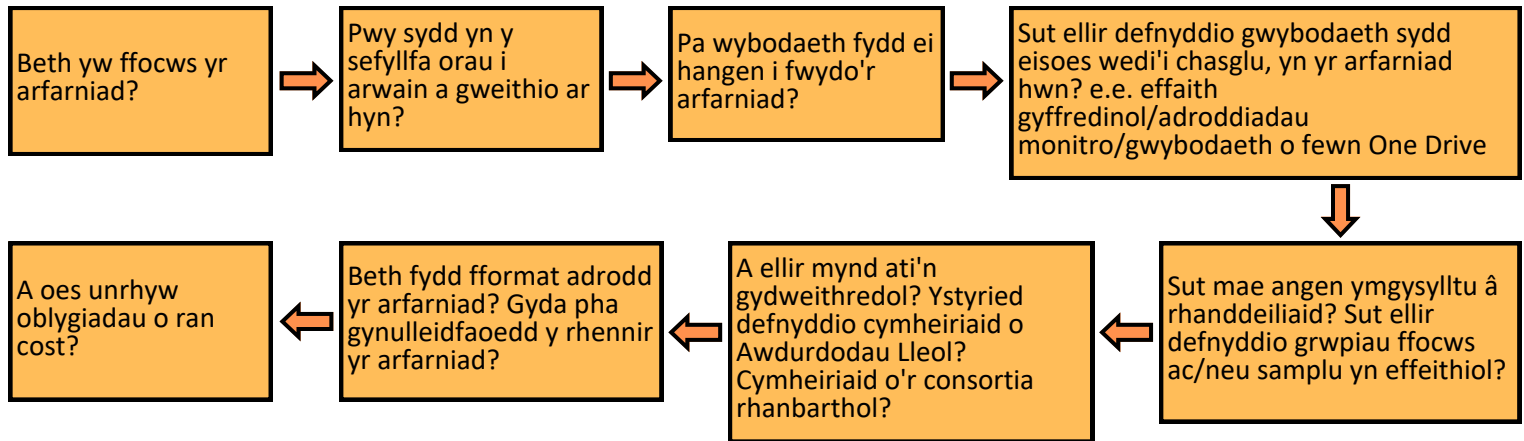
2023-2024		
Ffocws	Amserlen	Personél
<p><u>Amcan strategol 1: Gwella Ysgolion</u></p> <p>Effaith GwE wrth gefnogi gwelliant mewn ysgolion wrth roi sylw i'r heriau a ganlyn yn unig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gwella arweinyddiaeth (gan gynnwys cynllunio olyniaeth) • cefnogi cydweithio • ysgolion sy'n destun pryder • cryfhau partneriaethau â'r ALI 	Medi 2023 – Gorffennaf 2024	ISOS
Ein Llais Ni – gwella sgiliau llafaredd Cymraeg	Tymor y Gwanwyn 2024	GwE Prifysgol Bangor
Rhaglen Partneriaeth Ysgolion - adolygu cymheiriaid yn cefnogi arweinyddiaeth a chydweithio ar bob lefel	Tymor yr Haf 2024	GwE EDT
Unrhyw agweddau/themâu eraill a nodir drwy brosesau craffu lleol/rhanbarthol	I'W GADARNHAU	I'W GADARNHAU

2024-2025		
Ffocws	Amserlen	Personél
<p><u>Amcan strategol 1: Gwella Ysgolion</u></p> <p>Effaith GwE wrth gefnogi gwelliant mewn ysgolion wrth roi sylw i'r heriau a ganlyn yn unig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dysgu ac addysgu • cwricwlwm ac asesu • gwella safonau a chynnydd dysgwyr 	Medi 2024 – Gorffennaf 2025	ISOS
Profiad addysg cadarnhaol i bawb - cefnogi dysgwyr bregus a sicrhau tegwch i bawb.	Tymor yr Haf 2025	GwE ALI
Unrhyw agweddau/themâu eraill a nodir drwy brosesau craffu lleol/rhanbarthol	I'W GADARNHAU	I'W GADARNHAU

2025-2026		
Ffocws	Amserlen	Personél
Llesiant a gwytnwch staff	Tymor y Gwanwyn 2026	Allanol i'w gadarnhau
Mae Cymraeg yn perthyn i bawb - cynnydd tuag gefnogi miliwn o siaradwyr erbyn 2050	Tymor yr Haf 2026	GwE Prifysgol Bangor
Unrhyw agweddau/themâu eraill a godwyd drwy brosesau craffu lleol/rhanbarthol	I'W GADARNHAU	I'W GADARNHAU

SUT? Arweiniad ymarferol ar gwmpas yr arfarniad wedi'i dargedu

Wrth ystyried dulliau ar gyfer cynnal arfarniad wedi'i dargedu, mae'n bwysig ystyried yr wybodaeth sydd eisoes yn y system. Er mwyn hwyluso'r gwaith a pheidio â chynyddu llwyth gwaith, dylai'r broses ganlynol helpu gyda'r cynllunio a'r cwmpasu.

Dull samplu

Bydd arfarniad 'wedi'i dargedu' yn seiliedig ar ddull samplu. Dyma ffordd effeithlon o gael data am grŵp mawr (poblogaeth) gan grŵp bach (sampl). Mae'n gadael i chi ddeall effaith ehangach yn seiliedig ar brofiadau a deilliannau grŵp llai. Rhai o fanteision samplu yw lleihau llwyth gwaith a chostau.